הלכות שבת פרק כ"ב - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – הלכות שבת, פרקים כ"ב-כ"ג (רמב"ם, ספר זמנים)

כללי'ע הקדמה צום פרק כ"ב

דער רמב"ם גייט דורך **שבותים** (דרבנן-איסורים) פון די ל"ט מלאכות. אין פרקים ח'-י"ב האט ער אויסגערעכנט אלע דאורייתא-מלאכות (אבות און תולדות), און אין פרקים כ"א-כ"ג רעכנט ער די שבותים.

חידושים וועגן דער סטרוקטור פון רמב"ם:

- דער רמב"ם האט די דאורייתא-מלאכות צעטיילט אויף 5 פרקים (ח'-י"ב): צען, צען, אכט, אכט, דריי — כנראה האט ער אריגינעל געפלאנט 4 פרקים (כמעט 40÷4=10), אבער ווייל די לעצטע מלאכות (בונה, סותר, מכבה) האבן זייער אסאך הלכות, האט ער צעטיילט אויף 5. ביי שבותים זענען נאר 3 פרקים, ווייל נישט יעדע מלאכה האט אן עקסטערע שבות. דער רמב"ם האט געוואלט מצמצם זיין אויף סך הכל 7-8 פרקים (5+3) פאר אלע ל"ט מלאכות מיט זייערע שבותים, וועגן דעם זענען די פרקים לענגער ווי געוויינטליך.
- **וויכטיגער נקודה:** די צוזאמענשטעלונג פון שבותים מיט זייערע מלאכות איז **דעם רמב"ם'ס אייגענע ארבעט** — אין דער גמרא שטייט נישט אלעמאל בפירוש וועלכע שבות געהערט צו וועלכע מלאכה.

רדיית הפת (ארויסנעמען ברויט פון אויוון)

רמב"ם: רדיית הפת אינו מלאכה, אבל אסרוהו חכמים שמא יבוא לאפות. המדביק פת בתנור מבעוד יום וקידש עליו היום — מציל ממנו מזון שלש סעודות, ואומר לאחרים בואו והצילו לכם. שירדה במסל — ירדה, אלא בסכין, כדי לשנות.

פשט: ארויסנעמען ברויט פון אויוון (רדיית הפת) איז נישט קיין מלאכה דאורייתא — נאר אריינלייגן (אופה) איז די מלאכה. אבער חכמים האבן עס אסור'ט, שמא יבוא לאפות. ווען מ'האט אריינגעלייגט ברויט ערב שבת און ס'איז שבת געווארן, מעג מען ארויסראטעווען מזון שלש סעודות, און מ'מעג אנדערע בעטן זאלן אויך ראטעווען פאר זיך. אבער מ'זאל עס טון מיט א שינוי — מיט א מעסער אנשטאט מיט דער מרדה (ספעציעלע כלי).

חידושים:

- **פארוואס שינוי ביי א דרבנן:** ווען ס'איז א דאורייתא-מלאכה און מ'האט מתיר געווען, זאגט מען טו עס מיט א שינוי. אבער דא איז רדיית הפת בכלל נישט קיין מלאכה — פארוואס דארף מען א שינוי? דאך, ווייל חכמים האבן עס אסור'ט, און אפילו ווען זיי זענען מתיר במקום צורך גדול, פאדערן זיי נאך א שינוי.
- **פארבינדונג מיט פרק ג':** דער היתר פון רדיית הפת רעדט נאר ווען ער האט אריינגעלייגט **בשוגג** (אדער בהיתר — כדי שיקרמו פניה מבעוד יום). אויב ער האט **במזיד** אריינגעלייגט צו פרי (סמוך לחשיכה, ווען ס'האט נישט קרמו פניו), איז ער עובר געווען אויף דעם איסור דרבנן פון שהייה/הדבקה, און דעמאלטס איז נישטא אפילו דער היתר פון רדייה. דאס שטייט אין פרק ג', נישט דא.

רחיצה בשבת / גזירת מרחצאות

א. דער יסוד פון דער גזירה

רמב"ם: ומה אסרו חכמים — ליכנס במרחץ בשבת, מפני הבלנים שהיו מחמין בשבת ואומרים מערב שבת חממו. לפיכך גזרו חכמים שלא יכנס אדם למרחץ בשבת אפילו להזיע.

פשט: חכמים האבן אסור'ט אריינצוגיין אין א מרחץ (באדהויז) שבת, אפילו בלויז צו שוויצן. דער טעם: די בלנים (באדהויז-ארבעטער) פלעגן אנהייצן וואסער **בשבת** און דערנאך ליגנען אז ס'איז פון ערב שבת.

חידושים:

- **פארוואס קען מען נישט סתם פרעגן/טראסטן?** נארמאלערהייט וואלט מען געזאגט: זאל מען פרעגן דעם בלן צי ס'איז אנגעהייצט געווארן ערב שבת, און אויב יא, זאל מען מעגן. אבער חכמים האבן געזען אז **בפועל** ליגנען די בלנים — זיי הייצן אן שבת און זאגן ס'איז פון ערב שבת. מ'קען זיי נישט טראסטן.
- **דער עיקר טעם:** ס'איז נישט בלויז א שאלה פון טראסטן — **גיין אין מרחץ שבת איז גורם** אז די בלנים זאלן קאכן וואסער בשבת. דאס איז דער יסוד פון דער גזירה: א מעשה וואס איז גורם אז אנדערע אידן זאלן טון מלאכה דאורייתא (בישול).
- **דער בלן איז א איד** — מ'רעדט נישט פון א גוי, נאר פון א אידישן בלן וואס טוט עבירה. דאך האבן חכמים גע'אסר'ט, ווייל ס'איז א ריאלע סכנה אז גיין אין מרחץ גורם מלאכה דאורייתא.

ב. פרטי הגזירה — וואס איז אסור

רמב"ם: וגזרו אפילו להזיע, ולא בחמין. וגזרו שלא ירחץ כל גופו בחמין אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת. אבל פניו ידיו ורגליו מותר.

פשט: צוויי שטופן פון גזירה:

1. **מרחץ אליין** — טאר מען בכלל נישט אריינגיין, אפילו נאר להזיע, אפילו נאר פניו ידיו ורגליו.
2. **ביי זיך אינדערהיים** — טאר מען נישט וואשן **כל גופו** מיט חמין (אפילו הוחמו מערב שבת), אבער פניו ידיו ורגליו איז מותר.

חידוש: דער חילוק צווישן מרחץ און אינדערהיים: אין מרחץ איז אפילו פניו ידיו ורגליו אסור (ווייל דאס גיין אליין איז גורם בישול), אבער אינדערהיים — וואו דער מענטש נארט זיך דאך נישט — איז נאר כל גופו אסור.

ג. חמי האור לעומת חמי טבריה

רמב"ם: בחמי האור — אסור. בחמי טבריה וכיוצא בהם — מותר להשתטף בהם כל גופו.

פשט: וואסער וואס איז הייס געווארן דורך פייער — אסור. וואסער וואס איז נאטירלעך הייס (הייסע קוועלן) — מותר.

ד. חמי מערות

רמב"ם: חמין של מערות — אסור, לפי שמעלות שיש בהם הבל באות לידי זיעה ונמצאות כמרחץ.

פשט: כאטש חמי מערות זענען אויך נישט חמי האור, איז עס אסור פאר אן אנדערע סיבה.

חידוש: דער טעם פון איסור חמי מערות איז נישט ווייל דאס וואסער איז אנגעווארעמט דורך פייער, נאר ווייל דער הבל (שטיקיגע הייסע לופט) אין דער מערה מאכט אז עס פילט זיך ווי א מרחץ — מ'שוויצט, מ'קומט ארויס ווי פון א באדהויז. דאס איז א באזונדערע סיבה — עס איז "בגדר גזירת מרחצאות" מצד דער ערשיינונג, נישט מצד דעם מקור פון דער היץ.

ה. מתחמם כנגד המדורה

רמב"ם: מתחמם אדם כנגד המדורה ויוצא ומשתטף כל גופו בצונן — מותר. אבל אין משתטפין כל גופו בצונן ומתחממין כנגד המדורה, לפי שמפשיר מים שעליו.

פשט: זיך אנווארעמען ביים פייער און דערנאך אפוואשן מיט קאלט וואסער — מותר. אבער פארקערט — ערשט נאס ווערן מיט קאלט וואסער און דערנאך שטיין ביים פייער — אסור.

חידוש: דער איסור פון דער פארקערטער סדר איז ווייל למעשה ווערט ער באדעקט מיט הייסע וואסער — דאס וואסער אויף זיין גוף ווערט אנגעווארעמט דורך דער מדורה, און דאס האט "די זעלבע אפעקט ווי א מרחץ" — ער איז כל גופו אין חמין.

ו. סילון של צונן דורך חמין

רמב"ם: המעביר סילון של צונן בתוך מים חמים (אפילו חמי טבריה) — הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת, ואסורים ברחיצה ובשתיה.

פשט: א פייפ מיט קאלטע וואסער וואס לויפט דורך הייסע וואסער (אפילו חמי טבריה) — דאס וואסער וואס קומט ארויס ווערט באטראכט ווי חמין שהוחמו בשבת.

חידושים:

1. **דער רמב"ם'ס לשון** — „הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת" — ער זאגט נישט עס איז ממש בישול, נאר עס ווערט **אנגעקוקט ווי** חמין שהוחמו בשבת. דאס איז א חלק פון דער ברייטערער גזירה קעגן חמין שהוחמו בשבת — מענטשן וועלן נישט מאכן א חילוק צווישן סילון-וואסער און רעגולערע אנגעקאכטע וואסער.

2. **אנדערע ראשונים** זאגן אז דער איסור איז פון **הטמנה בדבר המוסיף הבל** — ווייל מ'לייגט אריין קאלטע וואסער אין הייסע, איז עס ווי הטמנה.

3. **קשיא אויף דעם רמב"ם:** פארוואס איז דאס אסור אויף **בשתיה** (צו טרינקען)? חמין שהוחמו מערב שבת איז נישט אסור צו טרינקען — נאר חמין שהוחמו בשבת. דאס בלייבט אן קלארע תירוץ.

4. **חילוק שבת/יום טוב:** אויף שבת — אסור ברחיצה ובשתיה. אויף יום טוב — אסור ברחיצה אבער מותר בשתיה (ווייל יום טוב מעג מען קאכן לצורך אכילה/שתיה).

ז. שיעור חימום — כריסו של תינוק

רמב"ם: מותר צו שטעלן א כלי מיט וואסער אדער שמן כנגד המדורה — נאר כדי שתופג צינתן, נישט שיחמו. וכן סך אדם בידו במים או בשמן ומחמם כנגד המדורה — שלא יחמו המים שעליו עד שכריסו של תינוק נכוית בו.

חידוש — צי דאס איז בישול מדאורייתא: ווען דער רמב"ם זאגט „כריסו של תינוק נכוית בו" — רעדט מען דא פון ממש **מבשל** (מלאכת בישול)? דער מסקנא איז אז **דאס הייסט נישט קאכן**: זיך אנשמירן מיט וואסער/שמן און שטיין לעבן א פייער איז „קיין וועג פון קאכן." דער ראיה: אויב א מענטש שטייט אין דער הייסער זון ווערט זיין גוף אויך הייס — הייסט דאס אויך קאכן? „ס'ארבעט נישט אזוי." דאס איז נישט דער דרך פון בישול, כאטש דער שיעור פון כריסו של תינוק ווערט באנוצט.

בישול בחמה ותולדות חמה

רמב"ם: מותר לחמם מים קרים בשמש כדי שיחמו... אבל אסור בתולדות חמה.

פשט: מ'מעג ארויסלייגן וואסער אין זון עס זאל ווארעם ווערן, אבער נישט אין זאמד וואס איז הייס געווארן פון זון.

חידושים:

- תולדות חמה (הייסע זאמד) זעט אויס ווי מ'קאכט אין אן אויוון — א מענטש וואס זעט אז מ'קאכט אין הייסע זאמד קען מיינען אז די זאמד איז געהיצט געווארן אין אן אויוון. אבער **שאין אדם בא לטעות מחמה לאש** — קיינער וועט נישט מיינען אז קאכן אונטער דער זון איז ווי קאכן מיט פייער.

- לפיכך מותר ליתן מים צוננים בשמש כדי שיחמו.

מוחמם בגד — אנווארעמען א בגד

פשט: מען מעג אנווארעמען א בגד כדי עס צו לייגן אויף דעם גוף (צ.ב. אויף דער בויך). דאס איז נישט קיין וועג פון קאכן. "מוחמם" מיינט נישט אויף א הויכע לעוועל היץ, נאר בלויז אנווארעמען, און א בגד האט נישט קיין ענין פון בישול.

כלי ראשון און כלי שני — יסודות

א. אריינגיסן הייסע אין קאלטע אדער פארקערט

רמב"ם: מען מעג אריינגיסן הייסע וואסער אין קאלטע וואסער אדער פארקערט, אם אינו בכלי ראשון. אבער אין אן **אמבטי** (באַד), וואס איז א כלי ראשון, טאר מען נישט אריינגיסן קאלטע וואסער אין הייסע, ווייל דאס וואלט געווען מבשל.

חידוש: דער תורת שבת האט זיך געוואונדערט אז היינטיגע מרחצאות זענען קיינמאל נישט אזוי הייס ווי אמאל. אמאל פלעגט דאס באַד זיין יד סולדת בו, און עס איז געווען א סכנה — עס איז דא א ברכה ווען מען גייט ארויס פון א מרחץ בשלום.

ב. מיחם שפינה ממנו

רמב"ם: א טאפ וואס מען האט שוין ארויסגעגאסן די וואסער דערפון, מעג מען אריינגיסן קאלטע וואסער — כדי די קאלטע וואסער זאל זיך אביסל אנווארעמען פון די רעשטלעכע היץ. דאס איז נישט גענוג הייס צו קאכן.

ג. קדירה רותחת — תבלין און מלח

רמב"ם: וכן קדירה רותחת אף על פי שהורידה מעל האש, לא יתן לתוכה תבלין — ווייל דער תבלין ווערט געקאכט פון די היץ פון א כלי ראשון. **אבל מלח מעג מען אריינלייגן, שמלח אינו מתבשל אלא על אש גדולה** — זאלץ דארף ממש פייער צו ווערן געקאכט.

חידוש: עס ווערט אנגעמערקט אז אין אנדערע מקומות איז מלח דוקא **מקלי הבישול** (לייכט צו קאכן) — א סתירה וואס ווערט נישט אויסגעלייזט.

ד. כלי שני אינו מבשל

רמב"ם: ואם הוא צק התבשיל מקדרה לקערה, אף על פי שהיא רותחת בקערה, נותנין לתוכה תבלין — שכלי שני אינו מבשל.

חידוש/מחלוקת: עס ווערט א דיסקוסיע צי דער כלל "כלי שני אינו מבשל" איז באזירט אויף טעמפעראטור אדער אויף א כלל. איין צד טענה'ט אז מיט היינטיגע טעמפעראטור-מעסטערס קען מען טרעפן א כלי שני וואס איז הייסער ווי א כלי ראשון (צ.ב. אויב דער כלי ראשון איז שוין לאנג אראפ פון פייער). דער אנדערער צד ענטפערט אז דאס איז נישט מעגלעך — א כלי שני ווערט תמיד קעלטער, ס'בלייבט נישט קיין שטייענדע היץ, און דאס איז דער סברא פארוואס כלי שני מבשל נישט. דער רמב"ם'ס לשון **"אף על פי שהיא רותחת"** ווייזט קלאר אז עס איז א כלל — אפילו ווען ס'איז נאך זייער הייס.

ה. עירוי כלי ראשון

עס ווערט דיסקוטירט צי **עירוי כלי ראשון איז ככלי ראשון** — דאס איז איין שיטה, אבער דער רמב"ם שטייט נישט דאס בפירוש. עס ווערט אויפגעברענגט אז דער רמב"ם זאגט מ'טאר נישט שורה זיין **אפילו בכלי שני** — וואס איז שווער, ווייל כלי שני אינו מבשל. דער תוספות ענטפערט אז ביי תבלין איז עס אנדערש, **נישט דרך בישול** אבער פונדעסטוועגן אסור.

חלתית — איינווייקן תבלינים

רמב"ם: חלתית — מ'טאר עס נישט שורה זיין, בין בחמין בין בצונן.

פשט: אפילו מיט קאלטע וואסער איז אסור.

חידוש: פארוואס איז קאלטע וואסער אסור? מ'קען דאך נישט קאכן מיט קאלטע וואסער! דאס איז נישט ענין בישול ממש, נאר עס איז א וועג פון **גרייטן עסן** (תיקון אוכל/דומה לתיקון), אדער עס איז א ענין פון **רפואה** (חלתית איז פאר רפואה).

רמב"ם: אבל שורה אותה בחומץ — אין עסיג מעג מען יא, ווייל דאס איז נישט דער נארמאלער וועג.

חלתית — ווען מען האלט שוין אינמיטן רפואה

רמב"ם: ומותר לשתות יום חמישי ושישי... הרי זה שורה בשבת בצונן, ומניחו בחמה עד שיחם.

פשט: אויב מען האט שוין אנגעהויבן טרינקען חלתית פאר שבת (דאנערשטאג/פרייטאג), מעג מען עס איינווייקן בצונן אין שבת און אפילו לייגן אין זון, **כדי שלא יכלה אם יפסיק מלשתות** — ווייל אויפהערן אינמיטן איז נישט געזונט. דאס איז נישט ממש סכנה (וואלט געווען מותר אלס פיקוח נפש), אבער ווייל ס'איז וויכטיג געגוג האט מען מקיל געווען.

אין בישול אחר בישול — שוין געקאכטע זאכן

רמב"ם: דבר שנתבשל קודם השבת או נשרה בחמין לפני השבת, אפילו נצטנן, מותר לשרותו בחמין בשבת — ווייל אין בישול אחר בישול.

רמב"ם: אבל דבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם — מדיחו בחמין (מען מעג עס אפשווענקען מיט הייס וואסער), **אם לא היתה הדחה זו גמר מלאכתו** — נאר ווען דאס אפשווענקען איז נישט דער לעצטער שריט אין גרייטן דאס עסן. **אבל אין שורין אותו בחמין** — איינווייקן אין הייס וואסער טאר מען נישט, ווייל דאס איז שוין א שטיקל בישול.

חידוש: דער רמב"ם זאגט סתם "בחמין" אָן צו ספעציפירן כלי ראשון אדער כלי שני. "לשרות" (איינווייקן) איז אסור אפילו אין א כלי שני, ווייל איינווייקן פאר א לענגערע צייט אין הייס וואסער איז אנדערש ווי בלויז אפשווענקען.

אפקילן תבשיל

רמב"ם: נותנין מים יפים לתוך מים הרעים בשביל שיצוננו. וכן נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא מצטנן.

פשט: מ'מעג ארײנלייגן גוטע וואסער אין שלעכטע ווארימע וואסער כדי זיי זאלן זיך אפקילן. מ'מעג ארײנלייגן א תבשיל אין א באר (קעלער/גרוב) וואו ס'איז קיל.

חידוש: פארוואס דארף דער רמב"ם זאגן אז מ'מעג אפקילן? אויפן יסוד פון **פירוש המשניות** איז דער חידוש אז מ'האט נישט מורא פון שבות פון גומות — מ'זאל נישט מיינען אז ס'איז אסור צו פאטשקען זיך מיט א גרוב/באר.

מערב אדם מים ומלח ושמן — מיקסטשורס פון זאלץ-וואסער

רמב"ם: מערב אדם מים ומלח ושמן וטובל בו פתו ונותן לתוך התבשיל, ובלבד שלא יעשה הרבה.

פשט: מ'מעג מאכן א מיקסטשער פון זאלץ, וואסער און אויל אלס דיפ פאר ברויט אדער צו לייגן אין תבשיל, אבער נאר קליינע אמאונטס.

חידוש: אז מ'מאכט א גרויסע פארציע, **נראה כעושה מלאכת התבשיל** — ס'זעט אויס ווי ער איז עוסק אין קאכן. אזא סאוס איז געווענליך א זאך וואס מ'קאכט מיט דעם (פאר זרעונים פאר טשאלנט וכדומה), ממילא א גרויסע פארציע זעט אויס ווי קאכריי.

מי מלח עזין

רמב"ם: ולא יעשה מי מלח עזין — שנים או שלשה מלח לשלשה מים — ונראה כעושה מליח.

פשט: מ'זאל נישט מאכן שטארקע זאלץ-וואסער (צוויי אדער דריי טיילן זאלץ צו דריי טיילן וואסער), ווייל דאס איז די וועג ווי מ'מאכט מליח (פיש איינגעזאלצן אין זאלץ-וואסער).

חידוש: דא זעט מען אז **כובש איז א דרבנ'דיגע מבשל**. ווען מ'מאכט מליח — מ'ווייקט איין פיש אין שטארקע זאלץ-וואסער — איז דאס אן אופן פון בישול וואס די רבנן האבן אסור געמאכט. און מ'האט אסור געמאכט אפילו בלויז די מי מלח אליין (אן די פיש), ווייל ס'זעט אויס ווי מ'גרייט זיך צו כובש זיין.

מולח ביצה און צנון

רמב"ם: מותר למלוח ביצה. אבל צנון וכיוצא בו — אסור משום שנראה ככובש כבשים בשבת. והכובש אסור משום כמבשל.

פשט: מ'מעג זאלצן אן איי. אבער א רעטעך אדער אנדערע שארפע זאכן וואס זאלץ מאכט זיי בעסער/גמור אכילה — אסור ווייל ס'זעט אויס ווי כובש כבושים.

חידוש — וואס מעג מען יא טון מיט צנון: מ'מעג **טובל זיין** (איינטונקען) אין זאלץ ביים עסן — **מותר ליתן לתוך המלח אוכל בתוך אכילתו.** די חילוק:

- **מולח** (לייגן זאלץ אויפן צנון) = אסור, ווייל ס'זעט אויס ווי כובש כבושים

- **טובל** (איינטונקען דעם צנון אין זאלץ) = מותר

דער חילוק איז צווישן **מליחה** (לייגן זאלץ אויף א גאנצע טאץ צנון, וואס זעט אויס ווי כובש) און **טובל** (איינטונקען איינציגע שטיקלעך, וואס איז בלויז דרך אכילה). **מליח כרותה** ווערט אויסדריקליך אונטערשיידן פון **כבוש כמבושל.**

יין ודבש ופלפלין

רמב"ם: מותר לערב יין ודבש ופלפלין בשבת לאכלן. אבל יין פרסי (שמן אפרסמון) אסור, שאין דרכו לאכלו אלא לבריאים.

פשט: מ'מעג צוזאממישן ווײן, האניג און פעפער צום עסן. אבער שמן אפרסמון איז אסור ווייל נאר געזונטע מענטשן עסן עס — ס'איז פאר רפואה.

חידוש: פארוואס שטייט דאס דא און נישט ביי הלכות רפואה בשבת? ווייל ס'איז נישט ממש רפואה — ס'איז א טייערע זאך (די גמרא זאגט נהרי אפרסמון איז האר פאר צדיקים) וואס נארמאלערהייט פארגינט מען זיך נאר פאר רפואה, ממילא **זעט עס אויס** ווי רפואה אפילו ווען דער מענטש מאכט עס צום עסן. דערפאר פאסט עס דא ביי "נראה כ-" איסורים, נישט ביי ממש רפואה.

חרדל, שחליים, שום — הכנת מאכלים בשבת

רמב"ם: חרדל שלשו מערב שבת — למחר ממחו ביד ובכלי, ונותן לתוכו דבש ותבלין, ולא יטרוף אלא מערב. שחליים שטרפן מערב שבת — נותן לתוכן שמן וחומץ ותבלין, ולא יטרוף אלא מערב. שום שכתשו מערב שבת — נותן לתוכו גריסין, ולא ישחוק.

פשט: ביי אלע דריי — חרדל, שחליים, שום — איז דער יסוד אז וואס מען האט שוין אנגעהויבן ערב שבת מעג מען פארענדיגן שבת, אבער נאר מיט א שינוי — נישט אויף דעם פראפעשאנעלן וועג ווי אין וואכנטאג. דער חילוק צווישן "טריפה" (שטארק מישן) און "מערב" (שוואך מישן) איז דער זעלבער חילוק ווי פריער צווישן "שתי וערב" און סתם ארוממישן.

חידושים:

- **אלע דאזיגע איסורים** — חרדל, שחליים, שום, און די פריערדיגע הלכות — שטאמען פון דעם זעלבן יסוד וואס דער רמב"ם האט געזאגט פריער: **"שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל"**. דאס מיינט, מען טאר ארבעטן אין קיך אויף שבת, אבער נישט צו פיל — עס זאל נישט אויסקוקן ווי מען טוט איינע פון די **מלאכות פון סדורא דפת** (לש, דש, טוחן, אופה). דאס איז אלעס מדרבנן — א "רבנישע פרייהייט" וואו מען ערלויבט מיט א שינוי.

- **"מלאכת התבשיל"** מיינט נישט בישול/אופה אליין, נאר **די גאנצע קאטעגאריע פון מלאכות** וואס פירן צו אופה — לש, דש, טוחן, א.א.וו. די איסורים זענען ווייל עס "זעט אויס" ווי אזעלכע מלאכות, אדער עס "וועט צוברענגען" צו זיי.

גוזז — אראפשניידן האר פון גוף האדם (פרק י, הלכה יז-יח)

רמב"ם: "הנוטל שער מגוף האדם גם כן חייב משום גוזז."

פשט: די אב מלאכה פון גוזז איז אפשניידן וואל פון א בהמה, אבער אויך אפשניידן האר פון א מענטש'ס גוף איז חייב משום גוזז.

חידוש: ביי גוזז אין משכן איז דער סדר אז מען שניידט אפ וואל פון שעפסן כדי צו מאכן בגדים/יריעות. אפשניידן האר פון א מענטש האט נישט דעם זעלבן צוועק, אבער ס'איז אויך חייב — עס איז א **תולדה דאורייתא**.

רחיצה בדבר שמסיר שער — פסיק רישיה ביי גוזז

רמב"ם: "לפיכך אסור לרחוץ את ידיו בדבר שמסיר את השער ודאי, כגון אהל וכיוצא בו." אבער "מותר לחפוף באפר לבונה ובאפר פלפלין ובאפר יסמין וכיוצא בהן, ואינו חושש שמא יוסר שער ידו, שאין זה מתכוון."

פשט: וואשן הענט מיט א מאטעריאל וואס נעמט **זיכער** ארויס האר איז אסור (פסיק רישיה). אבער רייבן מיט שטויב פון לבונה, פלפלין, יסמין — וואס קענען **אפשר** ארויסנעמען האר אבער נישט זיכער — איז מותר, ווייל עס איז א דבר שאינו מתכוון אן פסיק רישיה.

חידושים:

- ביי א **תערובת** פון שארפע מאטעריאל (וואס נעמט זיכער ארויס האר) מיט נישט-שארפע, זאגט דער רמב"ם **מען גייט נאך רוב**: אויב רוב איז פון דעם נישט-שארפן, איז מותר; אויב נישט, אסור.

- **שטארקע קשיא:** פארוואס גייט מען נאך רוב? מען דארף דאך טשעקן **בפועל** צו די מיקסטשער רייסט ארויס האר אדער נישט! אויב די שארפע מאטעריאל איז אזוי שטארק אז אפילו אין מיעוט מאכט עס אז די גאנצע מיקסטשער רייסט ארויס, זאל רוב נישט העלפן. ביטול ברוב איז דאך נישט שייך דא — עס איז א מציאות'דיגע שאלה!

- **תירוץ:** רוב דא מיינט נישט ביטול ברוב, נאר א **מדד פון ספק** — ווען רוב איז פון דעם נישט-שארפן, קען מען זיך פארלאזן אז עס איז **נישט קיין פסיק רישיה**, ווייל רוב הזמן וועט עס נישט ארויסרייסן. עס בלייבט א דבר שאינו מתכוון. אויב מען ווייסט **קלאר** אז עס רייסט ארויס (100% פסיק רישיה), דארף מען נישט קיין הלכה — עס איז פשוט אסור.

- **חילוק צווישן "לרחוץ" און "לחפוף":** ביי דעם וואס איז אסור זאגט דער רמב"ם "לרחוץ" (וואשן), און ביי דעם וואס איז מותר זאגט ער "לחפוף" (רייבן). עס בלייבט א ספק צי דאס איז א ממש'דיגער חילוק אדער בלויז א לשון-ענדערונג. "חפיפה" מיינט געוויינטלעך וואשן מיט עפעס (ווי ביי חפיפה פאר טבילה).

מראה של מתכות — גזירה משום גוזז

רמב"ם: "אסור לראות במראה של מתכות בשבת, גזירה שמא יתלוש בה נימין מדלדול שער. ואפילו קבועה בכותל. אבל מראה שאינה של מתכות, מותר לראות בה, אפילו אינה קבועה."

פשט: א מעטאלענער שפיגל — וואס האט א שארפע עק וואס מען קען נוצן צום אפשניידן האר — איז אסור צו קוקן אויף שבת, ווייל מען וועט אפשר ארויסרייסן האר (פון בארד א.א.וו.). אפילו ס'הענגט אויף די וואנט. אבער א נישט-מעטאלענער שפיגל איז מותר, אפילו ער איז נישט קבוע.

חידושים:

- **דאס איז נישט א פשוט'ע גזירה** אז "מען זאל נישט קוקן אין שפיגל ווייל מען וועט גיין ברענגען א שער". דער שפיגל אליין איז א **דאבל-פאנקשן כלי** — ער דינט סיי אלס שפיגל, סיי אלס שניידנדיגע מכשיר. דערפאר איז די גזירה שטערקער — מען קען עס **גלייך נוצן** צום שניידן.

- ביי **קבועה בכותל** — לכאורה נוצט מען עס נישט צום שניידן ווען עס הענגט אויף די וואנט? מען קען עס **אראפנעמען** — אבער דאך איז עס נישט אינגאנצן קלאר, ווייל עס פאדערט א שריט.

מלאכת מלבן (מכבס) — סחיטה

א. יסוד: סחיטה איז א חלק פון כיבוס

רמב"ם: המכבס — חייב משום מלבן. והסוחט כיבוס — חייב משום מכבס.

פשט: ווער עס וואשט אויס א בגד איז חייב משום מלבן. און ווער עס קוועטשט אויס דעם נאסן בגד נאך דעם וואשן איז אויך חייב משום מכבס, ווייל דאס איז א חלק פון דעם וואש-פראצעס.

חידוש: סחיטה ביי א בגד איז נישט א באזונדערע מלאכה, נאר א חלק פון כיבוס/מלבן. דער בגד וואס איז נאס איז אזוי ווי ער איז נאך נישט גרייט — ער איז נאך „שמוציג" אין א געוויסן זין — און דאס אויסקוועטשן גרייט אן דעם בגד. דאס אויסקוועטשן פון שמוציגע וואסער איז דער לעצטער שריט פון כיבוס.

ב. לטרוק מטלית בפי שפופרת

רמב"ם: לפיכך אסור לדחוק שמלה או מוך וכיוצא בהן בפי השפופרת כדי לסותמה, שמא יבוא לידי סחיטה.

פשט: מ'טאר נישט אריינקוועטשן א שמאטע אדער וואטע אין א פלאש-עפענונג אלס דעקל, ווייל יעדע מאל ווען מ'נעמט ארויס און לייגט צוריק דעם דעקל, וועט מען קומען צו סחיטה.

חידוש: דאס איז א **גזירה דרבנן** — דער בגד איז אפילו נאך נישט נאס (מ'לייגט אריין א טרוקענע שמאטע), אבער ס'וועט ווערן נאס פון דעם משקה אין דער פלאש, און שפעטער ווען מ'נעמט עס ארויס וועט מען קוועטשן. דאס איז **נישט סחיטה דאורייתא** ווייל דאס קוועטשן איז נישט א חלק פון כיבוס — מ'קוועטשט נישט כדי צו ריינמאכן דעם בגד, נאר פאר אנדערע צוועקן.

ג. ספוג — אין מקנחין בספוג

רמב"ם: ואין מקנחין בספוג אלא אם כן יש לו בית אחיזה, שלא יסחוט.

פשט: מ'טאר זיך נישט אפווישן מיט א ספאנדזש, סיידן ער האט אן אנכאפער (בית אחיזה), כדי מ'זאל נישט קומען צו קוועטשן.

חידושים:

- **דער רמב"ם'ס פשט:** ווען מ'נוצט א ספוג אן א בית אחיזה, לייגט מען די הענט דירעקט אויפן ספוג און קוועטשט אים אויס. מיט א בית אחיזה האלט מען נישט דירעקט אויפן ספוג, איז נישט מסתבר אז מ'וועט קוועטשן.

- **דער ראב"ד'ס מחלוקת:** דער ראב"ד פארשטייט אז א ספוג איז דורכגעווייקט מיט וואסער, און מ'נוצט עס ווי א האנטוך. דער ראב"ד זאגט א **גרויסער חידוש:** ווען דער ספוג האט א בית אחיזה, קוקט מען עס אן ווי א **כלי** (א געפעס וואס האלט וואסער), נישט ווי א בגד. סחיטה איז נאר

אסור ווייל ס'איז א חלק פון כיבוס — אויב ס'איז נישט קיין בגד נאר א כלי, איז נישטא קיין ענין פון סחיטה. די בית אחיזה מאכט קלאר אז דאס איז א ספוג-כלי, נישט א בגד.

- **דער רמב"ם לעומת דער ראב"ד:** ביים רמב"ם איז דער בית אחיזה א פראקטישע זאך — מ'קוועטשט נישט ווען מ'האלט דורכן אנכאפער. ביים ראב"ד איז עס א **מהותדיגער** חילוק — דער בית אחיזה דעפינירט דעם ספוג אלס כלי, נישט בגד.

ד. צוויי מיני סחיטה — סחיטה פון מלבן vs. סחיטה פון דש

חידוש: פארוואס זאל סחיטה פון א ספוג נישט זיין א תולדה פון **דש** (דרעשן)? ביי דש קוועטשט מען ארויס זאפט פון פירות (זיתים, ענבים, תותים, רימונים). א ספוג וואס איז פול מיט וואסער — ווען מ'קוועטשט עס ארויס, נעמט מען ארויס דעם משקה וואס איז איינגעזאפט, פונקט ווי מ'נעמט ארויס וויין פון טרויבן.

דער חילוק: ביי דש מאכט מען א **נייע זאך** — פון טרויבן מאכט מען וויין. ביי א ספוג נעמט מען נאר צוריק דאס זעלבע וואסער וואס איז אריינגעגאנגען. עס בלייבט א ספק צי דאס איז גענוג פון א חילוק.

עס ווערט געברענגט א מעשה ווי מענטשן אויף שיפן האבן געקאכט זאלץ-וואסער, געלייגט א ספאנדזש אויבן צו כאפן דעם ריינעם שטאם, און נאכדעם אויסגעקוועטשט — דאס וואלט געווען ממש סחיטה פון דש.

ה. צודעקן א חבית שמן מיט א בגד

רמב"ם: אין מכסין חבית שמן וכיוצא בו בבגד שאינו מיוחד לו, גזירה שמא יסחוט.

פשט: מ'טאר נישט צודעקן א פאס מיט אויל מיט א בגד וואס איז נישט ספעציעל באשטימט דערפאר, ווייל ער וועט שפעטער וועלן דעם בגד ניצן פאר אנדערע זאכן און וועט אים אויסקוועטשן.

חידוש: ביי לטרוק מטלית בפי שפופרת ווערט דער בגד נאס פון אינעווייניג. **דא** לייגט מען דעם בגד פון אויבן, אבער ווען מ'נעמט עס אראפ איז עס נאס, און ער וועט עס אויסקוועטשן — דאס איז שוין ממש כיבוס.

ו. נשברה לו חבית בשבת — הצלת יין

רמב"ם: נשברה לו חבית בשבת — מצילין ממנו מזון שלש סעודות לו ולאורחיו, אבל לא יספיג ביין ולא יטפח בשמן.

פשט: ווען א חבית וויין צעברעכט זיך שבת, מעג מען ראטעווען גענוג פאר דריי סעודות פאר אים און זיינע געסט. אבער מ'טאר נישט איינזאפן דעם וויין מיט ספאנדזשעס/בגדים און נאכדעם אויסקוועטשן, אדער אנפילן די הענט מיט שומן און אראפקראצן.

חידוש: דא זעט מען אז א ספאנדזש קען אויך זיין שייך צו סחיטה — אבער נישט סחיטה פון כיבוס/מלבן, נאר אן **אנדערע מין סחיטה**. עס בלייבט א ספק צי דאס איז סחיטה פון דש (יקב) אדער א באזונדערע גזירה. דער איסור איז **שמא יבוא לידי סחיטה** — מ'האט מורא ער וועט מאכן א סחיטה-סיסטעם (יקב).

ז. כלי מונח תחתיו — ויקלוט / ויצרף

רמב"ם: מותר להניח כלי תחתיו. אבל לא יקלוט ולא יצרף כלי אחר.

פשט: מ'מעג אונטערלייגן א כלי אונטער דער צעבראכענער חבית. אבער מ'טאר נישט (1) שטיין און האלטן א כלי אונטער דער רינענדער וויין (יקלוט), און (2) נישט לייגן א צווייטע כלי צו פירן דעם שטראם וויין אין א באשטימטע ריכטונג (יצרף).

חידושים:

- **יקלוט** = ער האלט אקטיוו דעם כלי אונטער דער חבית און כאפט דעם וויין בשעת ס'רינט.

- **יצרף** = ער מאכט א „וואטערפאל-סיסטעם" — לייגט א כלי אז דער וויין זאל רינען א באשטימטע וועג און לאנדן וואו ער וויל.

- **דער חילוק צווישן מותר (כלי מונח) און אסור (יקלוט/יצרף):** ווען מ'לייגט סתם א כלי אונטער, איז מען נישט אקטיוו אין דער אפעראציע פון ראטעווען. אבער ווען מ'שטייט און האלט דעם כלי, אדער מ'בויט א סיסטעם, איז מען **זייער אקטיוו** — און דעמאלט איז דא א גזירה **שמא יביא כלים דרך רשות הרבים** (ער וועט וועלן ברענגען מער כלים צו ראטעווען מער).

ח. חילוק צווישן פת און יין בנוגע לאדענען געסט

פשט: ביי פת (ברויט) מעג מען לאדענען פרעמדע מענטשן און זאגן "קומט ראטעוועט פאר אייך" — יעדער קען קומען נעמען חלות פאר שבת. אבער ביי יין מעג מען נאר ראטעווען פאר זיך און פאר זיינע אייגענע געסט — מען קען נישט ברענגען פרעמדע מענטשן.

חידושים:

- יין איז טייערער, מען גיט עס נישט אזוי גרינג אוועק. ברויט — יעדער נעמט זיך וויפיל ער דארף, עס זעט נישט אויס ווי א גרויסע ראטעוונג-אפעראציע. אבער ביי יין, ווען איינער שטייט און ראטעוועט פאר אלע, זעט עס אויס ווי א בעקער/סוחר.

- ביי ברויט נעמט יעדער איינער זיך איין בולקע — עס איז נישט קיין רעיות. ביי יין ראטעוועט איין מענטש פאר אלע — דאס איז מער אויפפאלנד.

- פראקטישע סברא: ברויט עסט מען אליין, אבער אן איבעריגע פלעשל יין — מען קען נישט אליין טרינקען אלעס, מען דארף געסט.

ט. "נתחברו לאורחים" — ראטעווען פאר געסט

רמב"ם: ווען ער איז אליין, מעג ער נאר איין כלי אונטערלייגן. אבער ווען ער האט געסט, מעג ער ברענגען מער כלים לויט וויפיל געסט ער האט.

חידוש — סדר הדברים: מען טאר נישט ערשט כאפן דעם יין און נאכדעם רופן געסט ("ולא יקלוט ויחזור ויזמן"). פארקערט — ער מעג ערשט רופן געסט, און דערנאך ראטעווען ("יזמנו והדר יקלוט").

י. הערמה בדבר זה — מותר

רמב"ם: "ואם הרים בדבר זה" — אפילו ער האט נישט באמת געמיינט פאר די געסט, נאר ער האט געוואלט ראטעווען מער יין, איז מותר.

חידושים:

- דאס איז אן אויסנאם — אין אסאך פלעצער טאר מען נישט מערים זיין, אבער דא מעג מען יא.

- **דער יסוד (לויט מפרשי הרמב"ם):** ס'איז נאר א גזירה אז ער זאל נישט ברענגען כלים דורך רשות הרבים. אבער אויב ער טוט עס באופן המותר — פאר געסט — איז עס מותר, ווייל דאס דערמאנט אים אז ער איז נישט אויף אן אפעראציע צו ראטעווען יין, נאר צו האבן יין אויף שבת.

- הערמה מיינט נישט אז ער לאדנט געסט און גיט זיי נישט — "לאדנען און נישט געבן הייסט נישט געלאדנט." ער מוז טאקע געבן פאר די געסט. נאר דער הערמה איז אז זיין עיקר כוונה איז צו ראטעווען מער יין, אפילו אויב למעשה האט ער געראטעוועט מער ווי ער האט געדארפט פאר די געסט.

- **רבי דוד'ס חידוש:** דער ענין פון הערמה איז אז ער נוצט די געסט פאר זיינע אייגענע אינטערעסן — ער מיינט זיך, נישט די געסט.

טיט שנפל על בגדו — כיבוס-דינים

א. משפשפו מבפנים

רמב"ם: אז טיט איז געפאלן אויף א בגד, מעג מען עס רייבן פון אינעווייניג (מבפנים), אבער נישט דירעקט אויף דעם טיט פון דרויסן.

חידוש: ווען ער גייט דירעקט אויף דעם טיט, איז ער מער "עוסק" מיט דער שמוץ, און מען האט מורא ער וועט אויך נוצן וואסער און עס געהעריג אפוואשן — נאנט צו מכבס.

ב. מגרדו בציפורן

רמב"ם: מען מעג אראפקראצן מיט די נעגל, **"ואינו חושש שמא ילבנו."**

חידוש — חילוק צווישן משפשף און מגרד: "מגרדו" מיינט אראפקראצן א הארטע שטיקל — א שנעלע אקציע. "משפשפו" מיינט רייבן א נאסע/צעמאלענע זאך — דאס דארף מער ארבעט און איז נאנטער צו מכבס.

ג. המשפשף את הסודר — חילוק צווישן סודר און חלוק

רמב"ם: א סודר (אויבערשטע בגד/העמד) — אסור צו שאקלען/אויפגלעטן משום מלבנו. אבער א חלוק (בגד פשתן/אונטערוועש) — מותר.

חידוש: דרויסנדיגע בגדים (בעקיטשע) וויל מען זיי זאלן זיין שיין — דאס איז שייך צו ליבון/כיבוס. אבער אונטערוועש — ווען מען שאקלט עס אפ, איז עס נאר ווייל מען וויל די טעקסטור זאל זיין ווייך, נישט פאר שיינקייט. ממילא האט עס נישט קיין שייכות מיט ליבון.

ד. מנעל או סנדל — שיך וואס איז געווארן שמוציג

רמב"ם: שיך וואס איז נתלכלך בטיט ובצואה — מותר לשפשפו במים, אבער לכבסו טאר מען נישט.

חידוש — חילוק צווישן בגד און שיך: ביי א בגד מעג מען נאר משפשף זיין מבפנים. ביי שיך מעג מען יא משפשף זיין אפילו פון דרויסן מיט וואסער, ווייל שיך (עור) איז וואטער-רעזיסטענט — וואסער נעמט אראפ די שמוץ אבער רייניגט נישט דאס אינעווייניג פון עור.

נאך א דין: מען טאר נישט קראצן "מן הליים בסנדלין" — דאס גיט א גלאנץ, א וועג פון שיין מאכן.

ה. אלטע שיך — סוכין ומקנחין את הישנים

רמב"ם: אלטע שיך וואס זענען פארטריקנט — מעג מען אוילן (סוכין) און אויפווישן (מקנחין), ווייל דאס האט נישט מיט כיבוס צו טון. שיך פון לעדער — מען אוילט עס אז ס'זאל נישט זיין הארט.

ו. כר וכסת — בעטגעוואנט

רמב"ם: מען קען עס אויפווישן מיט א סמרטוט (שמאטע), אבער מען טאר נישט לייגן וואסער.

ז. מי שנתלכלכו ידיו בטיט — שמוציגע הענט

רמב"ם: מעג אריינווישן אין זנב הסוס אדער זנב הפרה, אדער אין א הארטע מפה וואס איז געמאכט צו אנכאפן קוצים. אבער נישט אין א מפה שמקנחין בה (א האנטוך וואס מען ניצט צו ווישן הענט).

חידוש — טעם האיסור: "שמא יאמר לו חבירו סחוב לי מפה זו" — אין וואכנטאג, ווען מען באשמוצט א האנטוך, וואשט מען עס גלייך אפ. ��אט מען מורא אז ער וועט קומען מכבס זיין דעם האנטוך. אבער א הארטע מפה פאר קוצים, אדער א פערד'ס עק — דאס איז נישט קיין דרך כיבוס, מען וואשט עס נישט אפ.

זיך אפווישן נאכ'ן וואשן — טראגן א נאסע האנטוך

רמב"ם: מי שרחץ במים מקנח במטפחת ומביאה בידו, ואין חוששין שמא יסחוט.

פשט: מ'מעג זיך אפווישן מיט א האנטוך נאכ'ן וואשן, און מ'מעג די נאסע האנטוך טראגן אין דער האנט. מ'איז נישט חושש אז ער וועט עס אויסקוועטשן.

חידוש: דער טעם פארוואס אין חוששין שמא יסחוט: א האנטוך איז נארמאלערווייז נאס — ס'איז זיין טבע צו זיין נאס. ס'איז נישט ווי א בגד וואס ווערט נאס אומגעוואונטשן, וואו מ'וואלט געוואלט אויסקוועטשן. ביי א האנטוך שטערט נישט די נאסקייט, ממילא איז נישטא קיין חשש פון סחיטה.

גיין מיט נאסע בגדים — איסור שטיחה

רמב"ם: מי שנשרו כליו בדרך — מעג מען גיין מיט נאסע בגדים, ואין חוששין שמא יסחוט. אבל אסור לשוטחן, אפילו בתוך ביתו, גזירה שמא יאמרו הרואים הרי זה כיבס כסותו בשבת ושטחה לייבשה.

פשט: מ'מעג גיין מיט נאסע קליידער, אבער מ'טאר זיי נישט אויספרייטן צום טריקענען — אפילו אינדערהיים — ווייל מ'וועט מיינען אז ער האט געוואשן זיינע בגדים שבת.

חידושים:

1. **אויף וועלכע זאכן גייט דער איסור פון שטיחה?** עס ווערט דיסקוטירט צי דער איסור גייט אויף די אלונטית (האנטוך) אדער אויף בגדים. דער סברא: א בעקיטשע איז געווענליך נישט נאס שבת, און ווען מ'זעט עס אויסגעשפרייט זעט עס אויס ווי נאכ'ן וואשן. א האנטוך אבער איז נארמאל אז ס'זאל זיין נאס, און מ'פארשטייט אז ס'איז נישט פון כיבוס. אבער ס'איז נישטא א קלארע ראיה פאר דעם חילוק.

2. **פראקטישע שאלה — האנטוכער אין קעמפ:** אין קעמפ פלעגן בחורים הענגען נאסע האנטוכער אויף די פראנט פון צימער נאכ'ן מקוה שבת, און מ'האט זיך געדינגען צי דער איסור פון לשטוח גייט אויך אויף האנטוכער. דער ראש ישיבה האט גע'פסק'נט לחומרא.

3. **רמ"א'ס כלל — מראית העין אפילו בחדרי חדרים:** דער רמ"א ברענגט דעם כלל: **כל מקום שאסרו חכמים משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור.** מראית העין מיינט נישט דווקא אז איינער זעט — ס'מיינט וואס עס **זעט אויס**, דער מעשה אליין איז אסור ווייל ס'האט אן אויסזען פון איסור.

שתי מטהרות זו על גב זו — ארויסנעמען א פקק צווישן צווי מקוואות

רמב"ם: שתי מטהרות זו על גב זו — נוטל את הפקק, ואח"כ מחזירו למקומו.

פשט: ביי צווי מקוואות איינס איבער דעם אנדערן, מעג מען שבת ארויסנעמען דעם שטאפער (פקק) צו מאכן א השקה (פארבינדונג) צווישן זיי, און נאכדעם מעג מען צוריקלייגן דעם פקק.

חידושים:

1. **חשש סחיטה ביים צוריקלייגן דעם פקק:** דער בית יוסף ברענגט א שיטה אז מ'האט מורא אז ער וועט דעם פקק צו שטארק אריינשטופן (מהדק זיין), וואס איז דומה צו סחיטה. דער תירוץ: ווייל ער וויל דאך אז וואסער זאל דורכגיין (שרעדתו שיצא המים), גייט ער נישט דעם פקק אזוי טייט ארײנלייגן אז ס'זאל אויסקוועטשן.

2. **פארוואס דארף ער דעם פקק צוריקלייגן אבער נישט טייט?** ווייל ער מאכט נישט די השקה וועגן מים שאובין (וואו איין מאל השקה איז גענוג), נאר ווייל ס'איז נישטא גענוג שיעור אין דער קליינער מקוה — זי דארף זיין **כל הזמן** קאנעקטעד צו דער גרעסערער מקוה. ממילא לייגט ער דעם פקק נישט טייט ארײן, ווייל ער וויל אז ס'זאל בלייבן א פארבינדונג.

פוקקין את הביב — פארשטאפן א וואסער-פארפלייצונג

רמב"ם: פוקקין את הביב בכל דבר המטלטל כדי שלא יציפו המים על האוכלים ועל הכלים. אבל אין פוקקין את הביב כדי שירדו המים לבאר.

פשט: מ'מעג פארשטאפן א פארפלייצונג מיט סיי וועלכע מוקצה-פרייע זאך, כדי צו ראטעווען אוכלים און כלים. אבער מ'טאר נישט פארשטאפן כדי צו דיריגירן וואסער אין א באר (ברונעם).

חידושים:

1. **טעם פון דעם חילוק:** ווען מ'ראטעוועט אוכלים/כלים, איז נישטא קיין חשש פון סחיטה — ווייל ער גייט דעם פקק לאזן בלייבן ביז נאך שבת. אבער ווען ער וויל קאנטראלירן וואסער-פלוס צו דער באר, איז דא א חשש

שמא יסחוט ויעשה דחוק שריר בפקק שרוי במים — ער וועט אויסקוועטשן די סודרין (שמאטעס) וואס ער נוצט אלס פקק.

2. ווען מ'וויל נאר אז וואסער זאל נישט ארויסגיין, איז ער וויניגער מהדק (ער דריקט וויניגער שטארק) ווייל ס'שטערט אים וויניגער. אבער ווען ער דארף אויסליידיגן וואסער, איז ער מער מקפיד און גייט מער אויסקוועטשן.

קיפול בגדים — סיכון בית יד של בגדים

רמב"ם: אסור לסכן בית יד של בגדים לשברם... וכן אין מקפלין בשבת כדרך שעושין בחול בגדים כשחפצי אותם. אם לא היה לו כלי אחר להחליפו, מותר לקפלו ולפשטו כדי שיהא נאה בשבת. והוא שיהא בגד חדש לבן שאין מסמכין ומלחכין בו. וכשמקפל לא יקפל אלא איש אחד.

פשט: מ'טאר נישט פאלדן/פארעכטן ארבלען פון בגדים אויף א שיינע וועג ווי מ'טוט אין וואכנטאג — ס'איז ווי א חלק פון כיבוס. **אויסנאם:** ווען ער האט נישט קיין אנדער בגד צום בייטן, מעג ער מקפל זיין כדי ס'זאל זיין שיין **אויף שבת אליין** — נאר ביי א נייע ווייסע בגד וואו דער קיפול האלט זיך נישט לאנג (שאין מסמכין), און נאר איין מענטש אליין (נישט צוויי).

חידושים:

1. **וואס מיינט "לסכן" און "לשברם"?** לסכן מיינט אויסצושטעלן/פאלדן אויף א שיינע וועג. לשברם מיינט צו מאכן א שיינע פאלד — ווי ביי אן אייזערנע קאלנער אדער ארבל וואס מ'דארף פיקסן. ס'איז א חלק פון כיבוס-פראצעס.

2. **וואס פאר א קיפול רעדט מען?** דער קיפול פון חז"ל איז נישט סתם צוזאמלייגן א בגד אין א שופלאד. אמאל'דיגע בגדים זענען נישט געווען "טיילערד" ווי היינט — זיי זענען געווען ווי גרויסע טליתים/טאגעס, און מ'האט געדארפט זיי פאלדן אויף א ספעציעלע וועג כדי זיי זאלן אויסזען מענטשליך ווען מ'טראגט זיי. **ס'ווערט פארגליכן צו רוימישע סאלדאטן** וואס האבן געהאט א גאנצע אומנות ווי אזוי צו פאלדן זייערע טאגעס, און די פאלדס האבן זיך געהאלטן אויף וואכן. **ס'איז פארגליכן צו קורטענס מיט פאלדס.** דאס מיינט אז דער קיפול איז געווען א ממש'דיגער תיקון בגד, נישט סתם ארדענונג.

3. **פראקטישע נפקא מינה — טלית:** צוזאמלייגן א טלית שבת זעט נישט אויס צו זיין בכלל דעם נושא — מ'דארף עס סתם אוועקלייגן, ס'איז נישט דער סארט "קיפול" וואס חז"ל האבן אסור געווען.

4. **צוויי מענטשן:** ווען צוויי מענטשן מקפל זיינען צוזאמען, זעט עס אויס ווי א גרעסערע "אפערעישאן" פון כיבוס, ממילא אסור.

צובע — פעינטן / מעיק-אפ

רמב"ם: הצובע — אב מלאכה. א פרוי וואס לייגט פעינט/מעיק-אפ אויף איר פנים איז אסור "כצובע".

פשט: צובע איז איינע פון די אבות מלאכות. דער רמב"ם'ס לשון "כצובע" ביי מעיק-אפ אויף א פנים מיינט אז ס'איז **מדרבנן** (דומה לצובע), נישט דאורייתא.

חידושים:

1. **לשון "כצובע" = מדרבנן:** ווען דער רמב"ם זאגט "כ-" (ווי "כצובע"), מיינט ער אז ס'איז **דומה למלאכה** — א דרבנן ווייל ס'איז ענליך צום אב, אבער נישט דער אב אליין.

2. **פארוואס איז מעיק-אפ נישט דאורייתא?** דער אב פון צובע איז געוויינטלעך פעינטן **סחורה** (וואל וואס מ'האט אפגעשניטן) — ס'האלט זיך. אבער פעינטן א פנים איז נישט דער זעלבער סארט צביעה, ווייל ס'האלט זיך נישט אויף דער זעלבער וועג. ממילא איז ס'נאר מדרבנן.

3. **חילוק צווישן אב און תולדה ביי צובע:** ביי רוב מלאכות ברענגט דער רמב"ם אויך תולדות (וואס זענען דאורייתא). דא ביי צובע איז נישטא קיין תולדה דערמאנט — דער דרבנן איז דירעקט קאנעקטעד מיט'ן אב אליין, ווייל דער חילוק איז אז דער אב גייט אויף סחורה (וואו ס'האלט זיך), און דער דרבנן גייט אויף א פנים (וואו ס'האלט זיך נישט אזוי).

מלאכת תופר (נייען)

רמב"ם: והתופר — צאמנייען צוויי שטיקלעך סחורה איז מאבות מלאכות. לפיכך אסור למלאות הכר והכסת החדשים במוכין. אבער מוכין שנשרו מן הכרים והכסתות — מחזירין אותן.

פשט: דער איסור דרבנן פון תופר איז אז מען טאר נישט אנפילן נייע קישנס/דאכענעס מיט פעדערן/וואטע (מוכין), ווייל געוועגליך נאכדעם נייט מען עס צו — גזירה שמא יתפור. אבער אויב די פילונג איז ארויסגעפאלן פון שוין-עקזיסטירנדע קישנס, מעג מען עס צוריקלייגן.

חידושים:

- דא זעט מען אז דער דרבנן איז פון סוג "שמא" (גזירה שמא יתפור), נישט ווייל עס איז דומה צו דער אב. דאס איז אנדערש פון צובע, וואו דער דרבנן איז מער דירעקט פארבונדן מיט דער מלאכה אליין. ביי פארשידענע מלאכות האט דער רמב"ם פארשידענע סוגים דרבנן'ס — מאל "דומה לאב" און מאל "שמא יבוא לעשות האב."

- דער חילוק צווישן חדשים און ישנים: ביי נייע קישנס איז דאס דער ערשטער מאל וואס מען מאכט עס, און דער נארמאלער סדר איז אז נאכ'ן אנפילן נייט מען עס צו. ביי אלטע וואס די פילונג איז ארויסגעפאלן, איז דאס בלויז א פיקס — די תפירה איז שוין דא, מען לייגט בלויז צוריק דורך דער עקזיסטירנדער עפענונג.

מלאכת קורע (צורייסן)

רמב"ם: קורע מאבות מלאכות. לפיכך מי שנתפח בגדו בקוצים — מפרישן בצנעה ומסמא את עיניו כדי שלא יקרע. ואם נקרע — אינו חייב, שאינו מתכוין. ומותר ללבוש כלים חדשים. פוצעין אגוז במטלית ואינו חושש שמא יקרע.

פשט: אויב א בגד ווערט פארכאפט אין דערנער, זאל מען עס אראפנעמען שטיל און אכטונג געבן נישט צו רייסן. אויב עס רייסט זיך אבער — פטור, ווייל אינו מתכוין. מען מעג אנטון נייע קליידער (אפילו זיי קענען זיך צורייסן), און מען מעג ברעכן א ניס מיט א שמאטע אפילו די שמאטע קען זיך צורייסן.

חידושים:

1. **מקלקל vs. אינו מתכוין:** דער רמב"ם'ס לשון "שאינו מתכוין" ווייזט אז דער היתר איז דבר שאינו מתכוין, נישט מקלקל. ביי די קוצים קען מען טענה'ן אז עס איז אפילו א תיקון (ער באפרייט דעם בגד), נישט א מקלקל.

2. **ביי בגדים חדשים** — אמאל האט מען געדארפט מאכן "שברים שברים" (קנייטשן/ברעכן) ביים ערשטן מאל אנטון, ספעציעל ביי די בית יד (ארבל). די אמאליגע קליידער זענען געווען מער קאמפליצירט און האבן זיך געקענט צורייסן ביים ערשטן אנטון. דער היתר איז ווייל עס איז אינו מתכוין, און אפשר אפילו ווען עס רייסט זיך איז עס א תיקון (עס פאסט בעסער).

3. **פארוואס ברענגט דער רמב"ם ספעציפישע קעיסעס אנשטאט כללים?** הלכות שבת זענען בכלל זייער פראקטיש-אריענטירט, נישט כלל-אריענטירט.

4. **"בצנעה" — וואס מיינט עס?** עס ווערט געפרעגט א שטארקע קשיא: פריער האט דער רמב"ם פסק'נט אז "כל דבר שאסור משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור" — אויב אזוי, וואס העלפט "בצנעה"? צוויי תירוצים:

- **ערשטער תירוץ:** "בצנעה" מיינט נישט בחדרי חדרים (פריוואט), נאר עס מיינט **באופן איידל און רואיג** — מען זאל נישט שטיין און שאבערן און רייסן אין גאס, נאר רואיג א רוק געבן. דאס איז נישט מראית עין בכלל, נאר א פראקטישע עצה ווי אזוי צו מינימיזירן דעם צורייסן.

- **צווייטער תירוץ:** בכלל, וויפיל וויניגער מען קען טון בפרהסיא זאכן וואס זעען אויס נישט-שבת'דיג, איז בעסער — אפילו ווען עס איז טעכניש מותר.

- עס ווערט אויך פארגעלייגט אז "בצנעה" מיינט: ער זאל נישט אקטיוו רייסן ארויס די קוצים (וואס וואלט געווען א מלאכה), נאר זיך רואיג באפרייען.

- **חילול השם אספעקט:** עס איז א חילול השם ווען א איד שטייט שבת אין גאס און רייסט זיינע קליידער פון א נעגל. "בצנעה" מיינט מען זאל עס נישט מאכן צו א פאראנטשע.

מלאכת בונה — יסוד

רמב"ם: התוקע חייב משום בונה.

פשט: בונה מיינט בדרך כלל אריינשטעקן עפעס אין עפעס — ווי אריינלייגן עמודים אין אדנים, ציגל אויף ציגל, תוקע זיין. אויב איינער שטעקט אריין א טיר אין די האלטערס, אדער א פאול אין זיין פלאץ — חייב משום בונה.

חידוש: דער רמב"ם'ס לשון דא איז אנדערש פון אנדערע מלאכות — ער הייבט נישט אן מיט "הבונה אב מלאכה" נאר גלייך מיט "התוקע חייב משום בונה." ער האט שוין פריער מסביר געווען וואס בונה מיינט, און דא ברענגט ער בלויז א תולדה/דין וואס איז חייב משום בונה.

דלתות המחוברות לקרקע

רמב"ם: כל הדלתות המחוברות לקרקע — לא נוטלין אותן ולא מחזירין, גזירה שמא יתקע.

פשט: טירן וואס זענען מחובר לקרקע טאר מען נישט אראפנעמען און נישט צוריקלייגן. אפילו ווען מ'לייגט עס צוריק באופן וואס ס'ווערט נישט שטארק מחובר — אסור, גזירה שמא יתקע.

חידושים:

- מ'רעדט נישט פון א טיר וואס הענגט אויף הינדזשעס (ווי מאדערנע טירן), נאר פון א גרויסע שטיק האלץ וואס מ'האט אוועקגערוקט פון דער עפענונג, און ווען מ'וויל פארמאכן דעם פתח לייגט מען עס צוריק אהין — אן שום ציר/הינדזש. דאס אליין איז נישט בונה, אבער ס'איז אסור מדרבנן — גזירה שמא יתקע, אפשר וועט ער עס מחבר זיין צום וואנט.

- "לא נוטלין" איז א גזירה פון סותר, "לא מחזירין" איז א גזירה פון בונה. ביי מחובר לקרקע איז בנין בעיקר דאורייתא, דערפאר איז מען מחמיר אפילו אויף פעולות וואס זענען נישט ממש תקיעה.

דלתות שידה תיבה ומגדל (דלתות כלים)

רמב"ם: דלתות שידה תיבה ומגדל ושאר דלתות כלים — נוטלין אבל אין מחזירין.

פשט: טירן פון כלים — מעג מען אראפנעמען (נוטלין), אבער נישט צוריקלייגן (אין מחזירין).

חידושים:

- פארוואס זאל צוריקלייגן זיין שטרענגער ווי אראפנעמען? אראפנעמען מעג מען ווייל מ'וויל נוצן די טיר פאר עפעס אנדערש — ס'איז נישט מוקצה, מ'נוצט דעם שטיקל. אבער צוריקלייגן זעט אויס ענליך צו בונה — צוריקלייגן א טיר אויף איר פלאץ.

- דער יסוד: ביי כלים איז אייביג גרינגער ווי ביי מחובר לקרקע, ווייל אין בנין בכלים מדאורייתא (אדער ס'איז אנדערע הלכות). דערפאר ביי כלים ערלויבט מען נוטלין, אבער מחזירין בלייבט אסור מדרבנן.

ציר התחתון שנשמט

רמב"ם: ואם נשמט ציר התחתון שלהם — דוחקו למקומו. ובמקדש — מחזירין אותו.

פשט: אויב דער אונטערשטער ציר (הינדזש) האט זיך אוועקגערוקט — מעג מען עס צוריק ארייננשטופן אין זיין פלאץ (דוחק). אין בית המקדש מעג מען עס אפילו געהעריג צוריקלייגן (מחזיר).

חידושים:

- "דוחקו למקומו" מיינט: די ציר איז נאך דארט, נאר נישט גוט אריין — מ'גיט א שטופ. "מחזיר" מיינט: ס'איז אינגאנצן ארויסגעפאלן, מ'דארף עס אויפהייבן און צוריק ארייננלייגן. דער חילוק איז נישט אין דעם ריזולטאט, נאר אין דעם פראבלעם וואס מ'סאלווט.

- דאס גייט אויף דלתות כלים (שידה תיבה ומגדל), נישט אויף מחובר לקרקע. ביי מחובר לקרקע טאר מען גארנישט טון מיט צירים.

ציר העליון שנשמט

רמב"ם: אבל ציר העליונה שנשמטה — אסור להחזירה בכל מקום, גזירה שמא יתקע.

פשט: ווען דער אויבערשטער ציר האט זיך אוועקגערוקט — טאר מען עס נישט צוריקלייגן בשום אופן, אפילו אין בית המקדש.

חידושים:

- "בכל מקום" מיינט אפילו במקדש, און "להחזירה" מיינט בכל אופן — אפילו נישט דוחקן.

- דער אויבערשטע ציר האלט בעיקר די טיר (ער איז וויכטיגער ווי דער אונטערשטער), דערפאר איז דא א גרעסערע חשש שמא יתקע — מ'וועט עס באפעסטיגן שטארק.

דיסקוסיע וועגן "שמא יתקע" — וואס מיינט עס פראקטיש

- א "ציר" איז א נאגל/שטעקן וואס שטעקט זיך ארויס פון דער טיר און לייגט זיך אריין אין א לאך אין דער משקוף. די טיר דרייט זיך אויף דעם. דאס איז נישט ווי מאדערנע הינדזשעס בכלל.

- "שמא יתקע" מיינט: מ'וועט תוקע זיין די ציר — ד.ה. מ'וועט באפעסטיגן דעם ציר אין זיין לאך אויף א שטארקן אופן, וואס איז בונה. ביי מחובר לקרקע שפילט מען זיך גארנישט מיט קיין צירים — אפילו נאר אוועקלייגן א שטיק האלץ ביי א ליידיגע פתח איז אסור, גזירה אז מ'וועט ברענגען א ציר און עס תוקע זיין.

- **שאלת יעב"ץ** און אנדערע אחרונים (דף ל"ג) זאגן פארשידענע פשטים וואס **ידקא** מיינט, און קיינער ווייסט נישט בדיוק. עס ווערט פארגעלייגט אז **קיימתא** (תקיעה) מיינט אפשר בכלל ארייננסקרוען די ציר אין די דלת — א גאנץ אנדערע מלאכה, נישט דאס ארייננלייגן פון דער דלת אליין.

- א **דלת איז געמאכט זיך צו דרייען** (עפענען און צומאכן), נישט צו זיין סטאק/באפעסטיגט. אויב "קיימא" מיינט באפעסטיגן, פאסט עס נישט ביי א טיר וואס דארף זיך קענען עפענען. דערפאר מוז **תוקע** מיינען עפעס אן אנדערע סטעפ, נישט דאס ארייננלייגן אליין.

אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו

רמב"ם: "אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו, משום שנראה כבונה."

פשט: מען טאר נישט פלעכטן די האר פון קאפ, און נישט מאכן געדרייטע/שיינע האר (צעפ אד"ג), ווייל עס זעט אויס ווי בונה. צוזאמנעמען אלע האר אין איין ריכטונג/פארם זעט אויס ענליך צו בויען — מען שטעלט צוזאם א סטרוקטור פון שטיקלעך.

חידושים:

- **"נראה כבונה" — נישט ממש בונה:** מען האט נישט געזאגט קיין בונה אויף האר/מענטשן. בונה איז נאר מחובר לקרקע (אדער כלים). דאס איז נאר א **דרבנן** ווייל עס **זעט אויס** ווי בונה.

- **קשיא פון בנין בכלים:** מיר האבן דאך געלערנט אז **מכה בפטיש על גבי חיים** איז בונה — אלזא ס'איז דאך דא בנין אויף לעבעדיגע זאכן? דאס בלייבט א שווערע פראגע.

[דיגרעסיע: פיאות מאכן שבת]

עטלעכע פוסקים האבן געזאגט מען טאר נישט מאכן קראצליג (קערלי) די פיאות שבת, ווייל דאס איז גודלין אדער פוקסין. **אבער דער מנהג פון כמעט אלע אידן איז צו מאכן די פיאות שבת**, וואס ווייזט אז דער איסור מוז זיין אויף א **גרעסערע סיטואציע** — עפעס וואס מען מאכט איינמאל אין א שטיק צייט (ווי א צעפ), נישט עפעס וואס מען מאכט יעדן טאג.

אין מחזירין מנורה של חוליות

רמב"ם: "ואין מחזירין מנורה של חוליות, ולא כסא מפורצל או שולחן מפורצל, משום שנראה כבונה. ואם החזיר — פטור."

פשט: א מנורה, בענקל, אדער טיש וואס איז געמאכט פון שטיקלעך (חוליות) וואס מען קען צונעמען און צוזאמשטעלן — טאר מען נישט צוזאמשטעלן שבת. אבער אויב מען האט עס יא געטון, איז מען פטור (נאר דרבנן), ווייל **אין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.**

חידושים:

1. **חילוק צווישן אינגאנצן צענומען vs. שוואך געבויט:** דער איסור איז נאר ווען דער כלי איז **אינגאנצן צענומען** און מען שטעלט עס צוזאם. אבער אויב עס איז **שוין געבויט נאר שוואך** (רופוי), און מען ווייל עס נאר **טייטענען/פארשטארקן**, איז דאס מותר. דער לשון **"מחזיר"** (צוריקשטעלן) שטיצט דעם — ער זאגט נישט "לבנותה" נאר "להחזירה", וואס מיינט עס איז שוין דא, נאר מען שטעלט עס צוריק.

2. **חוליות של שדה תיבה ומגדל — רופוי:** ביי זאכן וואס זענען **תמיד רופוי** (קיינמאל נישט שטארק צוזאמגעשטעלט), איז עס וויניגער בונה, און דערפאר מעג מען.

3. **בנין שאינו של קיימא:** עס ווערט געפרעגט צי ס'איז דא א קאנצעפט פון **בנין שאינו של קיימא** (ווי קשר שאינו של קיימא). **אוהל עראי** איז אויך אסור מדרבנן, וואס ווייזט אז עס איז דא אזא קאנצעפט ביי בנין.

4. **פאלדינג טעיבל שבת:** א פאלדינג טעיבל איז שוין צוזאמגעהאלטן — דאס איז אנדערש פון **חוליות** וואס מיינט עקסטערע שטיקלעך וואס מען שטעלט צוזאם (ווי לעגא). **עטלעכע פוסקים זאגן** אז זאכן וואס זענען געמאכט כסדר צו צונעמען און צוזאמשטעלן איז נישט קיין בונה.

חוליות של שדרה של קטן

רמב"ם: חוליות של שדרה של קטן זו בצד זו — מען טאר נישט פיקסן/צוריקשטעלן די ווירבלען פון א קליין קינד'ס רוקן, ווייל **נראה כבונה.**

חידושים:

1. **נישט סתם מאסאזש:** דאס מיינט **ממש רוקן דיביינער אין פלאץ** (ווי א כירופרקטור), נישט סתם קלאפן אויף דעם רוקן אדער א מאסאזש. א מאסאזש אדער קלאפן **זעט נישט אויס ווי בונה** — עס מוז אויסזען ווי מען נעמט שטיקלעך און שטעלט זיי צוזאם.

2. **נישט קיין עכטע רפואה:** דאס איז נישט א פאל פון א צעבראכענע שדרה (וואס וואלט געווען סכנה), נאר עפעס וואס מען מאכט **פאר שיינקייט/קאמפארט** — א קינד וואס האט זיך פארקרומט דעם רוקן.

3. **דער קריטעריום פון "נראה כבונה":** עס דארף **אויסזען** ווי בויען — מען נעמט שטיקלעך און שטעלט זיי צוזאם.

[דיגרעסיע: לעגא שבת]

ס'איז דא א גרויסע מחלוקת ביי היינטיגע רבנים צי מען מעג שפילן לעגא שבת. אויב מען קען עס גרינג צונעמען, איז עס וויניגער פראבלעמאטיש. ס'איז זיכער נישט מדאורייתא, אבער מדרבנן איז א שאלה.

אוהל קבוע — חיוב דאורייתא

רמב"ם: העושה אוהל קבוע חייב משום בונה.

פשט: נישט נאר א בנין פון שטיין/האלץ איז בונה — אויך מאכן אן אוהל קבוע איז א תולדה פון בונה. דאס שטאמט פון דעם וואס דער משכן אליין איז געווען אן אוהל, נישט א בנין.

חידושים:

- מחלוקת אין די ראשונים וועגן דעם משכן: צו האט מען יעדע מאל אויפגעבויט דעם משכן אפילו ביי א קורצע חניה. דער פסוק זאגט "על פי ה' יחנו" און "יעשו שם יום או יומים" — ווען ס'איז געווען נאר א טאג, האט מען אויך אויפגעבויט דעם גאנצן משכן?

- **וויכטיגער חילוק:** דער חילוק צווישן אוהל קבוע און אוהל עראי איז נישט בלויז א decision פון דעם מענטש צו ער ווייל עס לאזן לאנג — עס מוז זיין אן אנדער מין בנייה, אן אנדער סארט אוהל. א "קבוע" מיינט א שטארקע, חשוב'ע קאנסטרוקציע (ווי דער משכן, אפילו ווען ער שטייט נאר א טאג), און "עראי" מיינט א לייכטע, פאפ-אפ סארט זאך.

אוהל עראי — איסור דרבנן

רמב"ם: לפיכך אין עושין אוהל עראי לכתחילה, ואין סותרין אוהל עראי, גזירה שמא יעשה אוהל קבוע.

פשט: מאכן אדער צונעמען אן אוהל עראי איז אסור מדרבנן — א גזירה מ'זאל נישט קומען צו מאכן אן אוהל קבוע.

חידוש: דער רמב"ם רופט דעם אוהל-עראי-מאכער נישט "בונה" — ער זאגט נאר "עשאו איסור." אבער ביי סותר רופט ער עס יא סותר. דאס איז א מערקווירדיגע אסימעטריע אין לשון.

מוסיף על אוהל עראי — מותר

רמב"ם: מותר להוסיף על אוהל עראי בשבת. טלית שהיא פרוסה על העמודים... והיתה כרוכה קודם השבת, אבל יש בה טפח — הרי זה מסככה בשבת עד שיעשה אוהל גדול.

פשט: מ'מעג פארגרעסערן אן עקזיסטירנדן אוהל עראי. אויב א טלית איז אויסגעשפרייט אויף עמודים, צוזאמגעדרייט פאר שבת, אבער ס'איז דא א טפח אפן — מעג מען שבת אויסציען דעם רעשט ביז ס'ווערט א גרויסער אוהל, ווייל מ'איז נאר מוסיף אויף אן עקזיסטירנדן אוהל.

חידוש — שלאק (רעגן-כיסוי): דאס איז דער יסוד פאר דעם היתר פון עפענען א שלאק שבת — מ'דארף זיכער מאכן אז ס'איז שוין דא א טפח פאר שבת, דאן איז דאס עפענען נאר "מוסיף על אוהל עראי." אויב מ'מאכט א נייע שלאק שבת אן א טפח פריער, איז דאס פראבלעמאטיש.

כילה (קענאפי בעט) — אוהל עראי

רמב"ם: אין תולין כילה... שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי.

פשט: מ'טאר נישט אויפהענגען א כילה (קענאפי איבער א בעט) וואס איז געמאכט לצל, ווייל אונטער דעם ווערט אן אוהל עראי.

חידוש: דער לשון "שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי" איז מדויק — ער זאגט נישט אז דאס איז בויען אן אוהל, נאר אז אונטער דעם ענטשטייט עפעס וואס איז ענליך צו אן אוהל. א כילה איז געמאכט לתחתיו — צו נוצן דעם פלאץ אונטער דעם — דערפאר איז עס אוהל עראי.

מטה, כסא,

טרסקל — נישט אוהל

רמב"ם: מותר להניח מטה וכסא וטרסקל ואף על פי שנעשה תחתיהם אוהל, שהרי אין זו דרך עשיית אוהל, לא קבוע ולא עראי.

פשט: מ'מעג אראפלייגן א בעט, בענקל, אדער טיש, אפילו אונטער דעם ענטשטייט א פלאץ ווי אן אוהל — ווייל דאס איז נישט קיין דרך פון מאכן אן אוהל, נישט קבוע און נישט עראי.

חידושים:

- **דער יסוד:** אן אוהל איז א זאך וואס איז געמאכט צו נוצן פון אונטן. א בענקל/בעט איז געמאכט צו נוצן פון אויבן (מ'זיצט דערויף). דערפאר איז אראפלייגן א בענקל קיינמאל נישט "מאכן אן אוהל."
- **באגרענצונג פון דעם היתר:** דער היתר רעדט נאר ווען מ'לייגט אראפ דעם בענקל נארמאל אויפן פלאר. אויב מ'נעמט א בענקל און הייבט עס אויף אין דער הייך כדי צו מאכן אן אוהל דערפון — שטייט נישט דא דער היתר.
- **מגן אברהם / רשב"א:** ביי א מיטה וואס מ'נוצט אויך דעם אונטן (ז.ב. א בעט מיט לעכער אן א מאטראץ), טאר מען עס נישט צודעקן ווייל מ'מאכט אן אוהל פון אונטן.

אוהל משופע — אן א טפח אויבן

רמב"ם: כל אוהל משופע שאין בגגו טפח, או שאין בתוך שלושה סמוך לגגו רוחב טפח — הרי זה אוהל עראי.

פשט: אן אוהל וואס גייט שיף (ווי א דאך אן א פלאכע שפיץ), וואו ס'איז נישט דא א טפח ברייט ביים גג, אדער אפילו אינערהאלב דריי טפחים פון גג איז נישט דא א טפח ברייט — דאס איז אן אוהל עראי (אסור מדרבנן, נישט מדאורייתא).

חידושים:

- דאס איז פאראלעל צו הלכות סוכה וואו די ווענט ווערן אויס דער דאך ווען ס'גייט שיף אראפ.
- אויב ביים גג איז דא א טפח ברייט — איז עס שוין אן אוהל קבוע (חיוב דאורייתא). דער שיעור טפח ביים גג איז דער חילוק צווישן קבוע און עראי ביי אזא משופע אוהל.

טלית כפולה מיט חוטים

רמב"ם: א טלית כפולה (צוזאמגעלייגט) וואס מען הענגט אויף ווי א מחיצה (וואנט), נישט ווי א דאך. ווען די טלית האט **חוטים שנתלו בה מערב שבת** — שטריק וואס זענען שוין אנגעמאכט פון ערב שבת — **מותר לנטותה. וכן הפרכות מותר לנוטתן ומותר לפרקן.**

פשט: די חוטים מאכן עס ווי א כלי וואס איז שוין צוגעגרייט צום אויפשטעלן און צונעמען.

חידוש: אפשר מאכן די חוטים עס אזוי ווי דער אהל איז שוין געמאכט — ס'ליגט שוין דארט בקביעות, און דאס אויסשפרייטן איז בלויז **מוסיף על האהל**, נישט מאכן א נייעם אהל. דאס בלייבט אבער נישט אינגאנצן קלאר.

כילת חתנים

רמב"ם: כילת חתנים שאין בגגה טפח, ואין בפחות משלשה סמוך לגג רוחב טפח — הואיל והוא מתוקן לכך, מטלטלין אותה ומותר לנטותה ולפרקה.

פשט: א חופה-געצעלט פאר חתנים, וואס דער גג האט נישט קיין טפח ברייט, און אויך נישט אין תוך שלשה סמוך לגג א טפח — ווייל עס איז **מתוקן לכך** (געמאכט צום עפענען און צומאכן), מעג מען עס אויפשטעלן און צונעמען.

חידוש: אפילו ביי א זאך וואס איז מתוקן לכך, איז דער היתר **דווקא** ווען ס'איז נישטא קיין טפח בגג. דער תנאי פון טפח בלייבט אפילו ביי כלים וואס זענען ספעציעל געמאכט צום אויפשטעלן.

כובע (הוט מיט ברים)

רמב"ם: כובע שנותנין על הראש שיש לו שפה מקפת שעושה צל כמו אהל — מותר ללובשו, לפי שאינו אהל אלא מלבוש.

פשט: א הוט מיט א ברייטע ברים וואס מאכט שאטן ארום דעם קאפ — מותר, ווייל ס'איז א מלבוש, נישט אן אהל.

רמב"ם (המשך): אם הוציא מן הבגדים סביב ראשו או כנגד פניו כמו אהל, והידק על ראשו, ועשה סביבו שפה קשה ביותר כמו גג — אסור מפני שעושה אהל עראי.

חידוש: דער חילוק צווישן מותר און אסור: א נארמאלע בגד פאלט אראפ (ווייך), דאס איז מלבוש. אבער ווען מען מאכט עס **קשה** (הארט) אז עס שטייט ווי א גג — דעמאלט איז עס אהל עראי מדרבנן. דער שליסל איז אז א נארמאלע בגד האט נישט דעם אופי פון אן אהל, אבער ווען מען בויט עס אנדערש ווי א נארמאלע בגד, ווערט עס אן אהל.

פרוכת אויפהענגען

רבינו אברהם (בן הרמב"ם): הנוטה פרוכת — צריך ליזהר שלא יעשה אהל בשעת שנוטהו. לפיכך אם היתה פרוכת גדולה — תולה אותה שנים, אבל אחד אסור.

פשט: ווען מען הענגט אויף א פרוכת (וואנט-פארהאנג), דארף מען אויפפאסן אז אין דעם פראצעס פון אויפהענגען זאל נישט ווערן אן אהל. א גרויסע פרוכת זאלן צוויי מענטשן אויפהענגען, ווייל איין מענטש מוז עס האלטן איסגעשפרייט מיט איין האנט, וואס שאפט אן אהל.

חידוש: פון דא זעט מען אז **אהל עראי** מיינט אפילו **עראי עראי** — אפילו פאר איין מינוט וואס ס'ווערט אן אהל, דארף מען זיך היטן מדרבנן.

כילה שיש לה גג: אין מושכין אותה אפילו עשרה — ביי א כילה מיט א גג, אפילו צען מענטשן העלפן נישט, ווייל דאס אויסשפרייטן אליין שאפט אויטאמאטיש אן אהל עראי (אנדערש ווי א פרוכת וואס איז בלויז א וואנט).

בגד אויף א חבית (פאס)

רמב"ם: בגד שמכסה בו פי החבית — לא יכסה בו את כולו משום עשיית אהל, אבל מכסה הוא מקצתו.

פשט: מען טאר נישט צודעקן א גאנצע חבית מיט א טוך, ווייל דאס שאפט אן אהל עראי איבער דעם חלל פון דער חבית. אבער א טייל צודעקן איז מותר.

חידושים:

- פארוואס הייסט דאס אן אהל? **אן אהל דארף נישט זיין בגודל פאר א מענטש** — שיעור טפח איז גענוג. אפשר איז עס דערפאר נאר אהל עראי (דרבנן), נישט דאורייתא.

- אין **אורח חיים סימן ש"א** שטייט אז דאס איז דווקא ביי **חביות יין**, ווייל יין דארף לופט (אוויר), און דערפאר הייסט דאס צודעקן ממש ווי מאכן אן אהל (ס'איז א פונקציאנעלע דאך איבער א חלל וואס דארף בלייבן אפן).

פקק החלון

רמב"ם: ווען ס'איז דא א **פקק** (שטאפל) וואס איז **מתוקן לכך** — צוגעגרייט פאר דער פענסטער — מעג מען עס ארייינלייגן אין דער לאך אפילו ס'איז נישט **קשור ונתון**, ווייל ס'הייסט נישט בנין.

כפיפה מצרית (מצרישע קארב)

רמב"ם: המסנן בכפיפה מצרית — לא יגביה קרקע הכפיפה מן הכלי טפח, כדי שלא יעשה אהל עראי.

פשט: ווען מען ניצט א געוועבטע קארב צום פילטערן, זאל מען עס נישט אויפהייבן א טפח העכער פון דעם כלי, ווייל דעמאלט ווערט דער קארב א דאך — אן אהל עראי.

חידוש — חילוק פון בענקל: א בענקל איז געמאכט צו נוצן אויבן (צום זיצן), נישט אונטן. אבער א **כפיפה איז געמאכט צו נוצן אונטן** — דער תועלת איז דאס וואס איז אונטער דער כפיפה (דאס פילטערן אין דעם כלי), און דערפאר הייסט עס אן אהל עראי.

כיפה אויף כלים — סיום הדיון אין אוהל עראי

חידוש: דער חילוק צווישן א **כיפה** (קאווער) אויף א כלי לבין א **בענקל**: א **בענקל** איז געמאכט צו נוצן **אויבן** דערפון (מ'זיצט דערויף), נישט אונטער דעם בענקל. אבער א **כיפה** אויף א כלי איז געמאכט **פאר אונטן** — דער תכלית איז צו שיצן/דעקן וואס איז **מתחת** דער כיפה. דערפאר ווען מ'הייבט אויף דעם כלי א טפח און דעקט עס צו פון אויבן, איז דאס אן ענין פון אוהל עראי.

פסקי תשובות — טלית ביי א כלי (סטענדער)

דער **פסקי תשובות** פסק'נט אז מ'מעג לייגן א טלית ביי א סטענדער (כלי נארים), ווייל מ'מאכט נישט קיין מחיצה, נאר עפעס אנדערש ארום דעם סטענדער.

שאלה: האלטן עפעס אין די הענט — צי דאס איז אוהל?

שאלה: צי האט מען בכלל גערעדט אין די הלכות ווענן א פאל וואו א מענטש **האלט עפעס אין די הענט** (נישט קובע אויף עפעס)?

חידוש: ביי **פרוכת** האט דער רמב"ם געזאגט מ'דארף עס נישט האלטן — אבער דער חילוק איז: ביי פרוכת האלט ער עס **בשעת** ער איז קובע אויף דער זייט — דאס הייסט, ער האלט עס נאר טעמפערערי אבער ער גייט עס באלד קובע זיין. אבער ווען דער **גאנצער סך הכל** איז נאר האלטן אין די הענט (אן קביעות), איז מען **נישט זיכער** צי דאס איז אוהל. **מסקנא: צריך עיון.**

כללות'דיגע שאלה אויף הלכות אוהל עראי

קשיא: פארוואס זאל מען נישט מאכן א כללות'דיגע הגדרה — אז **אלעס וואס האט אן ענליכקייט צו אן אוהל** איז אסור מדרבנן? א בענקל מיט א טפח איז דאך **זייער ווייט פון אן אוהל** — פארוואס זאל דאס זיין א דרבנ'דיגע אוהל? די גדרים זענען אזוי ברייט אז עס איז „זייער אינטערעסאנט."

שירעם (אַמברעלע) בשבת — אוהל עראי

חידוש פון אחרונים: מ'טאר נישט **עפענען א שירעם** בשבת ווייל מ'מאכט אן אוהל.

שאלה: ווען דער שירעם איז **שוין אפן** — צי נאר **האלטן** עס העכער דעם קאפ איז **אויך** אן אוהל? דאס בלייבט אן אפענע שאלה, פארבונדן מיט דער פריערדיגער שאלה צי האלטן עפעס אין די הענט (אן קביעות) איז אוהל. **צריך עיון.**

תמלול מלא

הלכות שבת פרק כ"ב: שבותים מאופה ועד הסותר

הקדמה: סטרוקטור פון די פרקים פון שבותים

א גוטן, אונז לערנען הלכות שבת אין רמב"ם, ספר זמנים. אונז האלטן ביי די צוויי-און-צוואנציגסטע פרק, כ"ב. אונז האלטן אינמיטן, דער רמב"ם גייט דורך ל"ט מלאכות, אבער דרבנן'ס דערפון.

אין די פריערדיגע פרקים האט ער אויסגערעכנט אלע דאורייתא'ס, אלע אבות און תולדות פון די ל"ט מלאכות. דא רעכנט ער די שבותים, דאס וואס די חכמים האבן צוגעלייגט, אדער ווייל ס'איז דומה למלאכה, אדער ווייל ס'גייט גורם זיין א מלאכה, אדער ס'זעט אויס ענליך צו א מלאכה.

הודעה ווענגן ספאנסארס

פאר מיר גייען ווייטער, דארף מען משבח זיין די בעלי הקמח, "אם אין קמח אין תורה", די וואס שטיצן אונזער שיעור, און די וואס זענען מפרסם אונזער שיעור. ובראשם אונזער הויפט ספאנסאר, אונזער ידיד, הרבני הנגיד ר' יואל הלוי וועצבערגער, די זכות התורה זאל אים אלעס ביישטיין.

ווי דער רמב"ם האט צעטיילט די מלאכות דאורייתא

שארגעט, סאו איך וויל אייך זאגן, ס'איז דא אין הלכות פרק ח', ט', י', י"א, י"ב, האט דער רמב"ם אויסגערעכנט אלע ניין-און-דרייסיג מלאכות דאורייתא, ער האט עס צעטיילט:

- פרק ח' צען מלאכות
- פרק ט' צען מלאכות
- פרק י' נאר אכט מלאכות
- פרק י"א נאך אכט מלאכות
- פרק י"ב די לעצטע דריי מלאכות, און קוצר גורר עומר, וואס האט זייער אסאך הלכות, ווענן דעם איז געווען א קליינע פרק פון נאר דריי מלאכות

באט כולי, ס'זעט אויס בעצם דער רמב"ם האט געטראכט ניין-און-דרייסיג מלאכות, ס'טיילט זיך בערך אויף פיר, יא, כולי כמעט פערציג, כמעט פערציג איז פיר. נאכדעם האט ער געזען אז די לעצטע איז דא זייער אסאך, האט ער עס צעטיילט אויף פינף פרקים אנשטאט פיר פרקים. כך נראה לעניות דעתי.

ווי דער רמב"ם האט צעטיילט די שבותים

יעצט, אין די שבותים איז נישט דא קיין שבות פאר יעדע מלאכה. קודם דארף מען וויסן, מ'קען קוקן אין די ליסט, וועט מען זען, נישט יעדע מלאכה האט א שבות. הייסט, כמעט יעדע מלאכה איז דא פטור אבל אסור, וואס מיינט אז ס'איז דא א שבות, אבער ממש עקסטערע שבותים וואס ער רעכנט דא, האבן חז"ל נישט אויסגערעכנט ספעציפיש.

די שאלה איז, ווען ס'ווערט עפעס וואס איז דומה למלאכה, די שאלה איז ווען דער רמב"ם זאגט אז מ'האט גע'אסר'ט זאכן וואס איז דומה למלאכה, איז די פשט אז אפילו ווען ס'שטייט נישט ארויסגעשריבן, אדער איז עס נאר

די זאכן וואס זענען ארויסגעשריבן? אוודאי נאר די זאכן וואס זענען ארויסגעשריבן.

ער זאגט נאר אז נישט יעדע מאל וואס ס'שטייט פטור אבל אסור, כמעט אין יעדע מלאכה, נישט ממש יעדע מלאכה, אויסער שבת נערה, למשל, איך געדענק איך האב געזאגט אז אפילו פטור, אבער כמעט יעדע מלאכה האט אויך דרבננ'ס וואס מ'האט אויסגערעכנט אמת'דיג פריער. אבער שבותים וואס זענען עקסטערע וואס ער רעכנט דא, איז נישט יעדע מלאכה דא.

סאו ער האט אנגעהויבן בעצם די רמב"ם, און די עקסטערע שבותים איז נאך דריי פרקים. עס זעט אויס פון פינף פרקים אויף די דאורייתא איז דא דריי פרקים, כ"א, כ"ב, כ"ג, דאס איז כל שבותי ל"ט מלאכות.

דרך אגב, די קאנעקשאן פון די שבותים מיט די מלאכות איז וויניגער בפירוש אין די גמרא, נישט יעדע שבות שטייט וועגן וועלכע מלאכה מ'האט עס גע'אסר'ט. דער רמב"ם, אסאך מאל, ווען מ'לערנט מער בעיון זעט מען אסאך מאל אז דער רמב"ם האט אליינס צוזאמגעשטעלט אז דאס איז מסתמא וועגן די מלאכה, דאס געהערט צו די מלאכה. דאס איז לידיעתך אפילו נישט קלאר אז ס'שטייט אז ס'איז וועגן עובד, ער פארשטייט אז ס'איז שייך צו די סוגיא, אבער דער רמב"ם האט אריינגעלייגט די שבותים אלס סדר המלאכות באמת. דאס איז נישטא קיין משנה וואס שטייט די אלע זאכן.

עניוועיס, ער צעטיילט דא אויך מער וויניגער די זעלבע, נאר אביסל אנדערש. פארוואס? ווייל מיר האבן געלערנט אז די נפקא מינה איז צו צעטיילן באופן כללי, סאו דער רמב"ם האט געמאכט דריי פרקים אויף שבותים. די ערשטע צוויי זענען פונקטליך אזוויי די ערשטע צוויי פרקים פון דאורייתא, ס'איז דא צען מלאכות איטש, נאר נישט יעדע איינע פון די צען מלאכות האט א שבות.

אין די ערשטע פרק כמעט יעדע האט א שבות האב איך געדענקט, אבער אין די צווייטע פרק איז נאר דא מיין איך זעקס מלאכות וואס האבן א שבות. סאו אוט און די טען מלאכות וואס ער רעכנט דא איז נאר דא זעקס. ס'איז דא זאכן וואס איז א שבות משום צוויי זאכן, אזוויי משום רפואה און משום חשש דש או ממרח. אפילו שמייש... אפילו איינער צו... יא.

אזוויי איך זאג דיר, די שבותים איז מיר נישט אינגאנצן לויט די מלאכות, אבער דער רמב"ם האט עס אריינגעלייגט. ס'איז דא אויך גרעסערע קאטס, אזוויי רחיצה בשבת איז א גזירה וועגן בישול, אבער ס'איז נאך א גאנצע סוגיא פאר זיך. יא, אזוויי רפואה, דאס איז אויך נאך א גאנצע סוגיא פאר זיך.

נאכדעם קומט אויס די לעצטע פרק, די דריטע פרק, האט ער געשריבן אלע די רעשט פון מלאכות וואס האבן שבותים, ווייל ס'איז דא וויניגער, וועגן דעם פיט עס אריין אין דריי פרקים. אבער ווען מ'וועט קוקן זעט מען אז די דריי פרקים זענען זייער לאנגע פרקים, פשוט וועגן דעם. זעט אז ער האט דוקא געוואלט מצמצם זיין, ער האט געוואלט ס'זאל זיין צען פרקים פון שביתות, און גם לפי האורך, ס'איז לענגער ווי געווענליכע פרקים אין רמב"ם, סיי די פרקים פון די מלאכות און סיי די פרקים פון דא, זעט אז ער האט שטארק געוואלט אז ס'זאל זיך ענדיגן אין סך הכל זיבן פרקים שטייט אלע ל"ט מלאכות מיט זייערע שביתות, אדער אכט פרקים, רייט? פינף פלאס דריי, סא וועגן דעם איז עס לענגערע פרקים.

הלכה א: רדיית הפת

זייער גוט. זאגט דער רמב"ם, **רדיית הפת**, רדיית הפת טייטשט אפקראצן די ברויט. די ברויט פלעגט מען ארויפקלעבן אויף די וואנט פון די תנור, און מ'דארף עס נאכדעם אראפקראצן מיט א כלי.

זאגט דער רמב"ם, **אופה אינו מלאכה**, דאס איז נישט קיין מלאכה, ס'איז ארויסנעמען פון די אויוון, אריינלייגן איז די מלאכה, ארויסנעמען איז נישט קיין מלאכה. **אבל אסרוהו חכמים, שמא יבוא לאפות**. מ'גייט אים לאזן עוסק זיין מיט די ברויט, זיין ביזי מיט די ברויט, וועט ער אויך טון באקן. איך ווייס נישט צו ממש אפשר נישט זיין ביזי מיט די ברויט, ווייל רדיית הפת איז א ספעציפישע זאך, ארויסנעמען א געקאכטע זאך פון די אויוון איז נישט רדיית הפת. ס'איז נאר רדיית הפת איז א חשוב'ע פעולה, ס'איז אן ערנסטע פעולה, שמא יבוא לאפות.

היתר הצלת פת

וואס מעג מען אבער יא טון? אויב מ'האט אריינגעלייגט ברויט און מ'וויל עס ראטעווען פאר שבת, איז אזוי, **המדביק פת בתנור מבעוד יום, וקידש עליו היום**, און ס'איז געווארן שבת, **מציל ממנו מזון שלש סעודות**, מעג מען, יא, מ'טאר נישט ארויסנעמען אלע ברויט, אבער מ'מעג ארויסראטעווען וויפיל מ'דארף פאר די דריי סעודות פון שבת.

און נישט נאר דאס, נאר מ'מעג אויך בעטן נאך מענטשן זאלן ראטעווען זייערע דריי סעודות, און אזוי וועלן אלע ווערן געראטעוועט. **ואומר לאחרים, בואו והצילו לכם**, מ'קען זאגן פאר מענטשן, קומט און וואס איר גייט ראטעווען ארויס וועט זיין פאר אייער שבת. דאס מעג מען טון.

תנאי שינוי

וואס איז די היתר? ווייל ס'איז נאר א דרבנן, האבן די רבנים מתיר געווען במקום צורך גדול. זאגט ער, ואופה אינו אלא נישט קיין מלאכה, ממילא אפשר וואלט מען נישט געדארפט מאכן קיין נאך א שינוי, ווייל די גאנצע זאך איז נישט קיין מלאכה. ווען ס'איז ווען א מלאכה, זאגט מען, ווען דו מעגסט יא עס טון מיט א שינוי. ס'איז דאך נישט קיין מלאכה.

אבער דאך, ווען ס'איז דא א היתר צו רודה זיין, אויף צו ראטעווען ברויט פאר שלש סעודות שבת, זאל מען עס אויך נישט טון די געווענליכע וועג. **"שירדה במסל ירדה"**, ער זאל נישט ארויסנעמען די ברויט פון די אויוון במרדה, מיט די ספעציעלע כלי, **"אלא בסכין"**, נאר מיט א געווענליכע מעסער, **"כדי לשנות"**, עס זאל אויסקוקן אנדערש. אפילו ווען מ'האט מתיר געווען, איז עס נאך אלץ מיט א תנאי, עס זאל זיין מיט א שינוי.

פארבינדונג מיט פרק ג'

מ'דארף דא געדענקען וואס מיר האבן געלערנט אין פרק ג', דו זעסט אז בעצם איז דא א איסור מדרבנן צו לייגן פת, מדביק זיין פת בתנור בין השמשות, ווייל "אוכל שמא יחתה", ווייל ער גייט עס באקן אין שבת. נאר אויב ס'איז "כדי שיקרמו פניה מלבעוד יום", דעמאלטס מעג ער.

און ממילא, דאס וואס שטייט דא אז ער מעג רודה זיין די פת, רעדט דוקא אויב וואס? אויב ער האט עס געלייגט בשוגג, שטייט. אויב ער האט עס געלייגט במזיד, איז ער עובר געווען אויף די איסור שהייה כולי, דעמאלטס טאר ער נישט. דעמאלטס איז נישטא אפילו די היתר. אזוי שטייט אין פרק ג'.

דא זאגט ער נישט אזוי, דארט זאגט ער אזוי. אין פרק ג'. "ואם נתנו סמוך לחשיכה והחשך ועדיין לא קרמו פניו", אפשר גייט ער זאגן נאר אויב ס'איז נישט קרמו פניו, "אף על פי כן מותרים הם אפילו במזיד", ווייל דאס איז מותר. אבער אויב ער איז עובר געווען אויף די איסור דרבנן פון לייגן צו פרי, דעמאלטס איז נישטא די היתר.

דיסקוסיע: וואו שטייט די הלכה פון סודק?

און נארמאל איז דא א היתר פון רודה זיין אז ס'זאל נישט באקן, כדי מ'זאל נישט נכשל ווערן מיט אופה. יא, וואס איז דארט געשטאנען אין די הלכה? אן אנדערע הלכה.

וואס שטייט דא? ער האט עס אריינגעלייגט אין שבת, סודק אין שבת, און אזוי ראטעוועט ער עס אפ נאך פאר ס'הייבט אן ווערן געבאקן.

יא, ס'שטייט וואו? אן אנדערע פלאץ, אן אנדערע נושא. ס'איז נישט געשטאנען אין אופה? ס'איז געשטאנען אין די ענינים פון ערב שבת, פון אנגרייטן אויף שבת, נישט ביי מלאכת אופה.

דאס וואס איך האב דיר יעצט געזאגט שטייט דארט. אקעי, ווייטער.

הלכה ב: מרחץ בשבת

אקעי, זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"ומה אסרו חכמים"**. ער הייבט אן אינטערעסאנט. ס'איז בעיסיקלי עד כאן לשון הרמב"ם. יעצט זאגט ער אזוי, מיר גייען לערנען וועגן זיך וואשן שבת, וועגן גיין אין מרחץ אדער זיך וואשן שבת.

הייבט דער רמב"ם אן מיט אזא קשיא: **"ומה אסרו חכמים ליכנס במרחץ בשבת?"** פארוואס טאר מען נישט אריינגיין אין מרחץ בשבת? ס'איז נישט פריער האבן מיר געלערנט וועגן א חולה, וועגן מזיע זיין. אבער גיין אין מרחץ איז אן אנדערע מין זאך, ס'איז נישט קיין מזיע זיין פון די פיר, און פארוואס איז דאס אסור?

דער טעם פון דער גזירה

זאגט ער אזוי, **"מפני הבלנים שהיו מחממין בשבת ואומרים מערב שבת חממו"**. די מקוה אידן, די וואס נעמען קעיר פון די מרחץ, זיי האבן יא אנגעהייצט וואסער בשבת, און זיי האבן געזאגט פאר מענטשן, "מערב שבת הוחמו", ס'איז געקומען נאך פון ערב שבת. **"לפיכך גזרו חכמים שלא יכנס אדם למרחץ בשבת אפילו להזיע"**. אז לכבוד דעם האבן די חכמים גע'אסר'ט אז מ'טאר בכלל נישט גיין אין מרחץ בשבת.

פארוואס קען מען נישט טראסטן די בלנים?

נארמאלערהייט וואלט א מענטש געזאגט, מ'דארף פרעגן. אקעי, איידער מ'גייט אין א מרחץ, זאל מען עט ליעסט פרעגן, ווייל אויב ס'איז געווארן הייס בשבת, טאר מען נישט הנאה האבן דערפון בשבת, זאל מען פרעגן.

אבער זאגן די חכמים אז מ'קען נישט טראסטן, ווייל זיי זאגן "מערב שבת הוחמו", אבער למעשה דארף מען מורא האבן אין אלע מרחצאות אז מ'ווארעמט אויך אן שבת. יעצט, צי ס'איז א גרויסע נסיון אדער ס'איז גרינגער אזוי...

ער זאגט ווייטער, ער האט געזאגט נישט נאר אז מ'קען זיי נישט טראסטן. דאס הייסט, א יעדע זאך, האבן מיר געלערנט, יעדע זאך וואס איז גורם אז ווען מ'טוט די זאך טוען מענטשן מלאכות בשבת, אסרן דאס די חכמים. זיי זאגן ליגנט, ס'איז דא דארט א...

וואס ער זאגט איז אז דא האט מען געזען אז ס'איז א פראבלעם. בעצם, דאס איז די נקודה, "חמין שהוחמו", מ'טוט נישט קאכן שבת, דאס איז נישט קיין ספק. אויב מ'האט געקאכט וואסער ערב שבת און ס'איז ווארעם, מעג מען זיך וואשן אין דעם שבת, ס'איז נישט קיין שאלה.

די פראבלעם איז אז ווען מענטשן גייען אין מרחץ אין שבת, וועלן די בלנים עס יא אנווארעמען שבת, און כנראה האבן זיי אזוי טאקע געטון, זיי האבן געזאגט ליגנט נאכדעם. אבער די שאלה איז נישט נאר אז מ'קען נישט טראסטן די בלנים, ס'איז טאקע א פראבלעם, ס'גייט גורם זיין אז די בלנים זאלן קאכן וואסער שבת. ממילא, גיין אין מרחץ שבת איז גורם אז מ'זאל קאכן שבת, און דאס איז אסור.

פארוואס טוט מען נישט? א שפיגל וואס דו האסט צוגעלייגט, אבער יא, ס'איז פשוט נישט די גזירה, וואלט מען געקענט טראסטן אויב דער בעלן זאגט אז ס'איז ערב שבת, וואלט מען געוואוסט אז דעמאלטס מעג מען.

בכל אופן, דער בעלן איז א איד, ער טוט נישט סתם אזוי נישט, ער רעדט נישט פון א גוי וואס האט מען מורא, ער רעדט דאך פון א איד. מ'טאר נישט גיין אין שבת, ס'איז נאר א זאך וואס איז גורם מענטשן זאלן קאכן שבת.

גזירת מרחצאות — פרטי הדינים והחומרות

הלכה ב: יסוד הגזירה — גרמא לבישול בשבת

Speaker 1:

סאו דא זאגט ער אויך, זיי זאלן זאגן ליגנט, סאו דא דארט א... וואס ער זאגט איז, דא האט מען געזען אז ס'איז א פראבלעם. ובעצם, דאס איז די נקודה, **חמין שהוחמו מערב שבת**, מ'טאר נישט קאכן שבת, יא? ס'איז נישט קיין ספק. אויב מ'האט געקאכט וואסער ערב שבת, ס'איז ווארעם, מעג מען זיך וואשן אין דעם שבת, ס'איז נישט קיין שאלה.

דער פראבלעם איז, אז ווען מענטשן וועלן גיין אין מרחץ אין שבת, וועלן די בלנים יא אנווארעמען שבת. און מכח זה האבן זיי אזוי טאקע געטון, זיי האבן געזאגט ליגנט און הכחשות.

אבער די שאלה איז נישט נאר אז מ'קען נישט טראסטן די בלנים, ס'איז טאקע א פראבלעם, ס'גייט גורם זיין אז די בלנים זאלן קאכן וואסער שבת. ממילא, דאס גיין אין מרחץ שבת איז גורם אז מ'זאל קאכן וואסער שבת, סאו טאר מען נישט. א שפיגלעך האט דאס צוגעלייגט, אבער יא, מ'טאר נישט גיין שבת אין א זאך וואס איז גורם מענטשן זאלן קאכן אין שבת.

הלכה ב: פרטי הגזירה — מרחץ ואינדערהיים

Speaker 1:

זייער שיין, לאמיר גיין ווייטער. **"וגזרו אפילו להזיע"**, אפילו, נישט קיין חילוק צו מ'גייט אין מרחץ זיך אינגאנצן נאר וואשן אדער נאר באקומען פון די היץ, **"ולא בחמין"**, אפילו ס'וואלט געווען א הייבער מענה דעמאלטס איז גרינגער.

"וגזרו", זיי האבן אויך גוזר געווען, **"שלא ירחץ כל גופו בחמין"**, אפילו מ'גייט נישט אין די מרחץ, אפילו א מענטש האט זיך ביי זיך אינדערהיים א הייסע וואסער, טאר מען זיך נישט וואשן כל גופו מיט הייסע וואסער, **"אפילו בחמין שהוחמו מערב שבת"**. אויך פאר די זעלבע גזירת מרחצאות.

איינמאל מ'האט געמאכט די גזירה, האט מען שוין אויסגעשפרייט אפילו פאר א מענטש ביי זיך אינדערהיים, ער נארט זיך דאך נישט. ער זאגט דאך די גזירה איז נישט קעגן די נארן זיך, נאר קעגן דעם וואס ס'איז גורם אז מ'זאל קאכן שבת.

"אבל פניו ידיו ורגליו מותר". אבער דאס, דער איסור איז געווען דווקא כל גופו. פניו ידיו ורגליו איז מותר.

דאס הייסט, גיין אין מרחץ שטייט אריינגיין טאר מען נישט, אפילו אנצוואשן, אפילו נאר להזיע, אדער אפילו נאר פניו ידיו ורגליו. אבער ביי די גזירת מרחצאות וואס מ'האט אויך געזאגט אז ס'איז ביי א מענטש'ס אייגענע חמין, דאס האט מען נאר געזאגט אויף ממש זיך וואשן די גאנצע גוף.

הלכה ב: חמי האור לעומת חמי טבריה

Speaker 1:

ביי מודה אבער, זאגט דער רמב"ם, **ביי חמי האור**, זאכן וואס מ'הייצט אן דורך פייער, פאר זיך אין שטוב, אפילו מ'האט חמין וואס מ'האט געהייצט מיט פייער, **איז אסור גזירת מרחץ. אבל בחמי טבריה וכיוצא בהם**, זאכן וואס ס'איז בכלל נישט הייס פון פייער, ס'איז הייס פון אנדערע זאכן, פון nature, ס'קומט פון הייסע קוועלער, **מותר להשתטף בהם**, מעג מען זיך יא אפוואשן די גאנצע גוף, אויף דעם איז נישט דא די גזירת מרחצאות.

הלכה ב: חמי מערות

Speaker 1:

יא, דאס איז חמי טבריה וואס איז נישט אין א מערה. אבער וואס איז די הלכה מיט חמי של מערות? **אין מערות**, הייסע וואסער וואס איז אין א מערה, **טאר מען זיך נישט וואשן, לפי שמעלות שיש בהם הבל באות לידי זיעה ונמצאות כמרחץ.**

ווייל באוואסער וואס איז הייס אבער ס'איז נישט דא אזא גרויסע amount פון זיעה, ס'איז נישט אזוי ווי א שוויץ, מעג מען. אבער א מים חמים של מערות, אף על גב ס'איז אויך נישט חמי האור, מ'וואלט געמיינט מעגן, אבער ס'איז פאר אן אנדערע סיבה זעט עס אויס מער ווי א מרחץ, ס'איז מער connected צו גזירת מרחצאות, ווייל דארטן איז די פלאץ וואו די גאנצע פלאץ איז דא אסאך הייסע לופט און יש בהם הבל, און ס'זעט אויס ווי מ'שוויצט, ס'זעט אויס ווי מ'קומט ארויס פון א מרחץ, אדער ס'פילט ווי א מרחץ, איז עס בגדר גזירת מרחצאות.

הלכה ג: מתחמם כנגד המדורה

Speaker 1:

ווייטער, נאך חומרות, נאך details וואס קומט ארויס פון דעם. **מתחמם אדם כנגד המדורה**, א מענטש מעג זיך אנווארעמען קעגן א פייער, **ויוצא ומשתטף כל גופו בצונן**, מעג ער זיך אפוואשן מיט קאלטע וואסער, אף על גב ווען די קאלטע וואסער רירט אן ווערט די וואסער ווארעם, אבער דאס מעג מען, דאס איז נישט א חלק פון גזירת מרחצאות.

אבל אין משתטפין כל גופו בצונן, מ'טאר נישט קומען נאס פון קאלטע וואסער, **ומתחממין כנגד המדורה**, און זיך אנווארעמען ביי די פייער, **לפי שמפשיר מים שעליו**, ווייל מיט דעם מאכט ער אז די וואסער וואס ער איז שוין נאס מיט זאל ווערן הייס, און ער האט די זעלבע אפעקט ווי א מרחץ, און ער האט די זעלבע אפעקט ווי א מרחץ, ער נעמט זיך ארויס די גאנצע גוף אין חמין, ווייל למעשה קומט אויס אז ער ווערט באדעקט מיט הייסע וואסער, אפילו ס'קומט אים אויף א פארקערטע וועג, חומרא זיין.

הלכה ג: סילון של צונן בתוך מים חמים

Speaker 1:

ווייטער, **המעביר סילון של צונן בתוך מים חמים**, איינער מענעדזשט צו נעמען א פייפ, מאכן א פייפ פון קאלטע וואסער זאל דורכלויפן אין א הייסע וואסער, ס'איז נישט קיין חילוק צו די הייסע וואסער איז הייס פון פייער, אדער אפילו ווען ס'איז מער קאל, ווען ס'איז הייס פון חמי טבריה, וואס חמי טבריה האט מען דאך נישט די... חמי טבריה אליין מעג מען זיך וואשן, אבער א פייפ פון קאלטע וואסער וואס ווערט הייס דורך חמי טבריה, **הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת, ואסורים ברחיצה ובשתיה.**

פארוואס טאקע די סילון מער הארב ווי חמי טבריה אליין? די תירוץ איז ווייל חמי טבריה, די וואסער ווען מ'גייט דארטן גייט מען נישט אין א הייסע וואסער, אבער די וואסער ווען ס'קומט ארויס פון די סילון איז עס הייס, און אפשר מענטשן וועלן נישט וויסן אדער מ'וועט נישט מאכן קיין חילוק, און א יוסף וואסער וואס איז געווארן הייס בשבת.

דיון: טעם האיסור – הטמנה או גזירת חמין שהוחמו בשבת

Speaker 2:

און אנדערע אידן זאגן אין ראשונים אז ס'איז א שאלה פון הטמנה בדבר המוסיף הבל.

Speaker 1:

אה, קען זיין. כאילו אויך איז הטמנה, בשעת דו נעמסט אריין די וואסער.

Speaker 2:

אבער איז נישט הטמנה אן ענין פון וואו ס'איז דא גחלים אדער וואו ס'איז דא...

Speaker 1:

ניין, הטמנה טאר מען נישט... אה...

אבער די רמב"ם זאגט נישט אזוי, ער זאגט **הרי אלו כחמין שהוחמו בשבת**.

Speaker 2:

ער זאגט נאר אז ס'איז אסור.

Speaker 1:

אזוי ווי...

Speaker 2:

ניין, ער זאגט אז מ'קוקט אן די וואסער וואס קומט ארויס פון די סילון ווי חמין שהוחמו בשבת, זייער סימפל. ער זאגט נישט דאס איז נישט קיין וועלכע איסור איז חמין שהוחמו בשבת. מ'האט זיך פריער געשמועסט אז מ'האט געאסר'ט מרחץ וועגן חמין שהוחמו בשבת, ווייל מ'גייט אנווארעמען שבת. סא דא האט די גמרא געטראפן א וועג אז ס'וועט זיין דורך א היתר דורך חמי טבריה, איז דאך נאר איבערגעבליבן מבשל, לייגט מען דא אן איסור פון חמין שהוחמו בשבת, אז די איסור גזירת מרחצאות איז נאך חומרות אין די ענין אז מ'זאל נישט נכשל ווערן מיט חמין שהוחמו בשבת. די חכמים האבן געמאכט חומרות אויף חמין שהוחמו בשבת, אויך די ענין אויף די סילון של צונן.

Speaker 2:

יא.

Speaker 1:

קען זיין דער רמב"ן מיינט נאר אז ס'האט א דין ווי חמין שהוחמו בשבת, אבער לכאורה זעט עס אויס מער ווי א רגילות'דיגע חמין, עס איז א חלק פון די גזירה פון חמין שהוחמו בשבת.

Speaker 2:

ס'איז נישטא קיין גזירה אויף חמין שהוחמו בשבת, נאר די גזירה איז אויף ערב שבת.

Speaker 1:

ניין, ס'איז דא א גזירה אויף חמין שהוחמו בשבת.

Speaker 2:

די איסור איז דא די הוחמו בשבת. מ'איז מחמיר געווען אפילו ערב שבת. די גזירה איז די הוחמו בשבת, די פראבלעם איז די הוחמו בשבת, נישט די הוחמו ערב שבת. ווייל מ'טראסט נישט, און מ'האט מורא, און ממילא האט מען גע'אסר'ט אלעס.

Speaker 1:

אגעין, חמין שהוחמו בשבת איז אסור, ס'איז נישט קיין שאלה. מ'טאר נישט.

Speaker 2:

יא, אבער דא וואלט נישט געדארפט זיין אסור, ווייל ס'איז נישט הוחמו בחמי טבריה.

Speaker 1:

זייער גוט.

Speaker 2:

וועלכע איסור?

Speaker 1:

די איסור פון אז מ'איז מחמיר אפילו ווען ס'איז נישט דא א איסור פון ווערן נישט קיין מרחץ דאס.

Speaker 2:

דאס איז א נייע זאך, דאס האט כמעט נישט גארנישט מיט מרחץ.

Speaker 1:

אמת, די זאך איז דאך לכאורה אסור.

דיון: פארוואס אסור בשתיה?

Speaker 2:

ווייל קוק אין די משנה שטייט, אויב ס'איז בשבת איז אסור ברחיצה ובשתיה, אויב ס'איז יום טוב איז עס אויך אסור ברחיצה אבער מותר בשתיה. ווייל אין יום טוב טאר מען דאך יא קאכן די שתיה, אבער נישט ברחיצה. אבער ס'שטייט נישט פארוואס ס'איז אסור, און ער זאגט נישט פארוואס, ער זאגט אז ס'איז אן אנדערע גזירה, ס'איז געווען סתם אן אנדערע גזירה, אזוויי כהנים האבן געלערנט, לאמיר זאגן קאכן בחמי טבריה מעג מען, אבער אויף אזא אופן טאר מען נישט, פארוואס נישט? ווייל די סילון זיפ'ס נישט, ווייל דעתי זאגט, ליכט עס זאגטס נישט קיין מה frei ידער, וואס עס זעט מיט א מחץ? מען טאר נישט צו אויך נישט, פארוואס טאר מען נישט טרינקען? געוועגליך חמין שהוחמו בערב שבת טאר מען נישט טרינקען, עס פשוט. די זאך איז כחמין שהוחמו חיים בשבת, טאר מען נישט טרינקען, אבער ער זעט נישט פיין געגרוג פארוואס. דער רבי מען דארף נישט מיין זיין בכלל

פארוואס, נישט זיין זאך צו זיין פארוואס, אבער... קיין חיים, מיינט אסאך אסור צו טרינקען, אבער ער זאגט נישט פארוואס.

הלכה ד: שיעור חימום — כדי שתופג צינתן

Speaker 1:

יא, ווייטער, **מאימתי אדם כותן של מים**, וואס מען מעג יא טון, דו זאלסט נישט מיינען אז די גזירה פון חמין שהוחמו בשבת גייט זייער ווייט, וועל איך דיר זאגן וואס מען מעג יא טון. **מאימתי אדם כותן של מים ומניחו כנגד המדורה**, אויב איז עס **לאו בשביל שיחמו**, ער לייגט עס נישט אזוי נאנט אדער אויף אזא סארט וועג אז עס זאל ווערן ממש הייס, נאר **כדי שתופג צינתן**, עס זאל ווערן וויניגער, עס זאל אראפגיין פון די קעלט, די קעלט זאל נאכלאזן.

וכן, די זעלבע זאך מעג מען טון מיט **א פך של שמן כנגד המדורה כדי שיפשרו**, עס זאל ווערן אביסל ווארעם, **ולא שיחמו**, נישט אז עס זאל ווערן ממש ווארעם.

וכן סך אדם בידו במים או בשמן, מען מעג זיך אנשמירן מיט מים או בשמן, **ומחמם כנגד המדורה**, מען מעג זיך ווארעמען כנגד המדורה, אויך די זעלבע וועג, ווי? **שלא יחמו המים שעליו**, עס זאל נישט ווערן, די וואסער וואס ליגט אויף אים זאל נישט ווערן אזוי הייס **עד שכריסו של תינוק נכוית בו**, אזא היץ וואס ווען דו לייגסט דארטן א קינד'ס בויך וועט עס ווערן אפגעבריט.

דיון: איז דאס בישול מדאורייתא?

Speaker 2:

ס'איז דאך דאס וואס איז פריער געשטאנען, די הלכה פון בישול, איינער וואס שטייט על כל גופו בצונן, רעדט מען אויך מסתמא ווען ס'ווערט ממש הייס. איך ווייס נישט, איז דא א חילוק צווישן ידוי וכל גופו?

Speaker 1:

ניין, יענץ איז מער ענליך צו מרחץ. דארף מען וויסן, יעצט רעדט מען אסור וועגן בישול, רייט?

Speaker 2:

ניין, מען רעדט נישט פון ממש בישול, ס'איז...

Speaker 1:

אבער ווייטער, כריסו של תינוק נכוית בו, ער זאגט ער קאכט, וואס איז די שבת, וואס דען טוט ער? יעצט רעדט מען געהעריג פון מבשל. ס'איז אפשר א מבשל מדרבנן?

Speaker 2:

ניין, איך ווייס נישט, איך האב געזאגט אז ס'איז נישט קיין מבשל מדאורייתא, ס'איז דאך נישט קיין חייב.

Speaker 1:

יא, ער קאכט, ער קאכט. איך פארשטיי נישט, טאקע.

Speaker 2:

ס'איז זיכער נישט, ס'הייסט נישט קאכן, ס'איז נאר ווארעם די וואסער וואס ליגט אויף אים, די ביסל וואסער וואס ליגט אויף זיין גוף, דאס הייסט נישט קאכן.

Speaker 1:

נישט קיין שיעור? וואס הייסט נישט קאכן? פארוואס הייסט עס נישט קאכן? ער איז ארויסגעגאנגען אונטער די הייסע זון, איז ער אויך קאכן, ווייל זיין גוף ווערט געקאכט? ס'ארבעט נישט אזוי.

Speaker 2:

אין די זון וועט ער נישט קאכן? הלואי אין די זון מעג מען קאכן.

Speaker 1:

פארוואס הייסט עס נישט קאכן? און ווען ער זיצט אין א הייסע סאונע, טאר מען נישט גיין לעבן א פייער, סתם די בענטש, ווייל זיין גוף ווערט געקאכט, ווען קורק איז געקאכט. מיט וואסער... דאס קאכט א זיך, מ'זיך אנשמירן מיט זאכן און זיך אוועקשטעלן לעבן א פייער. דאס איז קיין וועג פון קאכן, דאס הייסט נישט קאכן.

הלכות בישול בשבת — כלי ראשון וכלי שני

בישול בחמה

Speaker 1: העלא, העלא, אין די זון מעג מען קאכן. פארוואס הייסט נישט קאכן? און ווען די צימער איז אייער הייס, טאר מען נישט גיין לעבן א פייער סתם דער מענטש, ווייל זיי האבן געווערט געקאכט.

מיט וואסער... פארוואס הייסט נישט געקאכט מיט וואסער? דאס איז א גזירה, עס איז עביסל ענליך צו קאכן. וויבאלד וואס הייסט נישט א קיין וועג קאכן? לעוו, זיי ברענגען מסביר... וויבאלד... פרעגט מענטשן וואס קאכן. מען קיינער האט נישט געקאכט א זופ, און זיך אנשמירן מיט זאכן, און זיך אוועקשטעלן לעבן אויף פייש. פארוואס איז... עס איז קיין וועג פון קאכן! דאס הייסט נישט קאכן!

ער קאכט, ער זעצט א טאפ לעבן א פייער, ער זאגט א אוער, קאכט! ער קאכט די שפייכץ פון זיין מויל, די טראפ וואסער וואס דארף זיין גיפט. ער האט מעטשט אין די רבנים! דא ווערט עס יא האבן מ'קאכט!

מוחמם בגד — אנווארעמען א בגד

ווייטער נאך זאכן וואס מען מעג טון! **מוחמם בגד מנוכל גבי מאה בשבת!** מען מעג אנווארעמען א בגד צו לייגן אויף די בויך צעטלס צו בארואיגן יסורים, אדער וואס? אונז האבן, מען רעדט נישט וועגן רפואה. איבער א אופן האסט נישט קיין פראבלעם אלץ רפואה. אבער מוחמם זיין א בגד הייסט נישט קיין א אופן פון קאכן.

איר רייט. פארוואס? איך שוין איז א זאך וואס ברי'ים טוען אמאל, אדער וואס?

Speaker 2: ניין, איך רעד דארט די בגד.

Speaker 1: אפשר א בגד נעגן אנווארעמען, צו נישט קיין ענין פון וואשלביים א בגד. און עס איז אן אנדערע זאך.

Speaker 2: אקעי.

Speaker 1: עס איז אויך מוחמם, מען מיינט נישט אויף א הויכע לעוועל היץ. אנווארעמען.

Speaker 2: נישט קיין חילוק, אבער אפילו מען פארברענצט נישט די בגד, עס ווערט מען וואריבן.

Speaker 1: עס איז שוין א מוחממה מה כולי.

אמבטי — כלי ראשון

ווען ער גיסט אריין די קאלטן וואסער, ווערט די קאלטע וואסער הייס... ווייטער תולדות! ער זעהט אז ער גיסט אריין אז... מען מיט מזלזאגן אז איך ווערט עס איז אופן פון קאכן?! יוסט. עס זאל נישט די לעוועל פון קאכן, ער גייט זיך אריינגיין בעלט אין דעם, עס איז נישט אזוי באריעדיג הייס! אז... ווײלט, נאר איז א נייד שלום תיין מושלים. דאך עמד יושל צוין.

פארקערט מעג מען יא, **מען מעג נעמען הייסע וואסער אריינגיסן אין אמבטי של צונן**, ווייל די אמבטי של צונן גייט זיך דאך זיין דערויף. סך הכל וואס דו גייסט אויפטאן איז אז די צונן וואסער וועט ווערן אביסל וויניגער קאלט, אזוויו פריער איז געווען **כדי שיפשירו לא שיוחמו**.

אקעי.

מיחם שפינה ממנו

ווייטער. **מיחם שפינה ממנו**, א טאפ וואס מען האט שוין אויסגעגאסן די וואסער דערפון, **מעג מען אריינגיסן אין דעם קאלטע וואסער**. פארוואס גיסטו אריין די קאלטע וואסער? ווייל ער וויל די קאלטע וואסער זאל זיך

אביסל אנווארעמען פון די היץ וואס איז נאך דא אין די טאפ. אבער דאס איז אויך נישט קיין וועג פון קאכן אזוי, און ס'איז נישט גענוג הייס צו קאכן אזוי.

ומותר לצוק מים חמין לתוך מים צונן, או צונן לתוך החמין, מען מעג אריינגיסן הייס וואסער אין קאלטע וואסער אדער פארקערט, **אם אינו בכלי ראשון.**

דיסקוסיע: וואס איז אן אמבטי?

דאס דארף מען וויסן וואס איז אן אמבטי. אמבטי איז נישט גענוג הייס? אמבטי איז א כלי ראשון.

Speaker 2: ניין, ס'איז געשטאנען "עינוי נותן על מים צונן".

Speaker 1: דא זאגט ער אז אויב ס'איז נישט קיין כלי ראשון מעג מען.

Speaker 2: אהא, אז ס'איז זייער הייס.

Speaker 1: די חילוק איז ווי הייס ס'איז. אן אמבטי איז זייער הייס, איז מעג מען נישט. אבער סתם מים חמין איז נישט אזוי הייס ווי אן אמבטי?

Speaker 2: יא, א כלי שני איז נישט אזוי הייס ווי אן אמבטי.

Speaker 1: אן אמבטי איז א כלי ראשון. אמאל פלעגט זיין פייער ממש אונטער די אמבטי.

ער ברענגט אז אמבטי הייסט ווי א כלי ראשון, וואס איז די ווארט? אדער אמבטי איז עפעס מער גזירה של מרחצאות, מען איז עפעס מער מחמיר אויף דעם?

Speaker 2: ניין, ער קומט נישט אריין קיין מרחצאות ענימאר. איי טינק ווי אר דאן מיט די מרחצאות. גראדע איז עס א מרחץ, טאקע, אבער איך מיין אז דאס איז...

Speaker 1: דו האסט געזאגט אמבטי של מרחץ.

Speaker 2: יא, איך זאג אז ס'איז געווען א פראקטישע זאך ווייל דאס איז זייער הייס.

Speaker 1: איך האב געוואלט זאגן אז די אמבטי איז א כלי ראשון. ער ברענגט אז די הייליגע תורת שבת האט זיך טאקע געוואונדערט, ער זאגט אז די היינטיגע מרחץ איז קיינמאל נישט גענוג הייס. ער זאגט אז אמאל פלעגט טאקע זיין הייסער, זיי פלעגן עס מער אנווארעמען.

די גמרא זאגט אז ס'איז געווען א סכנה, ס'איז דא א ברכה ווען מען גייט ארויס פון א מרחץ בשלום. ס'איז געווען יד סולדת בו.

אפשר דארף מען נישט אריינגיין דירעקט אין דעם, ס'איז געווען צו מאכן די הלזיה, וואטעווער.

אממ... יא. חם כדי רחיצה, יא? חם... בקיצור, מ'טאר נישט אריינלייגן אין א כלי ראשון, ווייל א כלי ראשון מאכט יא שטארק הייס. אבער א כלי שני מעג מען שוין.

קדירה רותחת — תבלין און מלח

וכן קדירה רותחת, אף על פי שהורדה מעל האש, מ'האט שוין אראפגענומען פון די פייער, **טאר מען נישט אריינלייגן אין דעם תבלין,** ווייל דער תבלין גייט ווערן אביסל געקאכט פון די היץ פון די טאפ. **אבל מלח מעג מען יא אריינלייגן זאלץ, שמלח אינו מתבשל אלא על אש גדולה,** צו קאכן זאלץ איז נישט גענוג אז דער טאפ איז הייס, דו דארפסט האבן ממש אויף פייער, ממילא גייט זיך נישט קאכן די זאלץ.

ס'איז אינטערעסאנט, ווייל איך געדענק אז מלח איז מקלי הבישול.

Speaker 2: מלח? תבלין שטייט דא.

Speaker 1: איך ווייס נישט, זיי האבן געלערנט פריער. דאס איז בעיקר די הלכות מבשל וואס מ'דארף עס לערנען צוזאמען מיט הלכות בישול פון פריער.

כלי שני אינו מבשל

ואם הויא צק התבשיל מקדרה לקערה, אויב מ'גיסט איבער די תבשיל פון איין טאפ צו די אנדערע, **אף על פי שהיא רותחת בקערה,** אפילו ס'איז נאך בריעדיג, אפילו די טאפ איז נאך... נאכאמאל, ער גיסט איבער די תבשיל פון די קדרה צו די קערה, **אף על פי שהיא רותחת בקערה,** אפילו ס'איז נאך הייס אין די טעלער, אין די טעלער מעג מען שוין אריינלייגן תבלין, **מ'טאר דאך אריינלייגן תבלין, שכלי שני אינו מבשל.** אפילו ס'איז נאך הייס, אבער ס'איז שוין אין די קערה, אין די טעלער, ס'איז שוין א כלי שני, און כלי שני איז דא א כלל אינו מבשל.

אינטערעסאנט, יא, ס'שטייט דא **"אף על פי שהיא רותחת"**, דא זעט מען קלאר אז כלי שני אינו מבשל אפילו ווען ס'איז זייער הייס. יא.

דיסקוסיע: אמבטי און כלי שני

ווייטער, מ'דארף דאך טאקע מתווכח זיין וועגן די אמבטי, וואס ער ברענגט פריער, אז ס'איז דא וואס זאגן אז אפשר אמבטי איז יא. בקיצור, מיר ווייסן נישט. אבער דא איז אויך שווער, אויב ס'איז זייער רותחת, אויב ס'איז דא א לעוועל, היינט ווען מ'קען יעדע לעוועל פון היץ קען מען טעסטן פונקטליך וויפיל דיגריס ס'איז, וואס האט צו טון כלי ראשון און כלי שני? ער זאגט דא אויך **"אף על פי שהיא רותחת"**, אפילו ס'איז בריעדיג. דא איז א כלל, כלי שני אינו מבשל. ווייל ס'גייט ווערן קאלט אין א סעקונדע, ס'בלייבט נישט קיין שטייענדע היץ. האב איך צייט פאר דעם? אפשר איז עס נישט גענוג אויף צו מבשל זיין. דאס שטעל איך זיך מיט שוין, אזוי שטיי איך וועגן דעם. פארשטייסטו אויך אזוי?

Speaker 2: ניין.

Speaker 1: וואס פארשטייסטו נישט?

Speaker 2: אויפן פייער קאכט זיך כסדר.

Speaker 1: אבער ער רעדט אפילו אויב ס'איז נישט אויפן פייער.

Speaker 2: דאס איז אפילו אויב ס'איז נישט אויפן פייער טאר מען נישט. אפילו מ'האט עס אראפגענומען פון די פייער טאר מען נישט.

Speaker 1: אבער אין די קערה טאר מען.

Speaker 2: ס'איז געווארן קעלטער. ס'איז נישטא קיין אזא זאך.

Speaker 1: אבער ס'ווענדט זיך נישט אין די געווארן קעלטער, דאס איז וואס איך זאג. ס'איז א כלל אז כלי שני אינו מבשל.

ווייל אויב איינער גיסט ארויס פון זייער זייער א הייסע טאפ, קען עס זיין אסאך הייסער אין די כלי שני ווי אין די ערשטע טאפ פון וואס דו וויניגער הייסט. ווייל היינטיגע צייטן קען מען נוצן אויף יעדע זאך טעמפעראטור, און מ'קען אריינלייגן טעמפעראטור, און מ'קען טשעקן אז דא אסאך מאל וואס די צווייטע אדער די דריטע אדער די פיפטע טעלער איז הייסער ווי די ערשטע טעלער. ס'וועט זיך ווענדן אין א מיליאן פרטים, ווי לאנג ס'האט זיך געקאכט אויף די פייער, און אזוי ווייטער.

פארשטייסט וואס איך זאג? פארשטייסט וואס איך זאג? כלי שני אינו מבשל, דאס איז א כלל. איך פארשטיי נישט וואס דו זאגסט אזא זאך. דו קענסט מעסטן, נעם א מעסטער און זע, אויב דו טרעפסט מיר א כלי שני וואס איז הייסער פון א כלי ראשון, איך וועל דיר געבן א פרייז. ס'איז נישטא אזא זאך. דער פאקט איז אז ס'ווערט קעלטער. ס'איז נישטא אזא זאך.

Speaker 2: איך בין נישט מסכים מיט דיר. איינער זאל נעמען א מעסטער, דו קענסט טאקע מעסטן, און זען אז די כלי שני איז קעלטער.

חלתית — איינווייקן תבלינים

Speaker 1: און מיר האבן געלערנט פריער, חלתית איז תבלינים וואס מ'מישט אויס מיט וואסער.

און מיר האבן געלערנט ביי רפואה אז חלתית איז תבלינים וואס מ'קנעט מיט וואסער. מ'טאר נישט דאס טון, **מ'טאר עס שורה זיין, איינווייקן, בין במפורש ובין מצונן,** סיי אפילו נישט מיט קאלטע וואסער.

פארוואס?

ווייל דאס איז א וועג פון עס קאכן, דאס גרייטן עסן.

Speaker 2: קאלטע וואסער? מיט קאלטע וואסער קען מען נישט גארנישט קאכן.

Speaker 1: חלתית. אה, וואו בין איך דא?

קען זיין אז ס'איז א נושא פון רפואה? מיר האבן געלערנט פריער אז חלתית מאכט מען פאר רפואה. און ס'שטייט אז ס'איז כדרך שעושין בכל. נישט קלאר.

Speaker 2: ס'קען נישט זיין קיין מבשל אין קאלטע וואסער, דאס קען מען זיכער נישט זאגן.

Speaker 1: מבשל, אפשר דאס איז א וועג פון גרייטן די עסן.

Speaker 2: אה, דאס קען זיין אז ס'איז עפעס א דומה לתיקון.

Speaker 1: אבער סתם א זאך וואס איז נישט, ס'איז נישט א שבת'דיגע זאך, ביי מעפושין און ביי מעצנין, **אבל שורה אותה בסך החומץ**, מען מעג עס יא איינווייקן אין עסיג.

חלתית — ווען מען האלט שוין אינמיטן רפואה

זאגט דער רמב"ם א הלכה, אינטערעסאנט, פארוואס איז דא וואלן זיי זיך אנגעלערנט נישט מיט די עקזעקט זעלבע ווערטער, **"ומותר לשתות יום חמישי ושישי"**, אויב האט מען שוין אנגעהויבן טרינקען פון די חילתית, מען האלט שוין אינמיטן די רעזשימענט פון די רפואה, **הרי זה שורה בשבת בצונן**, מעג מען עס יא איינווייקן, האט מען מתיר געווען מען זאל עס יא איינווייקן בצונן, **און מען מעג אפילו מניחו בחמה עד שיחם**, מען קען עס לייגן אין די זון אז ס'זאל ווערן אביסל ווארעם בשעת'ן עסן, פארוואס? **כדי שלא יכלה אם יפסיק מלשתות**, ווייל אויב מען האלט שוין אינמיטן עפעס טרינקען, מען האט אנגעהויבן א רפואה און מען סטאפט, איז עס א סכנה. נישט א סכנה ממש, א סכנה וואלט געווען מותר אלס סכנה, ס'איז נישט געזונט, ס'איז א פראבלעם, ממילא האט מען מער מקיל געווען אז הגם מען טאר נישט באופן כללי אפילו בצונן, האט מען יא מתיר געווען אויב האט מען שוין אנגעהויבן עס עסן פאר שבת. נישט ענין סם המות, נאר ווייל ס'איז שוין וויכטיגער איז מען מקיל געווען, אזוי ווי מיר האבן געלערנט פריער אז דאס איז די טעם. זייער גוט.

אין בישול אחר בישול — שוין געקאכטע זאכן

דבר שנתבשל קודם השבת, א זאך וואס האט זיך שוין געקאכט פאר שבת, **או נשרה בחמין לפני השבת**, אדער געווייקט אין הייסע וואסער לפני השבת, **אפילו נצטנן**, אפילו ס'האט זיך נאכדעם אויסגעקילט, **מותר לשרותו בחמין בשבת**, מעג מען עס צוריקלייגן איינווייקן מיט הייסע וואסער אין שבת, ווייל איינמאל ס'איז שוין געווארן געקאכט, ווערט עס נישט געקאכט נאכאמאל.

אבל דבר שהוא צונן מעיקרו ולא בא בחמין מעולם, עפעס וואס איז קאלט און ס'איז נאכנישט געווארן קיינמאל געהייצט, איז טאר מען עס נישט איינווייקן אין הייסע וואסער, **אבל מדיחו בחמין**, מען מעג עס יא אפשווענקען מיט הייס וואסער, **אם לא היתה הדחה זו גמר מלאכתו**, א זאך וואס די אפשווענקען גייט עס נישט מאכן ענדליך עסן, ס'איז דאך שוין אן עסן אזוי אויך, נאר ער וויל עס אפוואשן ווייל ס'איז בעסער ווען ס'איז אביסל וויינעגער קאלט, ווען ס'איז אביסל ווארעם, דאס מעג מען טון, ווייל ס'ווערט נישט געקאכט פון אפוואשן, פון עס געבן א שווענק אפ, פון גיסן אויף עס איינמאל הייס וואסער. **אבל אין שורין אותו בחמין**, איינווייקן אין הייס וואסער, דאס טאר מען שוין נישט. אבער דא איז שוין יא דא עפעס א חשש, א שטיקל בישול, בישול דרבנן, אדער ס'זעט אויס ווי בישול.

פארוואס? כלי ראשון, כלי שני, דער רמב"ם זאגט נישט. ער זאגט "בחמין", אין א טאפ. איז פשוט אז מ'טאר נישט, רייט? ווען ער זאגט "לישרות", מיינט ער לכאורה אין א כלי שני אפילו. מאכט סענס?

הלכות שבת - בישול בשבת: עירוי כלי ראשון, חמה ותולדות חמה, מליחה וכבישה

עירוי כלי ראשון און כלי שני

Speaker 1: ווייל כלי שני אינו מבשל? איך ווייס נישט. אפשר חמין איז כלי ראשון? פארוואס זאגט ער חמין? אין א כלי ראשון טאר מען... וואס מיינט אפוואשן? אפוואשן איז שוין... רגע, אפוואשן איז נישט קיין כלי ראשון, אמת. ווייל ער גיסט עס. ווייל מ'גיסט עס.

בקיצור, דער וואס זאגט אז עירוי כלי ראשון איז ככלי ראשון, דאס איז א דבר. דער רמב"ם שטייט אבער נישט דאס בפירוש. ער זאגט אז מ'טאר טאקע נישט שורה זיין אפילו בכלי שני? וואס איז דען, כלי שני איז דען מבשל? א טבלין? פרעגט ער אויף דעם. דער מענטש, דער תוספות זאגט אז ס'איז אנדערש, נישט דרך בישול.

הלכה ט: חמה ותולדות חמה

Speaker 1: ווייטער, **מותר לחמם מים קרים בשמש כדי שיחמו.** מ'מעג ארויסלייגן וואסער עס זאל ווערן ווארעם. אפילו שזו הלכה, מ'טאר נישט אנווארעמען אין תולדות חמה. מ'טאר נישט אנווארעמען אין זאמד וואס איז געווארן הייס פון די זון. תולדות חמה זעט מער אויס... ס'טייטש, א מענטש וואס זעט אז מ'קאכט אין הייסע זאמד, וועט ער מיינען אז די זאמד האט מען געקאכט אין אן אויוון.

סא, אפילו מ'טאר נישט מאכן אין תולדות חמה, אבער אין די חמה אליין מעג מען. **שאין אדם בא לטעות מחמה לאש.** קיינער גייט נישט זיך טועה זיין, מ'זעט איינעם קאכן עפעס אונטער די היץ פון די זון, און מיינען אז ס'זעט נישט אויס ווי אש. אבער די תולדות קען יא אויסזען.

לפיכך, מותר ליתן מים צוננים בשמש כדי שיחמו. מ'מעג ארויסלייגן וואסער עס זאל ווערן ווארעם. **וכן, נותנין מים יפים לתוך מים הרעים בשביל שיצוננו.** מען מעג נעמען א באטל גוטע וואסער, וואסער וואס איז ראוי, און עס ארייַנלייגן אין ווארימע וואסער וואס זענען נישט גוטע וואסער, בשביל שיצוננו, כדי די וואסער זאלן זיך האלטן קיל.

וכן נותנין תבשיל לתוך הבור בשביל שיהא מצטנן. מען מעג ארייַנלייגן א תבשיל אין א באר, אין א בעיסמענט אונטער די ערד איז קיל. מעג מען ארייַנלייגן א תבשיל אין א פלאץ וואו ס'האלט די טעמפעראטור קיל, אדער אפילו ווארעם, אויב איז די באר מער ווארעם ווי אינדרויסן, למשל ס'איז א ווינטער און דו ווייסט...

דיסקוסיע: פארוואס איז עס א חידוש אז מ'דארף עס אפקילן?

Speaker 2: פארוואס איז א חידוש אז מ'דארף עס אפקילן? פארוואס זאל מען נישט מעגן אפקילן?

Speaker 1: אקעי.

Speaker 2: פארוואס זאל מען נישט טארן ארייַנלייגן א תבשיל לתוך הבור? מ'טאר יא, סאו... פארוואס דארף ער עס זאגן?

Speaker 1: איך ווייס נישט.

אה, ער ברענגט אז אין פירוש המשניות זאגט דער רמב"ם אז מ'האט נישט מורא פון א שבות גומות, אז ער גייט יעצט זיך פאטשקענען מיט א גרוב. אין די באר.

Speaker 2: אין די באר, יא.

Speaker 1: אהא. ביי א פריזער איז אויך נישטא קיין שאלה.

Speaker 2: יא.

Speaker 1: אקעי. אממ... יא.

הלכה י: מערב אדם מים ומלח ושמן

Speaker 1: ווייטער, **מערב אדם מים...** נאך זאכן וואס האט צוטון מיט די דרבנ'דיגע מבשל, וואס מ'מעג יא און וואס מ'טאר נישט. **מערב אדם מים ומלח ושמן**, ער מעג מאכן אזא מיקסטשער פון זאלץ-וואסער מיט אויל, **וטובל בו פתו**, צו איינטינקען זיין ברויט, מאכן אזא דיפ, **ונותן לתוך התבשיל. ובלבד שלא יעשה מעט**, מ'קען פון דעם מאכן נאר קלענערע אמאונטס. **אבל הרבה, איז אסור מפני שנראה כעושה מלאכת התבשיל.**

ס'זעט אויס ווי ער איז עוסק אין קאכן, אונז ווייסן אז ער איז נישט עוסק אין קאכן, ער גרייט אן א סימפל זאך וואס מ'דארף נישט מיט דעם קאכן. אבער אז מ'מאכט זאכן פאר א גרויסן פארנעם, זעט עס אויס ווי ס'טוט זיך א קאכעריי. דאס הייסט, לכאורה די סארט סאוס איז געווענליך א זאך וואס מ'קאכט מיט דעם. ער זאגט "נושא מלכתא תבשיל", מ'גייט זען מאכן א גרויסע מאנט פון דעם, זעט עס אויס ווי ער איז ביזי אין די קיטשן, ער איז ביזי מיט מאכן.

Speaker 2: נישט ביזי אין די קיטשן, ער מעג זיין ביזי אין די קיטשן.

Speaker 1: דאס זאגט אויס אז די סארט זאך געווענליך איז נישט נאר פאר א טבילה בפת, געווענליך מאכט מען עס פאר צו קאכן די זרעונין פאר די טשאלנט, איך ווייס נישט וואס.

מי מלח עזין

Speaker 1: **"ולא יעשה מי מלח עזין"** - מ'זאל נישט מאכן שטארקע זאלץ וואסער. וואס איז שטארקע זאלץ וואסער? **"שנים או שלשה מלח לשלשה מים"**, אזא וואסער וואס איז איינגעזאלצן, **"ונראה כעושה מליח"**. ווייל דאס איז די וועג וויאזוי מ'מאכט מליח. מליח איז ווען מ'נעמט זאלץ וואסער מיט פיש.

דא אפילו ס'איז נישט דא די פיש חלק, און א מינוט, ווען מ'מאכט ווען מליח וואלט דאס געווען מבשל. אה, מ'גייט שוין זען אז כובש זיין איז א דרבונ'דיגע מבשל. סאו ווען מ'מאכט ווען מליח און מ'ווייקט עס איין מיט זאלץ וואסער, וואלט מען מיט דעם פאררעכטן די פיש. דאס איז די וועג, פיש קען מען אדער קאכן מיט פייער אדער מיט זאלץ וואסער. דאס איז אן אופן פון מבשל וואס די רבנן האבן גע'אסר'ט, אבער האט מען גע'אסר'ט אפילו די מי מלח דערפון.

מולח ביצה און צנון

Speaker 1: **"ומותר למלוח ביצה"** - מ'מעג זאלצן אן איי, א גאנצע. ס'מאכט אויך, ס'עידזש'ט די איי, ס'מאכט עס בעסער. אבער וואס טאר מען נישט? ער קומט צו צו נעמען, וואס טאר מען נישט? **"אבל צנון וכיוצא בו"**, א צנון אדער א שארפע זאך וואס די זאלץ מאכט אים אז ס'זאל ווערן בעסער, ס'זאל ווערן גמור אכילה, טאר מען נישט זאלצן, **"משום שנראה ככובש כבשים בשבת"**. ווייל מיט דעם זעט עס אויס אזויווי איינער וואס ווייקט איין, אדער איינער מאכט פיקלס, איינער ווייקט איין ווערדזשטעבלס מיט זאלץ וואסער.

"והכובש אסור משום כמבשל". א כובש, היות דאס איז די וועג, דאס איז דרך בישולו, זאכן וואס מ'האט נישט געקענט קאכן, איז דאס די וועג פון עס קאכן. ממילא הייסט עס כבוש כמבושל, און מ'האט עס גע'אסר'ט מדרבנן. אבער מליח כרותח איז נישט די זעלבע זאך.

דיסקוסיע: וואס מעג מען יא טון מיט צנון?

Speaker 2: וואס מעג מען יא טון מיט די צנון? טאר נישט איינווייקן, אבער ארויפגיסן אביסל זאלץ אדער איינטונקען אביסל זאלץ מעג מען.

Speaker 1: **"מותר ליתן לתוך המלח, אוכל בתוך אכילתו"**, מעג מען איינטונקען אין זאלץ. אבער מ'רעדט דא פון האבן מער צנון און עס איינזאלצן אויף א גרעסערן פארנעם, נישט וואס ער דארף יעצט פאר עסן, טאר מען נישט.

Speaker 2: זאג מיר א זאך וואס מ'טאר נישט טון וועגן די הלכה. מאכן, נעמען א באנטש קיוקאמבערס און מאכן פיקלס, אריינלייגן אין א דזשאר. דאס איז א געהעריגע כובש, דאס איז זיכער אסור. אבער וואס איז די הלכה?

Speaker 1: "לא יאכל", נעמען א גאנצע טאץ פון צנון און זיי באזאלצן, טאר מען נישט. אבער **"כיוצא בו במלח"**, איינטונקען אביסל אין זאלץ, מעג מען. סאו אויב מ'סערווירט א גרויסע סאלאד, איך ווייס נישט וואס איז א זאך מיט אסאך... אקעי, דא ווערט שוין די דעטאלן, וואס טוט זיך פאר מערערע מענטשן, "תוך אכילתו".

ער זאגט אז מ'טאר נישט מולח זיין צנון. מותר **"כיוצא בו במלח ואוכל"**. די חילוק איז נישט מולח זיין אדער מטבל זיין, די חילוק איז די זאך ווייל ער גייט יעצט עסן.

Speaker 2: וואס פעלט דיר איין? ווייל מ'לייגט די זאלץ אויף דעם, מ'לייגט דאס אויף די זאלץ. יא, די חילוק. יא, ווייל... נישט די זאלץ צו די אינגרידיענטס.

דו מאכסט עס פאר דיר אליינס? אקעי, נאו פראבלעם. שטייט אז מ'טאר נישט זאלצן, אפילו מ'רעדט נישט יעמאלטס.

Speaker 1: ניין, די ווארט איז דארטן "האוכל". מ'מעג. ביים עסן מעג מען.

Speaker 2: איך געדענק אז ס'שטייט אבער נישט. ס'שטייט אז ס'איז אסור. ס'איז דא א ספעציעלע היתר אז אן איי, מ'מעג לייגן זאלץ אין די אייער מיט צוויבל, וואטעווער, און די זאלץ, מ'דארף האבן פאר דעם א היתר. אבער צו לייגן אויף אנדערע זאכן, שטייט אז מ'טאר נישט ווייל ס'איז נראה.

אויב ס'איז כבוש כבושים ממש, דאס שטייט, איך מיין אז ס'איז אויך אסור מדרבנן, אבער דאס איז זיכער. אבער דא שטייט נאך א לעוועל, אז מ'טאר נישט זאלץ איינזאלצן. איך ווייס נישט וואס איז די טייטש פון צנון, צנון איז א רעטעך, האט ער געזאגט. מ'טאר נישט איינזאלצן, נישט איינזאלצן ווי מ'מאכט טאקע כבושים, דאס איז טאקע כבוש, נאר אפילו א זאך וואס איז סתם געזאלצן, וואס ס'זעט אויס ווי כובש כבושים. ס'סאונדט אז מ'טאר נישט זאלצן ווערדזשטעבלס בעיסיקלי.

די חילוק איז נישט צווישן צו מען לייגט די זאלץ אויף די אומצא, ווייל מען מעג יא אויסשפרייטן זאלץ און לייגן אויף די אומצא ניין.

Speaker 1: ניין, דאס איז די זעלבע זאך. די חילוק איז נישט צווישן מליחה זיין און טובל זיין, נאר די חילוק איז צווישן סתם זאלצן און פאר אן אוכל. זאלצן פארן עסן.

Speaker 2: ניין, ער זאגט נישט די העטער. ניין, עס שטייט נישט דאס. די חילוק איז מיט איין זאלצן איינס, אדער מיט מליחה זיין און מיט טובל זיין. טובל זיין איז טייטש מיט טיפן.

ווייל שווערט איך זאגט אז דו וואס איז נישט קיין חילוק פון וועלכע מען לייגט ארויף. טובל זיין איז טייטש איין דיפן. אבער טאמער מ'נעמט א טאץ און מ'לייגט ארויף זאלץ, פארשטייט מען לייגט עס פון אויבן אויף די פרינטן, דאס איז אסור, דאס איז די טייטש.

Speaker 1: זייער גוט.

הלכה יא: יין ודבש ופלפלין

Speaker 1: **מותר לערב יין ודבש ופלפלין בשבת לאכלן.** מען מעג צאמשען יין, דבש ופלפלין, ווייין, האניג און תבלינים, ווייס פעפער, בשבת צו עסן. ווייל דאס איז א דרך אכילה, ס'טייטש אפשר עס איז נישט די געווענליכע דרך אכילה, אבער דאס מעג מען.

אבל יין פרסי מיין אסור, שאין דרכו לאכלו אלא לבריאים. דאס איז נישט קיין זאך וואס געזונטע מענטשן עסן, מ'עסט עס פאר רפואה. איז אסור.

דיסקוסיע: פארוואס שטייט דאס דא און נישט ביי רפואה?

Speaker 2: אינטערסאנט פארוואס ער זאגט עס דא, פארוואס ער זאגט עס נישט ביי רפואה? אבער דא זעט אויס מיט דער ווארט ווייל ס'איז א רפואה, ממילא הייסט עס שוין נישט א זאך וואס מען מעג טון. אויב ס'איז נישט ממש רפואה דארף עס טאקע שטיין פריער. אויב ס'איז עפעס אנדערע... אקעי.

אפשר איז די הנאה וועגן די... אפשר זאגט ער זאגט, זיי מפרש אז אפילו ווען דער מענטש מאכט עס יא אויף צו עסן, אבער געווענליך שמן אפרסמון, ער זאגט אז ס'איז א טייערע זאך. די גמרא זאגט אז דאס איז חאר פאר

צדיקים, איך ווייס נישט וואס... נהרי אפרסמון, ווייל ס'איז א טייערע זאך וואס נארמאלערהייט פארגינט זיך נאר א מענטש פאר רפואה, ממילא זעט עס אויס ווי ס'איז דאך א רפואה. אקעי, באט ס'איז א...

Speaker 1: יא, אמת, ס'וואלט געקענט שטיין אין די הלכה פון רפואה, יא. אקעי.

הלכה יב: חרדל

Speaker 1: און די נעקסטע זאך איז, **חרדל שלשו מערב שבת.** אה, חרדל, א סארט ירק. איך ווייס נישט, ס'איז דאס וואס אונז רופן מאסטערד? איך ווייס נישט. אבער וואס אונז איז שוין מיינטער איז עפעס, ס'איז מיינט דערפון א...

Speaker 2: ניין, ווייל עס איז... מאסטערד איז א זאך, קליינע זאכן וואס דו קויפסט, און מ'מאכט דערפון אזא טייגל אזא.

Speaker 1: אקעי, שלשו מערב שבת איז אזוי,

הלכות שבת: שבותים מאופה, גוזז, ומלבן

חרדל, שחליים, שום – הכנת מאכלים בשבת (המשך)

Speaker 1: אקעי, אבער דאס איז אן אמת'ע הלכה פון רפואה, יא. אקעי. און די נעקסטע?

גוט. **"חרדל שלשו מערב שבת."** א חרדל, א סארט ירק, איז דאס וואס אונז רופן מאסטערד? איך ווייס נישט. יא, אבער וואס אונז האבן שוין איז שוין א פיינע זאך, ס'איז שוין געמאכט פון א נייע זאך. אבער דאס איז א סארט זאך וואס מען מאכט דערפון אזא טייגל. אקעי. **"שלשו מערב שבת"**, איז אזוי, **"למחר"**, אויב מען האט עס שוין געלאזט געווען, מעג מען צוענדיגן. מעג מען די נעקסטע טאג אויף שבת מעג מען עס אביסל צוקוועטשן ביים יד, ביים כלי, און צולייגן די וואסער, ווייל דאס הייסט נישט א הכנת מאכל וואס איז ענליך צו מבשל. מען האט דאך געזאגט געוויסע זאכן וואס מען טאר נישט. וואס טוט מען אבער נישט? **"ולא יטרוף"**, ער טאר עס אבער נישט אויפשאקלען אויף א פראפעשענעל וועג אזוי ווי מען שאקלט אויף זאכן אין די וואכן, **"אלא מערב"**, מען זאל עס אויסמישן אויף א שוואכערע וועג. אזוי ווי פריער האבן מיר געהאט שתי ערב ווערסעס סתם ארוממישן.

"שחליים", עפעס א סארט שארפע צמח, האב איך געזען שטייט נישט, **"שטרוף מערב שבת"**, מען האט עס אויפגעקלאפט שוין, נאך אזא ענליכע זאך, יא, אלעס וואס מען האט שוין אויפגעקלאפט מערב שבת, איז אויך **"למחר נותן לתוכה שמן וחומץ ותבלין"**, מען מעג צוענדיגן מאכן דערפון א סאלאט אויף שבת, אבער אויך די זעלבע זאך, מען טאר דאס נישט שטארק אויסמישן, **"ולא יטרוף אלא מערב"**, זאל מען נישט מאכן דאס וואס הייסט טריפה, וואס דאס איז א שטארקערע אויסמישן, **"אלא מערב"**.

"שום שריסקו מערב שבת", קנאבל וואס מען האט שוין צוקלאפט ערב שבת, **"למחר נותן לתוכה גריסין"**, מעג מען, זיי האבן געהאט א מאכל פון עפעס בונדלעך מיט צוקלאפטע שום, קנאבל, מעג מען עס טון שבת, **"ולא ישחוק"**, ער זאל אבער נישט צומאלן די שום, אפילו ווען עס איז שוין אביסל צוקלאפט, טאר מען עס נישט צומאלן, וואס האט שוין א גמרא, לכאורה די צומאלן וואלט מען סתם נישט געווען קיין טוחן ממש, דאס איז אלעס מדרבנן, **"אלא מערב"**, ער זאל עס נאר אויסמישן אויף אזא שוואכערע וועג. עס איז זייער פאני, די גאנצע גרופע הלכות. און אנגרייטן עסן וואס איז נישט מבשל.

הכלל: "נראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל"

ס'קען זיין אז ס'איז אלץ פארט פון די רבנים האבן פארשטאנען אז ס'איז אלץ פארט פון די "נראה כתבשיל". אזויווי ער האט געזאגט די ערשטע, ביי די, וואס הייסט עס, די ערשטע זאך וואס מ'האט געלערנט, אז ס'איז נישט זאכן וואס מ'לייגט אריין אין די פייער. אבער ס'קען זיין אז ס'האט דא אפשר צו טון צו פיל, צו גרויסע ארבעט וואס ס'זעט אויס אז מ'מאכט פאר א תבשיל. אזויווי, ניין, פארדעם, וואס האט ער געזאגט? איך האב פארגעסן.

"שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל". דאס. יא, די **"מערב אודם מים, מה שנראה כעושה מלאכה למלאכת התבשיל"**. אזוי איז דא א לשון ביי די הלכות יום טוב, רייט?

ס'קען זיין אז ס'איז נישט זייער פאני, אביסל איז לש, אביסל איז רפואה. אפשר די אלע זאכן האבן די רבנים פארשטאנען אז ס'איז אפשר אזוי, מ'טאר ארבעטן אין די קיטשן אבער נישט צו פיל. אויב מ'ארבעט צו פיל, זאל עס נישט אויסקוקן ווי מ'טוט איינע פון די מלאכות התבשיל. **"מלאכת התבשיל"** מיינט בעצם בישול. דאס איז א הכנה פאר בישול. ס'זעט אויס ווי ער טוט אדער לש, אדער דש, אדער איינע פון די מלאכות התבשיל, איינע פון די מלאכות פון סדורא דפת. און דאס איז אלץ אונטער די רבנים איז א פרעגער פרייהייט. פארדעם טראכט איך עס.

אבער זיי זאגן **"מלאכה למלאכת התבשיל"** מיינט די קאטעגאריע פון מלאכות וואס איז פאר אופה. ס'איז נישט אופה אליין אדער איינע פון די פאדערן. יבוא לידי אופה, אדער ס'איז אפשר אזוי צו... אזוי ווי די רמב"ם זאגט, ס'זעט אויס, ס'איז איסורים מדרבנן וואס ס'זעט אויס אדער וואס ס'וועט צוברענגען. ס'זענען זאכן וואס ס'וועט אויסזען, דא וואס ס'וועט צוברענגען.

שוין. האבן מיר געטון די מלאכות דאורייתא, איך מיין די מלאכות דרבנן וואס איז פון די פעמילי פון מבשל. יעצט גייען מיר עס לערנען, האלטן מיר ביי גוזז. מ'הייבט מיט דעם אן די מלאכות פון אנגרייטן די האר פון בהמה ביז ס'ווערט קלף. יעצט גייען מיר זען די רבנן'ס דערפון.

גוזז – אראפשניידן האר פון גוף האדם

הלכה יג: גוזז שער האדם

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם אזוי, גוזז טייטשט געווענליך אראפשניידן די האר פון די בהמה. וואס? ביז ס'ווערט בגדים, יא. קלף איז צד צבי, דו ביסט גערעכט. שוין, זאגט דער רמב"ם אזוי: **"הנוטל שער מגוף האדם גם כן חייב משום גוזז."** דאס טייטש, דער עיקר, די אב מלאכה, די פירוש איז אפשניידן האר פון א בעל חי, אבער אויך אפשניידן האר פון גוף האדם איז אויך חייב משום גוזז. דאס איז אויך דא א שטיקל חידוש, ווייל ווען מ'טראכט פון גוזז איז די סדר אז מ'שניידט אפ פאר צו מאכן א רעקעטשע, אבער דאס איז אויך אונטער די זעלבע קאטעגאריע אז ס'איז גוזז, א תולדה, ס'איז א דאורייתא.

רחיצה בדבר שמסיר שער – פסיק רישיה ביי גוזז

Speaker 1: **"לפיכך"**, זאגט דער רמב"ם אזוי, **"לפיכך"**, וועגן דעם, איז אזוי, לאמיר דערמאנען אז ס'איז דא א זאך וואס הייסט "דבר שאינו מתכוון", וואס דער רמב"ם האט אויסגערעכנט אין אנפאנג הלכות שבת, א זאך וואס מ'האט נישט קיין כוונה, למשל מ'שלעפט א באנק, מ'האט נישט אין זין צו מאכן א גרוב, איז דבר שאינו מתכוון מותר. אבער אויב ס'איז א פסיק רישיה, ס'גייט זיכער ברענגען די רעזולטאט פון מאכן א גרוב, טוט מען נישט.

זאגט דער רמב"ם אזוי: **"לפיכך אסור לרחוץ את ידיו בדבר שמסיר את השער ודאי, כגון אהל וכיוצא בו."** וועגן דעם טוט מען נישט, ווייל אפשניידן די האר איז גוזז, אפוואשן די הענט מיט א שארפע זאך וואס גייט זיכער ארויסנעמען די האר איז אויך די זעלבע זאך אסור, ווייל אפילו ער וועט נישט מתכוון זיין, איז עס אבער אזויווי א פסיק רישיה.

אבער מ'מעג יא חופף זיין, מ'מעג יא, חופף זיין איז די זעלבע זאך ווי לרחוץ, אפוואשן, מ'מעג אבער יא רייבן די הענט אדער עפעס **"באפר לבונה ובאפר פלפלין ובאפר יסמין"**, אין סארטן שטויב פון די סארטן לבונה, פלפלין, און סארטן תבלינים, **"וכיוצא בהן"**. אגב, זיי קענען אויך אמאל ארויסנעמען האר פון די הענט, זיי זענען אויך שארף, אבער **"ואינו חושש שמא יוסר שער ידו"**, ער דארף נישט חושש זיין אז אפשר גייט עס ארויסנעמען, **"שאין זה מתכוון"**, ער איז דאך נישט מתכוון, ער טוט עס נאר אויף צו רייניגן די הענט. איז אפילו אויב ס'וועט יא ארויסקומען, וועט עס זיין א דבר שאינו מתכוון אן א פסיק רישיה, איז מותר.

דיון: תערובת דבר שמסיר שער — דין רוב

Speaker 1: וואס טוט זיך אז מ'האט צוזאמגעמישט צוויי מינים? מ'האט צוזאמגעמישט די מאטריאל וואס איז שארף וואס נעמט זיכער ארויס האר מיט די וואס נישט? **"ערב דבר שמסיר את השער ודאי עם דבר שאינו מסיר ודאי"**, זאגט דער רמב"ם מ'דארף גיין נאך רוב. **"אם רובו מדבר שאינו מסיר ודאי ונתערב בו, מותר. ואם לאו, אסור."** זאגט ער, ס'זעט אויס אז מ'גייט נאך רוב, ווייל מ'וואלט געדארפט זאגן אז מ'דארף טשעקן די מיקסטשער צו דאס רייסט ארויס. ס'גייט מיר נישט אן פון וואס ס'קומט. איז דאס וואס מ'מיינט?

Speaker 2: ניין, ווייל אזוי וואלט עס נישט בטל געווען.

Speaker 1: אויב וואלט עס געווען א געטועכץ יעדע שבת, יעדע שבת איז עס ארויסגעקומען, און ער ווייסט אז ס'ווערט שוין א פסיק רישיה, איז אינטערעסאנט אז מ'גייט נאך רוב. ער מיינט נישט רוב ממש, ער מיינט אז מ'טשעקט צו ס'איז ארויסגעריסן. איך וואלט געטראכט אז דאס מאכט עס אפילו א פסיק רישיה. איך מיין אז אויב ס'איז הונדערט פראצענט א פסיק רישיה, הייבט זיך נישט אן די שאלה, מ'דארף נישט אפילו די הלכה. איך האלט אז ס'איז א זאך ווייל ס'איז כמעט יעדע מאל, סאו רוב.

אויב איז די מיד זייער פאורפול און ס'מאכט אז די גאנצע מיקסטשער זאל ארויסרייסן שער, איז עס נישט אזוי פאורפול, ס'איז א ספק. אבער אויב ער ווייסט, לאמיר זאגן קלאר, רוב איז א שאלה פון ספק. אויב ער ווייסט אז ס'איז עניוועי אסור, אויב ער ווייסט דעם פאקט אז ס'איז נישט קיין פסיק רישיה, דארף מען נישט האבן קיין הלכה פאר דעם. אבער ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל אזא זאך וואלט איך נישט געגאנגען מיט רוב, ס'גייט נישט מיט ביטול ברוב. מ'דארף גיין צו ס'גייט יא אויסרייסן אדער נישט. אבער ער ווייסט נישט, אזוי ווי מענטשן וואס ווייסן נישט. אויב איז עס זייער א שארפע מאטעריאל, וועט עס נישט העלפן וואס ס'וועט זיין אין רוב. איך זע אז פאר מענטשן איז גלייך אז מ'קען זיך פארלאזן. נישט קיין פסיק רישיה, יא. ס'איז רוב הזמן, מ'קען זיך פארלאזן. אבער ביי רוב עבודות איז נישט קיין שאלה.

דיון: חילוק צווישן "לרחוץ" און "לחפוף"

Speaker 1: ווייטער, נאך אן איסור דרבנן וואס איז פון די פאמיליע פון גוזז. זאגט דער רמב"ם, **"אסור לירות במים של מצבע בשבת"**. יא, יא. די ערשטע איז, פארוואס איז עס דרבנן למשל? ס'דארף זיין א פסיק רישיה, ווערט עס א דאורייתא. נעמט אוועק די היתר פון דבר שאינו מתכוין. איך ווייס נישט, איך זע אז ס'שטייט "שמא". ס'זעט אויס אז ס'איז נישט דאורייתא, נישט קיין ממש. אפשר וועגן דעם העלפט די רוב. איך ווייס נישט וואס צו זאגן. ס'שטייט דא "שמא". אה, "שמא". ניין, "לפיכך אסור ליחות זה הדם, ולא שמא". ס'איז א גזירה פון גוזז. די צווייטע איז "עינוי חושד". "אסור" טייטשט נישט חייב, רייט? אסור מדרבנן, ס'איז נישט קיין אסור. פארוואס איז עס מדרבנן? ס'איז נישט קיין דרך גוזז, אז די היתר וואלט מען געווען פאר אנדערע סיבות. אפשר ביי די צווייטע שטייט שמן. אה, שמן בעל סבונים בתשבורת. אפשר ס'איז א גורם אזא. ס'דארף נישט זיין א מעשה בידים. ס'איז א גורם. אפשר כלל פאלט נישט ארויס בשעת מעשה. ס'איז א שארפע זאך וואס ס'גייט ארויסברענגען האר. איך ווייס נישט. נישט קלאר.

זעסט אויך, **"אסור לרחוץ"** מיינט אפילו לרחוץ זיין, און **"מותר"** זאגט ער **"לחפוף"**, וואס מיינט מסתמא מער ווי. ווען ס'איז א זאך וואס דאס מעג מען אפילו אפרייבן די הענט. יא, איך מיין אז ס'איז אן ענליכע זאך. אקעי. אבער לאמיר גיין ווייטער.

Speaker 2: אפשר טוישט ער די ווארט לחפוף צו לרחוץ? איך ווייס נישט צו ס'איז א חילוק, באט...

Speaker 1: אקעי, ווייטער.

Speaker 2: מיין לחפוף איז א ווארט וואס מ'נוצט אסאך, אזויווי חפיפה. יא, חפיפה מיינט וואשן מיט צוויי. יא, וואשן מיט צוויי ווערט גערופן חפיפה. אפשר מיינט עס רייבן אדער עפעס אזוי, באט למעשה איז עס די זעלבע זאך, ניין?

Speaker 1: יא, ווייטער.

הלכה יד: מראה של מתכות — גזירה משום גוזז

Speaker 1: נאך א זאך וואס די חכמים האבן גע'אסר'ט משום גוזז. זאגט דער רמב"ם אזוי: **"אסור לראות במראה של מתכות בשבת."** מ'טאר נישט קוקן אויף א שפיגל וואס איז געמאכט פון מתכות. זעט אויס אין אמאל'יגע צייטן פלעגן זיי האבן א שפיגל וואס האט א שארפע עק, אזוי אז בשעת ווען מ'קוקט אין שפיגל קען מען זיך פארדרעכטן, אפשניידן האר אדער אזעלכע סארט זאכן מיט די שארפקייט פון די מראה של מתכות. ווייל **"גזירה שמא יתלוש בה נימין מדלדול שער"**, ער גייט אראפרייסן קליינע שטיקלעך פון זיין האר, פון זיין בארד, מיט די מראה. ווייל די מראה קען מען עס נוצן, ס'איז א מראה של מתכות. **"ואפילו קבועה בכותל"**, אפילו ס'הענגט אויף די וואנט, אבער ער קען עס געבן א נעם אראפ און נוצן. **"אבל מראה שאינה של מתכות, מותר לראות בה"**, ווייל ס'איז נישטא קיין וועג וויאזוי... די גזירה גייט נישט אז ער גייט יעצט גיין ברענגען א שערל און שניידן. זיי זענען מתגבר ווען ס'איז א זאך וואס ס'קען ברענגען צו א מלאכה. **"אבל מראה שאינה של מתכות מותר לראות בה, אפילו אינה קבועה"**, ווייל מ'קען נישט מיט דעם שניידן.

אזוי גוט. זעסטו אז ס'איז געווען די סייז. ס'איז נישט פשוט אז ער זאגט אים דו טארסט זיך נישט קעמען די האר, דו טארסט נישט קוקן אין שפיגל ווייל ער גייט נעמען א שערל. די מראה איז שוין א דאבל-פאנקשן זאך. ס'איז שוין א מראה וואס איז... לאמיר זאגן, מ'קען עס נוצן, אפילו אויב ס'איז נישט ממש די סייז, אבער מ'קען עס נוצן. דעמאלטס איז דא א גזירה. יא, איך פארשטיי, אבער ס'איז נישט קיין אולטראא קלארע זאך. קבועה בכותל זאגט ער יא לכאורה אז מ'נוצט עס נישט. ס'איז נישט ממש אזוי. אבער דאך איז דאס נישט אינגאנצן וויניג, מען קען עס געבן א האק אראפ, עס הענגט אפ צייט און א האק.

מלבן — רייניגן

Speaker 1: אקעי, גייען מיר לערנען די דין פון מלבן. מלבן מיינט רייניגן. אין די ל"ט מלאכות איז עס, נאכדעם וואס מ'האט גוזז איז געווען צמר, רייניגט מען עס אז מ'זאל קענען אנהייבן מאכן די חוטין און סחורות.

מלאכת מכבס — סחיטה, ספוג, והצלת יין בשבת

מלאכת מכבס והסוחט כיבוס

איז אזוי, **המכבס**, ווען איינער וואשט אויס א בגד, איז ער חייב משום מלבן. ס'איז די זעלבע זאך ווי מלבן. מלבן איז נעמען שמוציגע צמר און מאכן ריין, און די זעלבע זאך יעדע מאל א מענטש וואשט א בגד שבת.

והסוחט כיבוס, ווען איינער קוועטשט אויס די נאסע פון די כיבוס, איז ער אויך חייב משום מכבס. ס'איז א מין וועג פון וואשן. דאס הייסט, ווען דער בגד איז נאס, איז עס אזוי ווי שמוציג, אזוי ווי ס'איז נישט גרייט, און מיט דעם גרייט מען אן דעם בגד.

דאס איז פארט, איך מיין וואס זיי האבן געלערנט אז ס'איז פארט פון די כיבוס? פארט פון די כיבוס איז אויסצוקוועטשן די שמוציגע וואסער. אקעי, ווייטער.

איסור דרבנן — דחיקת מטלית בפי השפופרת

לפיכך, וואס איז דער איסור דרבנן? דער איסור דרבנן איז אפילו ווען דער איסור דאורייתא איז נישט. אבער וואס איז דער איסור דרבנן? דער איסור דרבנן איז אז אפילו ווען מ'קוועטשט אויס א בגד, א שטיקל סחורה, נישט אלס א חלק פון די כיבוס, ווייל מ'וויל עס רייניגן, נאר פון אנדערע סיבות, אבער ס'קומט ארויס וואסער, טאר מען נישט.

לפיכך, אסור לדחוק, מ'טאר נישט קוועטשן, **א שמאטע אדער א מוך אוואטע וכיוצא בהן בפי השפופרת.** וואס הייסט דאס קוועטשן? ס'הייסט ער קוועטשט נישט כדי ארויסצונעמען די וואסער. ארייננקוועטשן, כדי צו

קענען אריינלייגן אין א באטל. ער וויל מאכן א דעקל פאר א באטל, נעמט ער א נאסע שמאטע און ער לייגט עס אריין אין די באטל **כדי לסותמה, שמא יבוא לידי סחיטה.**

ווייל דאס איז נאך ווייטער, ס'איז נאך נישט אמאל נאס, נאר ס'גייט ברענגען אז מ'זאל אויסקוועטשן. וויאזוי הייסט עס? ער לייגט אריין א מטלית אין דער דעקל, אהא, יא, אזוי ברענגט ער. ס'גייט ווערן נאס, ווייל ס'איז דא א באטל פול מיט טרינקען, און נאכדעם גייט ער עס דארפן אויסקוועטשן. ער גייט עס צוריק אריינלייגן, אריינגעמען, און יעדע מאל ער גייט עס אריינגעמען און ארויסנעמען די דעקל, גייט ער טון סחיטה.

אקעי, דאס איז מדרבנן. נאך א זאך, יא, ס'שטייט מ'טאר נישט אריינלייגן אפילו א טרוקענע שטיקל שמאטע אין א באטל, ווייל ס'גייט ווערן נאס אלס א באטל דעקל, ס'וועט ווערן א דעקל. ווייל יעדע מאל ווען מ'גייט עס אריינגעמען און ארויסנעמען די דעקל, גייט מען קוועטשן. איז לאו דווקא סחיטה, ס'איז נאר א דרבנן, ווייל סחיטה איז נישט א חלק פון כיבוס, ס'איז אן אנדערע סארט זאך, ס'איז נאר א גזירה, מ'גייט עס קוועטשן.

קינוח בספוג – מחלוקת הרמב"ם והראב"ד

זאגט דער רמב"ם ווייטער, **"ואין מקנחין בספוג**, מ'טאר זיך נישט אפווישן מיט א ספאנדזש, **אלא אם כן יש לו בית אחיזה**, נאר אויב די ספאנדזש האט אן אנכאפער, **שלא יסחוט"**, ער זאל נישט קוועטשן.

דער רמב"ם זאגט דאך, ווען מ'כאפט אן די ספאנדזש קוועטשט מען, און יעדע מאל מ'קוועטשט איז עס סוחט. אבער אויב האט עס א בית אחיזה, אן אנכאפער, לייגט מען נישט די הענט דירעקט אויף די ספאנדזש.

שיטת הראב"ד

אבער דער ראב"ד קריגט זיך, דער ראב"ד מוטשעט זיך, ער זאגט אז סתם ווען דו פארשטייסט אפווישן מיט א ספוג, מ'מיינט אז א מענטש איז נאס, יא? ער נוצט עס ווי א האנטוך.

סא, דער ראב"ד... מ'קען פארשטיין גראדע אין רמב"ם ווי דער ראב"ד, מ'רעדט דא פון א ספוג וואס איז נישט דורכגעווייקט נאס, די ספוג נוצט מען יעצט זיך אפצואווישן. אבער אויב האט עס נישט קיין בית אחיזה, דארטן וואו ער גייט לייגן זיין האנט, וואו ער כאפט עס אן אביסל שטערקער, דארטן קוועטשט ער.

אבער דער ראב"ד זאגט ניין, אז א ספוג איז דאך א ספאנדזש וואס קען האלטן אין זיך אסאך וואסער, ס'איז דורכגעווייקט מיט וואסער. מ'נוצט עס. זאגט דער ראב"ד א חידוש, א גרויסע חידוש, אז ווען ס'האט א בית אחיזה, קוק איך עס נישט אן ווי א בגד וואס איז נאס און ווען מ'קוועטשט עס ארויס איז מען עובר אויף סוחט, ווייל מ'נוצט ארויס וואסער. איך קוק עס אן ווי א כלי. דא איז א וועג פון האלטן וואסער אין א באטל, אדער דא איז א וועג פון האלטן וואסער אין א ספוג.

די בית אחיזה מאכט קלאר אז דאס איז נישט א בגד נאר ס'איז א ספוג. סחיטה איז נאר אסור ווייל ס'איז א סארט חלק פון כיבוס, ער זאגט אז ס'איז נישט מצרף קיין כיבוס. ס'איז נישט קיין גזירה פון סחיטה. סחיטה איז א סארט כיבוס. אויב ס'איז נישט קיין בגד, איז נישט דא אין דעם קיין ענין פון סחיטה. אזוי טייטשט דער ראב"ד פשט.

שיטת הרמב"ם

ווייל דער רמב"ם לערנט נישט אזוי. די בית אחיזה מאכט עס אויס בגד, בעיסיקלי. דאס איז וואס דער ראב"ד זאגט. אבער דער רמב"ם האט פארשטאנען סתם אזוי, אז כאילו דער רמב"ם האלט אז ווען מ'איז מקנח מיט די ספוג אן די בית אחיזה, דעמאלטס שטיפסטו אויף די בגד, אויף די ספוג, קוועטשסטו. אבער ווען דו נוצסט עס מיט א בית אחיזה, איז לאו דווקא דו גייסט קוועטשן די בגד.

דאס איז וואס דער ראב"ד איז זייער שווער. דער ראב"ד איז גערעכט, אז וויאזוי קען עס זיין? דו נוצסט עס דאך פאר עפעס.

שאלה: סחיטה פון דש ביי ספוג

מ'דארף וויסן צו, פארוואס זאל עס נישט זיין אן אנדערע מין סחיטה פון דש? אקעי, אונז האבן נאכנישט געטייטשט די סחיטה פון דש. אבער אויב איז עס אמת אז זיי קענען זיך איינזאפן און נאכדעם נעמסטו עס צוריק ארויס... סחיטה פון דש איז ביי פירות, דו ווילסט ארויסנעמען די זאפט.

רייט, אבער דו ווילסט דאס נישט קוועטשן. למשל, איך האב גראדע פונקט געזען וויאזוי מ'פלעגט אמאל, למשל, האבן וואסער פון זאלץ וואסער. מענטשן זענען געפארן אויף א שיף, און אלע וואסער איז זאלץ וואסער, האבן זיי אויפגעקאכט די וואסער פון ים, און געלייגט א גרויסע ספאנדזש פון אויבן, און די זויער זאל אריינגיין אין די... ס'קומט נאר ארויס די ריינע וואסער, און נאכדעם האבן זיי געטרונקען פון די ספאנדזש. למשל, אזא אופן, ווייל ס'איז געווען ממש סחיתה. א ספאנדזש קען מען... ווייל ער וויל ארויסנעמען די משקה וואס איז איינגעזאפט, אזויווי דו ווילסט ארויסנעמען די וויין וואס איז איינגעזאפט אין די טרויבן.

זיי האבן נישט געטראפן אזא סארט סחיטה ביזדערווייל. פארוואס נישט? זיי האבן געטראפן זיתים וענבים, זיתים וענבים תותים ורימונים, די דריי לעוועלס פון סחיטה. אבער דענצמאל איז עס ווייל דו מאכסט א נייע זאך. דו נעמסט ארויס די משקה, דו מאכסט פון טרויבן מאכסטו וויין.

ווען דו נעמסט ארויס, אפילו אין דיין פאל, ווען דאס איז אפשר א בורר, איך ווייס שוין, אפילו אין דיין פאל, איך זע נישט אז דאס איז די זעלבע סארט זאך. און אין די רמב"ם האבן מיר נאכנישט געזען אזא סארט סחיטה. אבער נישט אין די רמב"ם, ס'טייטש, וויאזוי זאלן מיר דאס וויסן אז ס'איז דא צוויי מיני אויסקוועטשן? ס'איז דא אויסקוועטשן וואס איז א תולדה פון דש, און ס'איז דא אויסקוועטשן וואס איז א תולדה פון מלבן. ווי זעסטו אויסקוועטשן פירות, אבער נישט אויסקוועטשן א בגד? ווען ער קוועטשט די בגד, ער נעמט נישט ארויס די וואסער פון די בגד.

און לאמיר זען ווייטער.

כיסוי חבית בבגד שאינו מוכן

מ'טאר נישט צודעקן א חבית שמן וכיוצא בו בבגד שאינו מיוחד לו. א בגד וואס איז נישט געאייגנט פאר דעם טאר מען נישט אויפהענגען אויף צוצודעקן א חבית, **גזירה שמא יסחוט.** ווייל ס'איז דאך נישט מיוחד לו, וועט ער עס וועלן נאכדעם ניצן פאר אנדערע זאכן, וועט ער עס אויסקוועטשן.

ס'איז בעצם זייער ענליך צו לטרוק מטלית. אבער דארט איז מער פארשטענדליך, ווייל ער גייט עס אוועקנעמען און ער וועט וועלן ארויסנעמען די וויין פון די אויפגעקוועטשטע, ס'גייט ממש זיין כיבוס. ביי לטרוק מטלית איז די פשט אז ס'גייט ווערן נאס ווייל ס'גייט זיך אריינשטעקן אין די באטל. דא לייגט ער עס פון אויבן, און ווען מ'וויל עפעס נעמען נעמט מען עס אראפ, אבער ס'איז נאס, און ער וועט עס אוועקנעמען וועט ער עס אויסקוועטשן דאך.

נשברה לו חבית בשבת – הצלת יין

נשברה לו חבית בשבת. נאך א גזירה וואס מ'האט געמאכט, א ווייטערדיגע גזירה פון שמא יסחוט. זאגט מען אזוי, **נשברה לו חבית בשבת**, א מענטש האט זיך אים צעבראכן א חבית בשבת, א חבית וויין, און ער וויל ראטעווען פון דעם, אזויווי פריער האט איינער געוואלט ראטעווען פון ברויט וואס ליגט אויף די טאנער, ער וויל ראטעווען וויין וואס האט זיך אויסגעגאסן פון די חבית. איז דא אין דעם גבולים, מ'קען נישט ראטעווען די וויין סתם אזוי, ס'איז דא אין דעם גדרים וסייגים.

איז אזוי, **מצילין ממנו מזון שלוש סעודות לו ולאורחיו**, מ'מעג ראטעווען וויפיל מ'דארף פאר אים און פאר זיינע געסט. **אבל ובלבד שלא יספיג ביין או יטפח בשמן.** מ'קען נישט נעמען, מ'קען נישט איינזאפן די וויין מיט בגדים און נאכדעם עס אויסוואשן, אדער אין א ספוג, איינזאפן אין א ספאנדזש און נאכדעם עס ארויסנעמען דערפון און האבן דערפון די וויין. אדער אנפילן די הענט מיט שומן און נאכדעם אראפקראצן די שומן פון די

הענט. ווייל די זאכן זענען **שמא יתקן כלי שיוכל לסחוט**, מ'האט מורא אז ער גייט ניצן די ספאנדזש.

דא זעט איר אויס אז די ספאנדזש קען זיין א סחיטה. סחיטה פון כיבוס? ניין, דאס איז אן אנדערע מין סחיטה. דאס קען נישט זיין נישט די ספאנדזש. ניין, ער וויל די סחיטה נאכאמאל, יספיג ביין, מיט א ספאנדזש. און נאכדעם עס אויסקוועטשן. יענץ אליין איז נישט סחיטה, אבער שפעטער האט ער אויסגעקוועטשט די ספאנדזש פאר אן אנדערע ריזן.

וואס הייסט? נאכאמאל. "יספיג ביין", וואס טייטש? ער זאפט איין ווי מער וויין מיט די ספאנדזש, ווייל ער וויל אנגיין און נאכדעם עס אויסקוועטשן. האב איך מורא, אבער נישט א סחיטה פון יקב, דאס איז נישט קיין סחיטה פון יקב, אבער איך האב מורא ער וועט מאכן א סחיטה וואס איז יא דא יקב. איך מיין אז וואס ער האט פריער געזאגט איז דא יקב, זעט אויס. אדער אפשר ער איז עוסק אין אזא זאך, וואכנדיג האט ער עס אנגעהויבן צו טון. איך ווייס נישט.

כלי מונח תחתיו — ויקלוט / ויצרף

אקעי, וויאזוי מעג מען אבער יא? אופן וואס ס'איז נישט דא קיין יקב, קיין סחיטה, מעג ער א כלי אונטערלייגן. ער מעג אונטערלייגן א כלי און ראטעווען דאס וואס רינט ארויס פון די חבית.

וואס זאל ער נישט אבער טון? אפילו ווען ער לייגט א כלי, דא האט מען צוגעלייגט נאך אן איסור. טאקע, מען האט צוגעלייגט איין גזירה פון נישט לייגן ספאנדזשעס אדער בגדים, ווייל "שמא יבוא לידי לסחוט". און נאכדעם האט מען צוגעלייגט נאך אן איסור, אז אפילו פון די כלי טאר מען אויך נישט שטיין מיט די כלי און עס האלטן אונטער די חבית וואס איז נוטף פון וויין, "ויקלוט" און כאפן די וויין וואס רינט ארויס ווייל ער האלט די כלי, און נאכדעם "כלי אחר ויצרוף", אדער טאר מען נישט.

און נאך א זאך וואס מען טאר נישט טון, מען טאר אויך נישט אונטערלייגן א כלי אז עס זאל רינען "through" די כלי, מאכן די כלי זאל זיין די... פריער איז געווען כלי מונח תחתיו, יעצט רעדט ער פון לייגן א כלי אז ער זאל מאכן אזא שטיקל "waterfall" אדער "whatever", מאכן אז די אויסגערינענע וויין זאל לויפן א געוויסע וועג אז עס זאל לאנדן ערגעץ וואו ער וויל עס זאל לאנדן. דאס טאר מען נישט.

פארוואס? ווייל אויב וועט מען מתיר זיין די זאך, איז **גזירה "שמא יביא כלים דרך רשות הרבים"**, ער וועט וועלן האבן ווי מער כלים כדי ער זאל קענען ראטעווען, און ער טוט דאך עס מער "עקטיוו". ווען ער לייגט אונטער א כלי וואס זאל ראטעווען וואס רינט ארויס, איז ער נישט דארטן און נישט אזוי "עקטיוו" אין די "אפערעישאן" פון ראטעווען, האט מען נישט מורא. אבער איינמאל ער גייט שטיין...

מיינט צווי זאכן: איינס, שטיין אונטער די כלי און כאפן די וויין "while" ס'גיסט זיך אויס, אדער ברענגען... וואס איז די חילוק? וואס טייטש "כלי מונח תחתיו"? אז ער האלט עס? "ויקלוט" מיינט ער האלט עס. "ויקלוט" - ער האלט די כלי און ער כאפט די וויין "while" ס'רינט ארויס. און "כלי אחר ויצרוף" מיינט לייגן א כלי שיף דארטן. אז ס'זאל רינען א געוויסע וועג. ער מאכט אזא וואטערפאל סיסטעם אז די וויין זאל נאכדעם אריינרינען ווי ער וויל ס'זאל אריינרינען.

ווייל די זאך איז די פשט אז ער איז דא זייער עקטיוו אין אן אפערעישאן פון ראטעווען, ער האט געקומען א געוויסע וועג.

הלכות שבת — הצלת יין מדליקה וכיבוס בשבת

הצלת יין — כלי אחד לעומת מרובים

Speaker 1:

ניין, צוויי זאכן. איינס, שטיין אונטער די כלי און כאפן די וויין וויאזוי ס'גיסט זיך אויס. אדער ברענגען א צווייטע כלי. וואס איז די חילוק? וואס איז די טייטש "קולט"? אז ער האלט עס? "יקלוט" מיינט ער האלט די כלי. יא, ער האלט די כלי און ער כאפט די וויין וויאזוי ס'רינט ארויס. און "כלי אחר ויצרף" מיינט לייגן א כלי שיף דארט ווי ס'רינט, אז ס'זאל אריינרינען אין א געוויסע וועג. ער מאכט אזא וואטערפאל סיסטעם אז די וויין זאל נאכדעם אריינרינען ווי דו ווילסט ס'זאל אריינרינען.

ווייל די זאך איז, דער פשט איז, דא איז ער זייער עקטיוו אין אן אפערעישאן פון ראטעווען. ער איז געקומען, ער האט געברענגט א הויכע כלי לרשות הרבים, ער האט אים געלייגט אונטער דעם, ער האט געלייגט די כלי, ער האט פארגעסן דערפון, ער איז נישט עקטיוו אין ראטעווען.

חילוק צווישן פת און יין בנוגע לאדענען געסט

אבער מיר האבן דערציילט די זאך, פריער האבן מיר געלערנט ביי די פת אז מ'מעג לאדענען געסט און זאגן "קומט ראטעוועט פאר אייך". ביי די וויין האט מען דאס נישט מתיר געווען, נאר ווען מ'האט געסט. נאך מער, אה. שוין, זאגט ער, **"נתדברו לאורחים"**. דו מיינסט צו זאגן, ער לאדענט נישט דא אנדערע מענטשן. דארטן קען ער זאגן פאר פרעמדע מענטשן, "ראטעוועט אויך פאר אייך, פאר אייך פאר שבת", און קענען דא קומען נעמען חלות פאר שבת. אבער דא זאגט מען אז נאר דער מענטש מעג ער ראטעווען וויפיל ער דארף פאר זיך און פאר זיינע געסט. ער קען נישט ברענגען געסט. אפשר ווייל ער עס נישט אוועקגעבן פאר די אנדערע מענטשן. קען זיין.

ווייטער. לאמיר אבער זען ווייטער. דאס איז אזוי, **"נתדברו לאורחים"**. אויב אבער האט זיך אים געמאכט געסט, דאס הייסט ווען ער איז א מענטש אליין מעג ער נאר נעמען א כלי, איין כלי אונטערלייגן פאר זיך ווייל ער דארף. אבער אויב ס'איז דא געסט, מעג יא יעדער גאסט, מעג ער לייגן א כלי לויט וויפיל געסט ער האט. מעג ער ברענגען **"כלי אחר וקולט"**, אדער מעג ער טון **"כלי אחר ומצרף לראשון"**, ווייל ער ראטעוועט פאר די געסט, ער ראטעוועט פאר שבת. ס'קען זיין, די ווארט איז אזוי ווען ער וויל אפראטעווען די וויין ווייל ער וויל נישט האבן שאדן, איז עס א וואכעדיגע זאך. אבער ער טאר עניוועי נישט ראטעווען נאר משהו.

רייט, לכתחילה טאר מען נישט. די ווארט איז עפעס אז ווען ער האט מער געסט... אדער **"נתדברו לאורחים"** איז געקומען מיט די געסט? נאכאמאל, ס'איז דא צוויי זאכן. מ'מעג נאר ראטעווען וויפיל מ'דארף פאר זיך און פאר די געסט. איז געווען א צווייטע תנאי, די ראטעווען מעג מען אויך נאר טון מיט איין כלי, אונטערלייגן די איין כלי. זאגט ער, ווען ס'איז דא געסט מעג מען יא ברענגען נאך כלים ווייל ער דארף ראטעווען מער. אקעי.

סדר הדברים — ראטעווען און לאדענען געסט

אבער זאגט ער, דאס איז נאר ווען ער האט טאקע געסט, אבער **"ולא יקלוט ויחזור ויזמן"** — ער טאר נישט גיין כאפן ווי מער וויין און נאכדעם זאגן, "אקעי, איך גיי רופן געסט." אלא, פארקערט, וואס מעג מען יא טון? ער מעג גיין רופן געסט כדי צו קענען ראטעווען, **"יזמנו והכך יקלוט"**.

הערמה בדבר זה — מותר

זאגט דער רמב"ם, **"ואם הרים בדבר זה"**, ער האט געמאכט א שטיקל, ער האט נישט באמת געוואלט די געסט, ער האט נאר געוואלט די געסט כדי צו קענען ראטעווען, איז מותר. ס'איז דא אסאך מאל וואו מ'טאר נישט מערים זיין, מ'טאר נישט מאכן אן ערמה, מ'טאר נישט איבערקלוגן די תורה, אבער דא מעג מען יא, ווייל איך מיין וויאזוי געוויסע מפרשי הרמב"ם לערנען עס אפ איז, ס'איז דאך נאר א גזירה אז ער גייט ברענגען כלי דרך רשות הרבים, אבער אויב ער טוט עס באופן המותר, און דאס גייט אים דערמאנען אז ער איז נישט דא אויף אן אפערעישאן צו ראטעווען זיין וויין, ער איז דא אויף צו האבן וויין אויף שבת, אפילו אויב ס'איז געווען די ערמה, אבער ער טוט עס באופן המותר, אז ער טוט עס פאר געסט, איז מותר.

Speaker 2:

אפשר ערמה מיינט אז ער גיט עס נישט אין די ענד פאר די געסט, ער לאדנט זיי נאר איין און ער גיט זיי נישט?

Speaker 1:

ניין, דאס איז דאך אן ערמה, דאס איז דאך א קלוגע... וואס הייסט ער וועט זיי לאדנען? "וואס דארף איך לאדנען געסט? איך וועל פונקט נישט טרעפן קיין געסט, איך האב זיי מכבד געווען אבער זיי האבן נישט געטרונקען." וואס זאגסטו?

נאכאמאל, לאדנען מיינט לאדנען אויף צו טרינקען. לאדנען און נישט געבן הייסט נישט געלאדנט, דאס איז סתם אויסגערופן נעמען. א מענטש זאל נישט גיין אונטערלייגן אסאך כלים, אדער אויסרעכענען די נעמען פון די שפיזן און אונטערלייגן, אבער לאדנען געסט כדי עס זאל קענען עקלט זיין, דאס שטייט אין די פריים, שטייט בפירוש, **"יזמנו והכך יקלוט"**.

סאו הרים איז נאך סארט אוו... דאס איז די טייטש הרים! הרים מיינט אז אפילו ער האט עס נישט באמת געמיינט פאר די געסט, ער האט געמיינט צו ראטעווען במשך די... די געסט גייען עס טרינקען. און למעשה האט ער געראטעוועט אסאך מער ווייך ווי ער האט געדארפט פאר די געסט. וואס זאגט ער? ער זאגט אז ער עלפט זיי, אז ער מוז עס נישט טרינקען, אז איך געב פאר א גאסט פיש און ער עסט עס נישט, וועלכע שבת הכנות איז אויך, אבער מיין, וואס איך טוה? מיין, עס איז נישט קלאר.

דיסקוסיע: פארוואס איז דא א חילוק צווישן פת און יין?

:Speaker 2

וואס הערט מען דא, אז א איד האט עפעסט א נאכל שבת, וואס ס'גייט אויסגיין און ער גיי ס'גייט נפסד ווערן, וואס זאל ער טון? א שאד! און דער חיים לאזט דעם אפילו ער טון א שטיקל עשר. א שאד! רופט עס צאמען די גאנצע רוב. מען זאל מאכן א גרויסן לחיים בכבוד של נשברה. עס איז א פארי פאר די כבוד של נשברה. איך מיין אזוי, אז אנדערע פלעצער פארקערט, אז מען מחמיר – איך בין אין הלכות יום טוב עפעס – מען איז מחמיר אז אויב מען האט מער געווען, איז געלייגט מען האבן נאך צו חומרות. דא איז דיווארט – איך ווייס שוין וועמען נעמט עס – אבער אין מצדם, אז עס איז נאך נאר השם יעסי גדולי חשי יוסף בכל, אז השם יו וקלוידער יחשת הרבים. איינמאל ער טוט ערס מיט געסט, ער טוט ער עס א ביסל מער קערעפול. אבער איך שטיי נאך נישט, דאס זאך ווייס איך נאך נישט, פארוואס ביי די אויוון ביי רעדיות איז א פסל מיין מאטרק געווען, יעדער איינער זאל קומען נעמען, און דא דארפסקא זיינע געסט – אפשר אזוי ווי דו עס האט געזאגט, ווייל מען געט נישט אזוי גרינגע אוועק. ווייך, ווייך איז טייערער, מיין לעדשים, גלייבט מען עים נישט!

:Speaker 1

ניין, איך ווייסן, ווער עס זאגט אז עס קען זיך מיין פון דעי ארמע, דעי איז א גרינגערע ארמע, זאגן פארוואס זיי הייל געעסט אין די עמפס, און נאך שבת וואס וועט דער גיין צוריק צוזאמענעמען פון זיי אלע פון זיי, דאס איז זיין זיין פראכטיש, איך ווייס נישט. נאר וויסן, עס שטייט נישט קלאר אז מען קען ענט נישט טון. אויב גיבס ער אבעק אויף אן יענערעך, ווייל עס זיין ניין פון לו לאורכים. איך זעה נישט אז ס'איז א חילוק, איך זעה נישט אז ס'איז צו שטייט אז מיר טאר נישט. ער Daytona שטייט אז דערוועגען וויסער ארבעט במאה 8 איז אזוי, ווייסט נישט. איך מיין אז א איד צעברעכט צו חוות ווייל דארף ער צוזאמען רופן די עסטועצל אויסצוריקן שנעל דעם ווייל עס גייט זיך פארלוירן ווערן. עס איז נישט קלער.

מיין, דער חידוש איז דאך אז ער דארפסט נאר אויף א די שרייבערס, און אויף מוצאי שרייבערס טאר ער נישט ראטעווען. עס גענען אז די ווארט דארטן איז אז דארטן איז אזוי ווי די ווארט אז ער טאר נישט שטיין און אראפקראצן מערערע ברויטן. ווייל יעדער עס וועט אויסקוקן ווי איינער וואס שטייט דא א בעקער. דא, ער ראטעוועט פאר אלע געסט. דארט'ן איז די ווארט יעדער איינער שלעפט אראפ איין בילקע אראפשלעפט אראפ איין בילקע איז נישט קיין רדיעות א פאס Jeffrey's. יעדער איינער נעמט זיך וויפיל ער דארף פאר יעצט. דא רעדט מען אז ער טוט נישט פאר די געסט. און דארטמאט מען דאך אבער אויך מעג מאכן רדיעות אלא בית זיך פאר זיינע געסט. אז אפשר דארט מען עט זיין מער באצינד צום וויפיל ער דארף זיכער פארליינע געסט, נאר שטיין קיין אנדעמיטן צום זיין מוטער.

:Speaker 2

איך מיין אז א ווייב, די גאסט זאל אליין טון. העלא, אז א איד האט אן איבעריגע פלעשל וויין, דארף ער רופן געסט. ער קען נישט אליין טרינקען, ער וועט ווערן א שיכור. אבער ברויט, ברויט עסט מען אליין, אויף ברויט דארף מען נישט רופן קיין געסט.

:Speaker 1

אה, וויאזוי קענסטו רופן א גאסט אויף אן איבעריגע בולקע? איך רוף א גאסט, אבער נישט קיין צווייטן. אן איבעריגע באטל וויין, קענסטו רופן געסט. וואס קענסטו טון מיט א בולקע? קענסט עס אוועקווארפן.

רבי דוד'ס חידוש – נוצן די געסט פאר אייגענע אינטערעסן

די עולה דא אבער איז, וואס איז יא די עולה? האסטו די חידוש געהערט, רבי דוד זאגט, ווייל די געסט מיינען אז דו ביסט נישט סעלפיש, דו געסט אוועק פון דיר. אבער דו נוצט די געסט פאר דיינע אינטערעסן. דו נוצט די געסט.

אזוי ווי די גאסט פון די אגרות דארט אין "אמונה ובטחון" אדער נישט, ער מאכט חוזק פון יענעם מענטש וואס איז געווען ברוגז אז ער האט נישט קיין געסט. דו מיינסט דיך, נישט די געסט. נאכאמאל, וואס איז דאך גוואלדיג? גיי ווייס צי ער רעדט וועגן די געסט אדער נישט. פאר די געסט איז דאך אלע ארומיגע זאכן. ס'איז פשוט אז ס'איז נישט... לאמיר גיין ווייטער.

הלכות כיבוס בשבת

טיט שנפל על בגדו – משפשפו מבפנים

טיט שנפל על בגדו, די בגד איז געווארן פארשמירט מיט טיט. **משפשפו מבפנים**, ער מעג פון אינעווייניג פון די בגד, ער מעג אזוי ווי פון בעק פון די בגד, דאס קראצן, אראפשטויסן, אדער טון זאכן אז די טיט זאל אראפקומען. אבער איין זאך איז זיכער, ער טאר נישט גיין דירעקט אויף די טיט און עס דארטן אראפקראצן. ווי אזוי ער איז שוין מער חושש, ווייל דאס איז שוין מער דירעקט עוסק געווען מיט די שמוץ, האט מען מורא אז ער וועט גיין און אויך נוצן וואסער, אויך נוצן זאכן און עס געהעריג אפוואשן.

ומותר לגרדו בציפורן, אויב קען מען עס אראפקראצן גאנצערהייט מיט די ציפורן, מיט די נעגל, מעג מען אויך. **ואינו חושש שמא ילבנו**, ווען ער דארף ממש שטיין און זיין ביזי דערמיט, דעמאלטס איז מער נאנט צו מכבס זיין. אבער ווען מען קען עס אראפקראצן מיט ציפורן... איך מיין משפשפו ומגרדו איז צוויי מיני זאכן. מגרדו מיינט ער קראצט די גאנצע זאך, דאס איז א הארטע שטיקל, ער גיט עס א קראץ אראפ. משפשפו מיינט ער דארף רייבן, למשל ס'איז געווארן צעמאלן אדער ס'איז א נאסע זאך, ער דארף שטיין און רייבן, דאס איז נאנטער צו מכבס זיין.

המשפשף את הסודר – חילוק צווישן סודר און חלוק

המשפשף את הסודר, איינער האט א העמד און ער צעקנייטשט עס, ער שאקלט עס אויף, **איז אסור משום מלבנו**. דאס איז די שיינקייט פון א העמד, איז ווען ס'איז נישט זייער גלאט. זיי האבן געוואוסט פונקטליך וואס די מיני קלינערס האבן געטון אין זייערע זאכן. אבער **א חלוק** איז א בגד פון פשתן, אן אונטערוועש. אן אונטערוועש **מותר**, **נישקשה אלא רחי**, וועשן וואס מ'טוט, די סדר איז אייביג די דרויסנדיגע בגדים, די בעקיטשע, וויל מען ס'זאל זיין שיין. אבער די אונטערוועש האט נישט צו טון מיט שיינקייט, נאר ווען ער שאקלט עס אפ איז נאר ווייל ער וויל האבן די טעקסטשער זאל זיין ווייעך, נישט אז ס'זאל זיין שיין, ממילא האט עס נישט קיין שייכות מיט ליבון און מיט כיבוס.

מנעל או סנדל – שיך וואס איז געווארן שמוציג

ווייטער, **מנעל או סנדל**, שיך, וואס איז געווארן **נתלכלך בטיט ובצואה**, **מותר לשפשפו במים**, מען מעג עס איינטינקען און אזוי אפשאקלען מיט וואסער, **אבער לכבסו**, אויסוואשן טאר מען נישט. דאס הייסט אז מנעל או

סנדל איז וויינעגער דרך כיבוס, מעג מען יא משפשף זיין, אנדערש ווי בגד מעג מען נאר משפשף זיין מבפנים, דאס מעג מען יא משפשף זיין, אבער אפוואשן טאר מען נישט. און מגרד זיין, קראצן, טאר מען נישט קראצן **מן הליים בסנדלין**, מען וועט דאס אפרייבן, דאס געבט עס א גלאנץ אדער וואס, ס'איז א וועג פון שיין מאכן.

אבל סוכין ומקנחין את הישנים, מען מעג יא אלטע שיך וואס איז שוין געווארן פארטרוקנט, מעג מען יא אויפרישן אדער אויפווישן, סוכין, אזויווי אוילן, יא, שיך איז געמאכט פון לעדער, איז אוילן אז ס'זאל נישט זיין אזוי הארט, אדער אויפווישן, ווייל דאס האט נישט מיט כיבוס.

כר וכסת — בעטגעוואנט

כר וכסת, א קליינע מיטה, בעטגעוואנט, **שורין אותן**, מען קען עס אויפווישן מיט סמרטוט, אבער מ'טאר נישט לייגן וואסער. **אבל מנעל של עור**, אויף עור וואשט מען נישט אפ, עור זעט אויס איז וואטער רעזיסטענט, ס'איז נאר, מען לייגט וואסער אראפצונעמען די שמוץ, אבער ס'רייניגט נישט, ס'האט נישט קיין עפעקט אויף די אינעווייניג פון די עור.

מי שנתלכלכו ידיו בטיט — שמוציגע הענט

ווייטער, **מי שנתלכלכו ידיו בטיט**, איינער וואס זיינע הענט איז געווארן מלוכלך מיט טיט, **מקנחן בזנב הסוס**, איך האב געמיינט ס'איז א טייפא, אה, יישר כח באשעפער. מעג מען עס אריינווישן אין די זנב הסוס אדער אין די זנב הפרה, **או במפה הקשה שעשאה לאחוז בה את הקוצים**, אדער מיט די הארטע שטיקל סחורה וואס איז געמאכט צו אנכאפן, דו זעסט אז ביים שניידן תבואה האט מען א ספעציעלע זאך אנצוכאפן די קוצים נישט צו ווערן צעשטאכן, קען מען נוצן דאס צו אראפקראצן, ווייל דאס איז נישט קיין וועג פון מכבס זיין. **אבל לא במפה שמקנחין בה**, מען טאר נישט ניצן פאר די טאץ א האנטוך וואס מען ניצט צו ווישן די הענט. פארוואס? **שמא יאמר לו חבירו סחוב לי מפה זו.** ווייל נאכדעם וואס וואלט מען ווען געטון אין די וואך? אין די וואך וואלט מען געניצט א מאפע, און נאכדעם וואלט מען עס גלייך אפגעוואשן, יא, ווייל ס'איז זיך באטאצט. ער וויל דאך די מאפע זאל זיין ריין. האט מען מורא אז ער גייט קומען מכבס זיין. מען מעג נאר ניצן...

הלכות שבת — סחיטה, שטיחת בגדים, פקיקת ביב, קיפול בגדים, צובע

איסור ניצן א האנטוך צום ווישן הענט ביי טיט

אבל לא במפה שמקנח בה את ידיו. מ'טאר אבער נישט נוצן פאר די טיט א האנטוך וואס מ'נוצט צו ווישן די הענט. פארוואס? **שלא יאסרנה.** כדי ער זאל נישט חושש זיין, **ויבוא לחבס את המפה.**

אבער נאכדעם, וואס וואלט מען ווען געטון אין די וואכן? אין די וואכן וואלט מען גענוצט א מאפע, און נאכדעם וואלט מען עס גלייך אפגעוואשן, יא? ווייל ס'איז דאך באטיט. ער וויל דאך די מאפע זאל זיין ריין. האט מען מורא אז ער גייט קומען מחבר זיין. מ'מעג נאר נוצן זאכן וואס מ'דארף נישט האלטן ריין, די זמורה ועפרא, די מאפע, יא.

זיך אפווישן נאכ'ן וואשן — טראגן א נאסע האנטוך

מי שרחץ במים, האט זיך געוואשן, **מקנח במטפחת ומביאה בידו**, מ'מעג זיך אפווישן מיט א האנטוך, און מ'מעג נאכדעם ברענגען די האנטוך, טראגן די האנטוך אין זיין האנט, **ואין חוששין שמא יסחוט**, מ'גייט עס אויסקוועטשן.

פארוואס? פארוואס אין חוששין? פארוואס יא? ניין, ער וויל זיך צוקומען ווען מ'טאר נישט. אוקיי, זייער גוט.

ער ברענגט פון, איך ווייס נישט פון וועמען, אז ווייל א האנטוך איז נארמאל אז ס'זאל זיין נאס. ס'איז נישט עפעס א בגד וואס ווערט נאס, וועט ער עס וועלן אויסקוועטשן. אבער א האנטוך איז נארמאל אז ס'זאל זיין נאס.

גיין מיט נאסע בגדים — איסור שטיחה

וכן מי שנשרו כליו בדרך, מ'מעג גיין מיט נאסע וועש, **ואין חוששין שמא יסחוט. אבל אסור לשוטחן**, מ'טאר אבער נישט אויסשפרייטן די וועש אז ס'זאל זיך אויסטרוקענען. **אפילו בתוך ביתו**, אפילו אין די הויז טאר מען עס נישט אויסשפרייטן, **גזירה שמא יאמרו הרואים הרי זה כיבס כסותו בשבת ושטחה לייבשה**, ווייל דער וואס וועט עס אנקוקן וועט זען אז ער האט געוואשן זיינע בגדים בשבת און ער האט עס אויסגעשפרייט עס אויסצוטרוקענען.

דיסקוסיע: אויף וועלכע זאכן גייט דער איסור פון שטיחה?

דאס גייט ארויף אויף אלונטית אדער אויף בגדים? איך וואלט געטראכט אז ס'מאכט מער סענס פאר די כליו, ווייל א בעקיטשע איז געווענליך נישט נאס שבת. פארוואס איז די בעקיטשע? פונקט דער מענטש איז געגאנגען אין די רעגן און ס'איז געווארן נאס. אבער ס'זעט אויס אזויווי ס'קומט יעצט פון די וואשינג מאשין, וואטעווער, די וואשינג, איך ווייס וואס ס'איז געווען אמאל די וואשינג זאך. ממילא טוסטו נישט דאס טון.

א האנטוך, מ'פארשטייט אז א האנטוך איז א נארמאלע זאך אז ס'זאל זיין נאס. ס'איז אבער דא איינער טראכט אז ס'איז כיבוס בשבת, פארשטייסט? נאר די כסות וואס איז נשרף בדרך איז א פאני זאך. ס'איז געשען אפשר א מעשה אז ס'איז געווארן נאס, ס'איז געגאנגען אין א וואסער, אדער ס'איז געווען רעגן. פארשטייסטו וואס איך זאג?

יא, איך האב נישט קיין ראיה פון מיין צד, אבער איך מאך סענס אזוי.

פראקטישע שאלה — האנטוכער אין קעמפ

איך געדענק אז אין קעמפ פלעגן די בחורים הענגען די האנטוכער אזוי אויף די, דו ווייסט, אויף די פראנט פון די צימער ווען מיר האבן געשלאפן שבת, זיי זענען געקומען צוריק פון די מקוה. און מ'האט זיך געדינגען אין די הלכה צו די איסור פון לשטוח איז אויף האנטוכער. די ראש ישיבה האט גע'פסק'נט לחומרא, אבער איך געדענק נישט פארוואס.

אבער איך זע נישט אז ס'זאל זיין א...

ווייטער. יא, ער זאגט דא צום פריערדיגן, ער זאגט אזוי, אבער איך זע נישט, אפשר די הלכה רעדט נאר פון די... יא, ס'איז זאכן וואס איז דער דרך, אזוי ברענגט ער פון אנדערע מענטשן.

רמ"א'ס כלל — מראית העין אפילו בחדרי חדרים

ער זאגט די רמ"א אז אפילו אינדערהיים האט מען גע'אסר'ט. פארוואס? שמא יאמרו הרואים, איינער וואס וועט עס זען וועט זאגן, "אה, ער האט געוואשן כסותו בשבת". איי, ס'איז אינדערהיים? אפילו ס'איז אינדערהיים.

זאגט די רמ"א א כלל, **כל מקום שאסרו חכמים משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור.** מראית העין מיינט נישט אז איינער גייט זען, מראית העין מיינט וואס ס'זעט אויס.

יא, גוט.

שתי מטהרות זו על גב זו — ארויסנעמען א פקק צווישן צוויי מקוואות

שתי מטהרות זו על גב זו, ס'איז דא צוויי מקוואות איינס איבער די אנדערע. ער זאגט, "זאל א..." וועלכע מקוה דאס? א ליובאוויטשער מקוה? די ברכת חיים מקוה? איך ווייס נישט, א מקוה על גבי מקוה. אה, סתם א מקוה על גבי מקוה. אה, סתם. אה, איינס לעבן דעם אנדערן.

ער וויל מאכן א השקה צווישן די צוויי. **נוטל את הפקק**, מעג מען אויך בשבת ארויסנעמען די שטאפער צווישן די צוויי צו מאכן די השקה, **ואח"כ מחזירו למקומו**, און נאכדעם מעג מען צוריקלייגן די פקק למקומו, די שטאפער.

חשש סחיטה ביים צוריקלייגן דעם פקק

דער בית יוסף ברענגט א שיטה אז מ'האט מורא אז ער וועט דאס צוריקשטופן. מ'רעדט דא ווען די פקק איז א... לאמיר זאגן, אזויווי די פקק'לעך וואס מ'האט היינט, וואלט געווען אן ענליכע חשש אז ער לייגט אריין א שטיקל עץ און א... און ער גייט עס אויך שטעלן טייט.

ער זאגט אז ניין, ער וויל דאך נישט שרעדתו שיצא המים, ער וויל דאך אז ס'זאל דורך גיין וואסער ביי די... אה, ממילא גייט ער עס נישט לייגן אזוי טייט וואס ס'זאל ארויסקוועטשן.

נו, ממילא וואס? אפילו נאכ'ן מחזיר זיין די פקק למקומו וויל ער נאך אל'ץ אז ס'זאל זיין א השקה, אז ס'זאל זיך רירן צווישן איינס פון די אנדערע. ער וויל נאך א צירוף לייגן די פקק אז ס'זאל זיך ענדיגן מיט די השקה.

אה, אפשר וויל ער סתם אז ס'זאל זיין קאנעקטעד. ער זאגט אז ער מאכט נישט קיין השקה וועגן מים שאובין, ער מאכט א השקה ווייל ס'איז דאך נישטא קיין שיעור אין די קליינע מקוה, ער דארף זיין די גאנצע צייט קאנעקטעד. ס'איז נישט גענוג אז מים שאובין ווערט גוט אויף איין מאל, דו קענסט עס צוריק מאכן. דאס איז נישט קיין שיעור, ער דארף די גאנצע צייט זיין קאנעקטעד. ממילא, ער לייגט עס נישט טייט אויפ'ן אופן פון סחיטה.

פוקקין את הביב — פארשטאפן א וואסער-פארפלייצונג

פוקקין את הביב, ס'איז דא א פארפלייצונג פון וואסער, מעג מען עס צושטאפן אדער ארומלייגן ארום די סחורה **בכל דבר המטלטל**, אדער סיי וועלכע זאכן וואס מען מעג לייגן שבת, ווייל מען טוט עס **כדי שלא יציפו המים על האוכלים**, אז די וואסער זאל נישט ארויפרינען, ס'זאל נישט ווערן קיין פלאד **על האוכלים ועל הכלים**, מעג מען עס טון.

אבער וואס טאר מען נישט? **אבל אין פוקקין את הביב כדי שירדו המים לבאר.** ווען מען פארשטאפט די ביב ווייל מען וויל ראטעווען אוכלים און כלים, דעמאלטס מעג מען. דו זעסט אז דעמאלטס האבן די חכמים מתיר געווען. אבער ווען ס'איז פאר אן אנדערע סיבה, ווייל ער וויל קאנטראלירן די וואסער, ער וויל אז ס'זאל אריינרינען אין די באר, דעמאלטס טאר מען נישט, **שמא יסחוט ויעשה דחוק שריר בפקק שרוי במים.** דעמאלטס האט מען מורא אז ער גייט נאכדעם אויסקוועטשן די סודרין.

טעם פון דעם חילוק

דאס הייסט נאכאמאל, ווען ס'איז אין אוכלים און כלים איז נישט דא די חשש פון שמא יסחוט, און דעמאלטס האבן זיי מתיר געווען, ווייל ממילא גייט ער עס לאזן בלייבן דארטן ביז נאך שבת.

ער זאגט אז מען מעג ארומלייגן כדי די וואסער זאל נישט ארויפגיין אויף די אוכלים וכלים, ווייל דעמאלטס איז עס פאר א גרויסע סיבה, אז ער זאל נישט האבן קיין שאדן. ער זאל נישט האבן קיין שאדן, אבער ווען ער טוט עס נאר ווייל ער וויל מסדר זיין די באר, דעמאלטס טאר מען נישט.

אבער די לשון זעט נישט אויס אזוי קלאר, ווייל ער זאגט די חשש איז ווייל ער ברענגט עפעס חילוקים פון מפרשים אז אפשר ווען מ'וויל עס זאל נישט ארויסגיין קערט ער ווייניגער, ער איז ווייניגער מהדק, ווייל עס שטערט אים ווייניגער, נאר ער וויל נאר אז די שטח וואסער זאל אראפגיין. אבער ווען ער דארף געליידיגט די וואסער, ער גייט נאכדעם אויסקוועטשן אויך די וואסער וואס איז סטאק אין די יארד ימים, יא, דעמאלטס איז ער מער מקפיד. נישט קלאר.

סיכון בית יד של בגדים — קיפול בגדים

אוקיי, לאמיר נעמען נאך איינס. **אסור לסכן בית יד של בגדים.** מ'טאר נישט פאררעכטן בית יד של בגדים, די ארבל פון בגדים. **לשברם** — לסכן מיינט דא אויסצושטעלן, צו פאלדן אין עפעס א שיינע וועג. **לשברם** — לשברם איז צו מאכן א שיינע וועג, וואס איז ווי אן אייזערנע קאלנער, וואס אמאל איז נישט געווען קיין קאלנער, אדער זיי האבן נישט געהאט, און מ'האט געדארפט עפעס פיקסן אויף א גוטע וועג. טאר מען עס נישט טון **כדי דרך שמסכנין בחול**, ווייל וואס טוט ער געווענליך? ער איז עס נישט אויס ווי א חלק פון כיבוס.

וכן אין מקפלין בשבת כדרך שעושין בחול בגדים כשחפצי אותם. עס האט א ספעציעלע וועג, נישט סתם פאלדן עס כדי ס'זאל מאכן גראד, נאר עפעס אזוי.

היתר קיפול כדי שיהא נאה בשבת

אם לא היה לו כלי אחר להחליפו, אויב ער האט נישט עפעס אן אנדערע זאך אנצוטון, **מותר לקפלו ולפשטו**, מעג מען יא עס צוזאמצולייגן און עס אויסטון, **כדי שיהא נאה בשבת.** אויב ער וויל עס גיין אויף שבת אליין, און די סיבה פארוואס ער לייגט עס צוזאם איז אז שפעטער שבת ווען ער גייט עס אנטון זאל עס זיין שיין, דעמאלטס מעג מען.

והוא שיהא בגד חדש לבן, א ווייסע נייע בגד איז וויכטיג אז מ'זאל עס צוזאמלייגן אין א געוויסע וועג. **שאין מסמכין ומלחכין בו**, ממילא אפילו אז ער מאכט א תיקון דערויף, בלייבט עס נישט אייביג, ס'איז א קליינע תיקון, די גראדקייט בלייבט אויף אפאר מינוט. אבער רוב איז א בגד וואס די קיפול גייט מאכן אז ס'זאל בלייבן אזוי מקופל פאר א לענגערע צייט.

זאגט ער, **וכשמקפל לא יקפל אלא איש אחד**, איין מענטש אליין, אבער נוצן צוויי מענטשן צו מקפל זיין, דאס זעט שוין אויס מער ווי א גרעסערע אפערעישאן פון כיבוס.

וואס פאר א קיפול רעדט מען?

נו, דאס איז אויך דא היינטיגע חקירות, אבער איך מיין אז די קיפול פון וואס מ'רעדט, ער רעדט נישט פון די... ס'איז פשוט נאך כיבוס. די פראקטישע זאך איז, לאמיר עס צושטעלן צו וואס אונז טוען, אבער אויך צו פאלדן א טלית זע איך נישט. מ'דארף עס אוועקלייגן. ס'איז נישט בכלל די נושא.

דו זאגסט א קיפול, אבער אמאל בגדים, מיין איך, און דאס רעדן חז"ל, איז נישט געווען אזוי "טיילערד" אזוווי היינט, וואס דו פירסט ארויף. מ'האט געדארפט, פארט פון קענען אנטון א בגד איז געווען צו מאכן א קראטש דא, עפעס א קראטש דא. ס'איז נישט געווען סתם אז ס'זאל ליגן אין די לעדל אין ארדער, ס'איז געווען עפעס אסאך מער א תיקון א בגד.

אזוי זעט אויס. ווייל ס'איז געווען טייערע בגדים, ס'איז געווען אזוווי טליתים. אזוווי מ'קען טליתים, מ'האט געדארפט צוזאמלייגן מיט א געוויסע וועג. איך האב געזען אז די רוימישע סאלדזשערס האבן געהאט עפעס אזא גאנצע... עס זאל זיך זען אז ס'איז א... בעיסיקלי א טייל, ס'איז א טאגע הייסט עס. אבער דו ווילסט אז ס'זאל זיין מענטשליך, קענסטו נישט האבן סתם א שמאטע אויפ'ן קאפ. מ'האט געהאט א גאנצע אומנות וויאזוי... פאלדס, מ'האט אפילו געהאלטן אויף אפאר וואכן די פאלדס אויף א געוויסע וועג. אזוווי א קורטען היינט למשל מ'מאכט, יא, אזוווי מיט פאלדס. איך טראכט אז ער רעדט פון אזא זאך, ס'איז נישט אזוי שווער צו פארשטיין וואס דער...

אוקיי.

הצובע — פעינטן / מעיק-אפ

הצובע. אבות מלאכות, איינע פון די אבות מלאכות איז צובע. געווענליך צובע מיינט פעינטן וואל וואס מ'האט אפגעשניטן. וואס איז די תולדה דערפון? וואס איז אויך דאורייתא, אבער וואס איז ענליך צו צובע? רחיצה? ניין. אה, ער זאגט מדרבנן. ער זאגט אז ס'איז מדרבנן. אה, ער זאגט נאר מדרבנן. אה, ס'איז נאר מדרבנן.

פעינטן איז דווקא אויף סחורה אדער וואס? א פרוי לייגן מעיק-אפ אויף איר פנים, לייגן פעינט אויף איר פנים, איז אסור. ער זאגט דאך **כצובע.** געווענליך ווען ער זאגט "כ-" מיינט ער צו זאגן אז ס'איז א תולדה. ווען ער זאגט "אסור", "אסור" זאגט ער אז ס'איז א... אז ס'איז אן איסור דרבנן.

דיסקוסיע: לשון "כצובע" — דאורייתא אדער דרבנן?

ניין, ביי אסאך דאורייתא'ס האט ער געזאגט... ניין, תולדות. ער קען נישט זאגן "כ-". די לשון "כ-" איז טייטש מדרבנן. "כצובע" מיינט ס'איז דומה לצובע. אזוווי מיר האבן געלערנט, איינע פון די סארט דרבנן זענען זאכן וואס זענען דומה למלאכה.

יא. סא נאר דא דארף ער נישט זאגן. ביי רוב מלאכות האט ער געזאגט אויך א תולדה. ווען די דרבנן איז נאר קאנעקטעד מיט די תולדה. צוויי, איז א פשוט'ע זאך, די אב איז קלאר, ווען די דרבנן איז פשוט ווייל ס'איז דומה לאב זה. אבער ס'איז נישט די אב אליין, אפשר ווייל ס'איז נאר אויף סחורה? אזוי האבן זיי גערעדט, יא. אזוי ברענגען זיי אויף.

נישטא קיין צוויי האלט זיך דאך נישט. דאס איז דאך א חילוק, געווענליך ווען מ'פיינט סחורה. איך פארשטיי אז מ'האט יעצט געפיינט סחורה, און

ס'גייט זיך האלטן.

מלאכות תופר, קורע, ובונה: איסורים דרבנן

מלאכת תופר — שמא יתפור

Speaker 1:

סא נאר דא דארף ער נישט זאגן. ביי רוב מלאכות האט ער געזאגט אויך א תולדה, און די דרבנן איז נאר קאנעקטעד מיט די תולדה. צוויי איז א פשוט'ע זאך, די אב איז קלאר, און די דרבנן איז פשוט ווייל ס'איז דומה לאב זה. אבער ס'איז נישט די אב אליין, אפשר ווייל ס'איז נאר אויף סחורה. אזוי האט מען גערעדט, יא. אזוי ברענגען זיי אויף.

נישטא קיין צביעות, סא די צבע האלט זיך דאך נישט. דאס איז דאך א חילוק. געווענליך ווען מען פעינט סחורה, דאס איז פשוט אז ווען מען האט יעצט געפעינט סחורה, און ס'גייט זיך האלטן, מען האט געטווישט די סחורה. דאס איז דאך נאר עפעס וואס מען לייגט ארויף פאר אביסל. קען זיין וועגן דעם, קען זיין סתם אזוי.

צביעות, טייטש, אזוויי דו זאגסט, צביעות טייטש א פארט פון די סדירא דבגד, וואס דו ווילסט רופן. צביעות ווען מ'איז צובע א בגד, און מ'לייגט א קאלער אויפ'ן פנים פון א מענטש, איז דאס נישט דאס מייצבי. דאס איז די דרבנן. יא.

Speaker 2:

יא.

הלכה כג: והתופר מאבות מלאכות

Speaker 1:

וויטער. תופר. גיימיר, לאמיר אויסרעכענען אפאר מלאכות. מ'גייט צו תופר. ניין. זאגט די רמב"ם, **והתופר**, ניין, טייטש צאמנייען צוויי שטיקלעך סחורה, איז מאבות מלאכות. **לפיכך, אסור למלאות הכר והכסת החדשים במוכין.** אז מ'האט א קישן, א דאכענע, א בלענקעט, וואס מ'וויל אנפילן מיט די פעדערן אינעווייניג, מיט די מוכין, קאטען, אינעווייניג, איז אסור. הגם ס'האט נישט גארנישט מיט תופר, אבער ס'איז אסור מדרבנן גזירה שמא יתפור. ווייל געווענליך די סדר איז אז קודם פילט מען עס אן במוכין, און נאכדעם נייט מען עס צוריק צו אז ס'זאל זיך האלטן אינעווייניג גוט. איז גזירה שמא יתפור.

אזוויי דו זאגסט, אז דא זעסטו אז דא די דרבנן זענען ק', און ס'איז דא וואס זענען שמ"ו. אז ביי צובע איז עס קורצוויייליג, און דא איז עס שמא יתפור. דאס איז ארייגלייגן נייע, דאס הייסט די ערשטע מאל ארייגלייגן מוכין אין די כרים וכסתות. **אבער מוכין שנשרו מן הכרים והכסתות**, אבער ס'איז שוין געווען אינעווייניג די פילינג, די די וואס מ'לייגט אריין אינעווייניג אין א קישן און א דאכענע, און ס'איז ארויסגעפאלן פון די כרים וכסתות, דעמאלט איז **מחזירין אותן**, מעג מען עס צוריקלייגן, ווייל דעמאלט איז נישטא די גזירה. די גזירה איז נאר ביי די ערשטע מאל, דעמאלט איז געווענליך נאכדעם דא תפירה.

דיסקוסיע: חילוק צווישן חדשים און ישנים

Speaker 2:

אקעי, די צווייטע מאל איז מען נאכאמאל תופר? איך פארשטיי נישט, וואס איז די חילוק?

Speaker 1:

זעט אויס אז מ'איז נישט תופר דאך אמאל? ס'איז נישט קיין חשוב'ע זאך ווען מ'לייגט עס אריין די ערשטע מאל איז עס א... נו, זאך איז דאך חשוב. נאכדעם וואס מ'לייגט עס צוריק איז עס גארנישט צוריסן, ס'איז ארויסגעקומען, מ'דארף עס צוריקפיקסן. אפשר רעדט זיך עס נישט פון צוריסן, אפשר די נייעס איז נישט אוועקגעגאנגען, אפשר די קארב קענסטו צוריק... ס'איז פשוט ווי מ'האט עס געדארפט צוזאמנייען, ס'האט געדארפט זיין אריינגעקומען, מ'האט עס געדארפט צו קאנעקטן מיט די נייען. אמאל פאלט עס ארויס, אבער דאס איז נארמאל. ס'איז נישט... איך מיין, א היינטיגע קישן, ווען ס'פאלט ארויס די מאך, וואטעווער ס'איז דא אינסייד, איך ווייס נישט וואס מ'לייגט היינט אינסייד, די גארבעדזש, איז... מסתמא איז דאס א גרעסערע פאקט, ס'איז מער צעבראכן. ס'רעדט זיך נישט אויס אז דארט איז געווען פשוט א נארמאלע זאך און ס'פאלט ארויס אביסל און מ'לייגט עס צוריק. אבער מאכן א נייע, דאס איז שוין פארט פון תפירה. ס'איז נישט אזוויי נאך אן עקסידענט ס'איז צעבראכן, וואס די סייענס וואלט נישט געזאגט פון פאראויס אז ס'איז צעבראכן, אבער ס'איז אוודאי פיקסן. ס'איז יא דא א חילוק צווישן חדש און נישט חדש, אבער מ'דארף... איך פארשטיי, חדש איז ווען מ'מאכט עס, אבער...

Speaker 2:

אקעי, יא.

מלאכת קורע — אינו מתכוין

הלכה כד: הקורע מאבות מלאכות

Speaker 1:

וויטער. **קורע איז מאבות מלאכות**, צורייסן. צורייסן איז מאבות מלאכות, לפיכך... די עיקר דאורייתא פון קריעה איז ווען מ'רייסט עפעס וואס מ'קען עס צוריק צונויפנייען, אבער ס'איז א חלק פון די מלאכה פון תפירה, אדער ס'איז קאנעקטעד מיט די מלאכה פון תפירה. אבער וואס איז די דרבנן דערפון? אקעי, **לפיכך, מי שנתפחה בגדו בקוצים**, איינער גייט אונטערוועגנס און זיין וועש איז געווארן פארכאפט, פארפלאנטערט אין קוצים, און אויב ער גייט זיך אוועקרייסן דערפון גייט צורייסן זיין בגד, זאל ער עס נישט טון, זאל ער אכטונג געבן נישט צו צורייסן דעם בגד, נאר **מפרישן בצינעה ומסמא את עיניו כדי שלא יקרע**, זאל ער אראפנעמען די קוצים וואס האט זיך אריינגעכאפט, און ער זאל זיין שטייט אז ס'זאל זיך נישט צורייסן.

דיסקוסיע: מקלקל אדער אינו מתכוין?

Speaker 2:

הגהה: דאס איז זיכער אזוי ווי מקלקל, ס'איז זיכער נישט קיין... מ'רעדט דאך דא אז דאס איז א דרבנן אזא, אז מ'זאל ניטאמאל טון א... זעט אויס אז... מקלקל איז אויך נישט קיין... אלע מקלקלים זענען דרבנן. ס'קען זיין אז ער איז מתקן ווייל די אנדערע אפשניט זאל בלייבן מיט א כח צוגעטשעפעט. אזוי צו טראכטן, אפשר איז דאס יא אפשר א גרויסער תיקון.

Speaker 1:

אבער ער האט דא די עצה פון... לכתחילה איז דאס אייביג די בעסטע עצה, גיין שטייט, און די שטייט גייט נישט העלפן. **ואם נקרע**, יא, אויב ס'האט זיך יא צוריסן אפילו ווען ער האט געטרייט צו גיין שטייט, איינער חייב קורע, **שאינו לובש חלוק**. דער צווייטער זאגט נישט שאינו מקלקל. רייט, ווייל איך זאג דיר, ווייל דאס איז א היתר פון דבר שאינו מתכוין. ס'איז א דבר שאינו מתכוין, ס'איז א היתר אויף די רבנן. דאס הייסט אז מדאורייתא וואלט זיכער נישט געווען, נאר ווייל ס'איז מקלקל, ווייל ס'איז נישט דאס איז די קריעה. די רבנן לאזן נישט אפילו אזא עפענען. אבער ווען ס'איז איינער מתכוין, ווען ס'איז בדרך אגב, אזוי דו טרייסט צו גיין רוויג, דעמאלטס לאזן זיי. אזוי סאונדט עס.

Speaker 2:

ס'שטייט אז אלע מקלקל זענען אויך אסור דרבנן, זאגסטו.

Speaker 1:

איך ווייס נישט וועגן אלע, די... איך מאך נישט קיין כללים.

Speaker 2:

רייט.

בגדים חדשים ופוצעין אגוז במטלית

Speaker 1:

זאגט ער ווייטער, **ומותר ללבוש כלים חדשים**. מ'מעג אנטון א נייע וועש. א נייע וועש, אלע חששות אז ס'גייט זיך צורייסן. ס'פיט נישט גוט. יא, ער ברענגט דא, יא, מתקן. ער פיקסט זיינע קליידער. ער פיקסט עס פון די קוצים. יא. אקעי.

און **מותר ללבוש בגדים חדשים**, וואס איז דאס? וואס איז דאס וועט צוריסן? די פלאץ וואו ס'איז נישט זיין סייז, וואו ס'גייט ווערן צוריסן. אזוויי מיר האבן נעכטן געזען, ווען מ'טוט אן די ערשטע מאל דארף מען מאכן קנייטשן מיט זאכן. נישט די ערשטע, ס'איז דא מנהגים, חילוקים פון חדשים וישנים. ס'איז דא וואס לערנען אז די ערשטע מאל דארף מען מאכן קנייטשן. שברים שברים. פריער האט מען געזאגט אויפן בית יד, שברים שברים. זעט אויס אז די אמאליגע וועש איז געווען מער קאמפליצירט, און ס'איז געווען די טשענס אז ווען מ'טוט אן א נייע וועש די ערשטע מאל גייט זיך עס צורייסן, און מ'דארף עס בעסער מאכן, פיטן אויף די מענטש'ס סייז. אזוי טראכט איך. און מ'מעג, ווייל ס'איז אויך א מקלקל און ס'איז אן אינו מתכוין. אויך וועגן דעם, רייט.

פוצעין אגוז במטלית. מ'מעג צוברעכן א ניס במטלית, מיט א שמאטע. אנשטאט... ער וויל האקן מיט די הענט, אבער ער האקט מיט די הענט אויף א ניסל איז אים שווער, לייגט ער א שטיקל סחורה און מיט דעם האקט ער. אבער בשעת מעשה קען זיך מיט דעם צורייסן די שטיקל סחורה. אדער ער האקט מיט א האמער, אבער נעבן א מטלית. ער האקט איבער א מטלית צו ברעכן די טיר מיט דעם, יא, אפשר. אגב די מטלית, די שמאטע, קען זיך צוברעכן פון דעם, צורייסן. **ואינו חושש שמא יקרע**, ער דארף נישט מורא האבן. נאכאמאל די זעלבע זאך, ווייל די אלע צורייסן וועט דאך זיין א מקלקל.

דיסקוסיע: פארוואס נישט כללי'דיג?

Speaker 1:

ס'איז אמת אז מ'וואלט געקענט זאגן די זאך אסאך מער כללי'דיג, מ'וואלט געקענט זאגן אז די דאורייתא איז קורע על מנת לתקן, און ווען ס'איז א מקלקל, און די זאכן זענען... ער זאגט נישט די אידיעס, ער זאגט גראדע זייער ספעציפישע זאכן.

Speaker 2:

אלע הלכות שבת כמעט זענען זייער ספעציפישע זאכן.

Speaker 1:

ניין, אבער דא די תירוצים זענען נישט וועגן... ס'איז נישט אזוי. מ'זעט דא אז א קריעה אפילו שלא על מנת לתפור טאר מען נישט טון מדרבנן. און וואס מ'מעג יא איז אזעלכע זאכן ווי שלא נתכוין און ס'איז מקלקל.

Speaker 2:

ביידע זענען אינו מתכוין. מקלקל איז נישט געשטאנען דא קיינמאל.

Speaker 1:

אונז האבן געטראכט אז לכאורה איז עס א מקלקל, און זיי האבן געזאגט אז אפשר איז עס נישט קיין מקלקל ווייל ס'איז אפשר א תיקון אין די אלע זאכן. אפילו אין די נקרי פון די בגדים חדשים קען זיין אז אפילו ס'איז נישט זיין ציל, וויל ער עס זאל זיך אביסל צורייסן.

Speaker 2:

די מטלית?

Speaker 1:

ניין, דאס איז טאקע א היתר. ס'שטייט שיין אז ס'שטייט טאקע אז ס'איז מותר. צוויי זאכן וואס ס'שטייט אז מ'מעג. ווייל דו קענסט מיינען אז מ'מעג נישט, אפשר איז דא איינער וואס האלט אז מ'מעג נישט. אבער די... יא, ס'איז אביסל א קליינע הלכה'לע וואס ער האט געברענגט פון די גמרא. ס'איז שווער, פארוואס זאל איך טראכטן אז מ'מעג נישט? מ'זעט נישט וואס איז די ריזן וואס איך וואלט געטראכט אז מ'מעג נישט.

דיסקוסיע: וואס מיינט "בצנעא"?

Speaker 2:

ער פרעגט א קשיא, וואס איז די פשט "בצנעא"? מ'האט דאך געלערנט פריער ביי די "מי שנשרו בגדיו" וואס די בגדים זענען נאס געווארן, אז בצנעא העלפט נישט, אפילו כל דבר שאסור משום מראית עין אפילו בחדרי חדרים אסור. אבער ווי שטייט בצנעא? דא האבן מיר געזען געלערנט ביי די משנה, מי שנתפחו בגדיו בקוצים, מפלישן בצנעה.

Speaker 1:

בצנעה מיינט ווי מענטשן זעען נישט. איך ווייס נישט, אבער ס'איז על כל פנים אמת די הלכה פון מראית עין. ס'איז נישט קיין מראית עין. בצנעה מיינט צו זאגן ער זאל נישט שטיין און רייסן זיינע קליידער. דאס טייטש אז ווען איינער שטייט און ער רייסט ארויס שטיקלעך קוצים מיט זיינע קליידער, איז עס יא א מלאכה. נאר ווען ס'איז נסתבך אויפ'ן וועג און ער וויל גיין ווייטער, זאל ער עס טון בצנעה.

Speaker 2:

אזוי איז זיכער. מ'רעדט דאך פון ס'איז נסתבך. פארוואס פעלט אויס דער בצנעה אין א פאל ווען ס'איז דאך קלאר אז ס'איז א מקלקל אדער אז ס'איז אליינס מסתבך?

Speaker 1:

ס'איז נישט קיין מקלקל. אקעי, ס'איז אליינס מסתבך. אליינס מסתבך? איך האב נישט געזאגט אז ער איז יא מתכוון. ער איז מתכוון ארויסצונעמען די קוצים פון זיינע בגדים. ער וויל נישט אז זיי זאלן זיך צורייסן אפשר, אבער ס'זעט אויס אז ס'איז נאך אלץ אזוי אז מ'קען עס טון בצנעה. פארדעם זאג איך, ס'איז נישט קיין כללים. איך וואלט נישט געזוכט כללים אויף יעדע איינע פון די הלכות. ס'זעט מיר אויס אז ס'איז זייער פראקטיש. ס'איז א חילול השם צו זען א איד גייט שבת אין די גאס, זיין בעקיטשע האט זיך עפעס אנגעכאפט אין עפעס א נעל וואס איז אן awkward situation, און זאגט מען אים, "קום אהער, שטיי נישט שאברען און רייסן. געב א רוק זיך אזוי." דאס טייטש בצנעה. בצנעה מיינט נישט שיק אוועק די מענטשן און מאך נישט קיין פאראנטשעס דערפון. ס'מיינט עפעס אזוי, דו ביסט איידל און רואיג. אזוי וואלט איך געטייטשט. און אויף יעדע זאך, וויפיל וויניגער מ'קען טון בפרהסיא, מ'קען טון זאכן וואס זענען אזוי ווי נישט שבת'דיג, טוט מען. כך נראה לעניות דעתי.

Speaker 2:

ווייטער, זייער גוט. אזוי, דאס איז מחלוקת. אבער דו ביסט מסכים, ווי יעדע זאך דארף מען טון מיט אן איידלקייט און נישט טון א זאך וואס מענטשן קענען מיינען אדער וואס ס'איז טאקע עפעס א שטיקל מלאכה.

Speaker 1:

זייער גוט.

מלאכת בונה וסותר — אנהויב

הלכה כה: התוקע חייב משום בונה

Speaker 1:

און שוין, יעצט גייען מיר לערנען וועגן די מלאכה פון בונה וסותר, וואס זענען זייערע דרבננ'ס דערפון. זאגט דער רמב"ם, דא זאגט ער אביסל אן אנדערע לשון. ער הייבט נישט אן "הבונה אב מלאכה, והתוקע חייב משום בונה". ער הייבט גלייך אן, **"התוקע חייב משום בונה"**. מדאורייתא, חייב. יא, אבער געווענליך זאגט ער די נאמען פון די מלאכה דאורייתא.

Speaker 2:

אקעי. איך מיין ס'איז געווען א הלכה, ס'האט אנגעהויבן אזוי. ער האט שוין געזאגט וועגן למשל מרקד חטים משום דש, פשוטע זאך, פארשטייסט? וואס איז א תולדה, אנדערש איז אפילו די אב, פארשטייסט וואס איך מיין?

Speaker 1:

יא. יא.

Speaker 2:

התוקע חיה משום בונה, ביי מלאכת בונה האט ער שוין מסביר געווען אז בונה מיינט בדרך כלל...

הלכות שבת – מלאכת בונה: תוקע, דלתות מחוברות לקרקע, דלתות כלים, צירים

הלכה כה: התוקע חייב משום בונה – דלתות המחוברות לקרקע

Speaker 1:

מדרבנן?

Speaker 2:

ניין, מדאורייתא. מדאורייתא.

Speaker 1:

יא, אבער געווענליך זאגט ער די נאמען פון די מלאכה דאורייתא.

Speaker 2:

אקעי. אה, איך מיין אז ס'איז געווען א הלכה, ער האט אנגעהויבן אזוי. למשל, **המרקד חייב משום דש**, וואס איז א תולדה, אדער ס'איז אפילו די אב, וואס הייסט דאס?

Speaker 1:

יא.

Speaker 2:

יא. **התוקע חייב משום בונה.** ביי מלאכת בונה דארף מען וויסן אז בונה מיינט בדרך כלל אריינשטעקן עפעס אין עפעס. דאס הייסט, אריינלייגן די עמודים אין די אדנים, יא? אריינלייגן ציגל איינס אויף די אנדערע, תוקע זיין. סאו אויב איינער שטעקט אריין, איך ווייס, א טיר אין די האלטערס פון די טיר, אדער ער שטעקט אריין א פאול ווי ס'דארף ליגן, חייב משום בונה.

לפיכך, כל הדלתות המחוברות לקרקע, טירן וואס זענען מחובר לקרקע, **לא נוטלין אותן ולא מחזירין**, טאר מען עס נישט אראפנעמען פון די פלאץ ווי ס'איז מחובר, און מ'טאר עס נישט צוריקלייגן. אפילו ווען ער לייגט עס צוריק איז עס נישט ממש תקיעה, אבער מ'איז גוזר שמא יתקע.

דאס הייסט, אפילו ווען מ'לייגט עס צוריק באופן וואס ס'ווערט נישט שטארק מחובר, וואס וואלט דען געהייסן, איך ווייס נישט, וואס הייסט מחזיר זיין אן תקיעה? אניש, עפעס צוריקלייגן די טיר אן עס קאנעקטן.

אה, איך מיין אז מ'רעדט דא פון א טיר וואס ליגט נישט אויף הינדזשעס, נאר אזוי ווי אמאל איז געווען א גרויסע שטיק האלץ, א דלת, וואס מ'האט עס אוועקגערוקט פון די לאך, און ווען מ'האט געוואלט צושטאפן די ליידיגע פתח האט מען ארויפגעלייגט דארטן די שטיק. מ'האט עס נישט תוקע געווען. דאס איז נישט קיין בונה, אבער סך הכל לייגט מען דארטן עפעס צו פארדעקן די עפענונג פון די טיר. אבער ס'איז גזירה שמא יתקע, אפשר גייט ער עס, אז ער לייגט עס דארטן, אפשר גייט ער עס שוין אויך מחבר זיין צום וואנט. יא?

Speaker 1:

יא, איך זע עס.

Speaker 2:

די מפרשים ווייסן טאקע נישט קלאר. מיר האבן געלערנט קלאר אז אריינלייגן א דלת איז יא בונה.

Speaker 1:

רייט, אויב מ'לייגט עס ארויף מיט די צירים.

Speaker 2:

אבער דא זאגט ער "לא נוטלין ולא מחזירין" מיינט אוועקנעמען פון די פתח וואס איז נישט מחובר, גזירה אז ער וועט עס טון באופן ווען ס'איז יא מחובר. דאס הייסט, די "לא נוטלין" איז א גזירה פון סותר.

Speaker 1:

ניין, איך זאג מחזיר איז דער בונה און נוטל איז דער סותר דערפון.

Speaker 2:

אבער וואס איז דער חילוק פון דלתות? וואס איז נישט דא קיין טעם, איך ווייס נישט.

דלתות כלים – נוטלין אבל אין מחזירין

Speaker 2:

דלתות איז דלתות המחוברות לקרקע, ווייל אויף א זאך וואס איז מחובר לקרקע איז דא בנין. וכלים האבן אנדערע הלכות. ממילא **דלתות שידה תיבה ומגדל**, א טיר פון א קלאזעט, **ושאר דלתות כלים**, אדער טירן פון אנדערע כלים, **נוטלין**, מעג מען אוועקנעמען. אראפנעמען מעג מען יא, ס'איז נישט קיין סותר. **אבל אין מחזירין**, מ'טאר עס נישט צוריקלייגן. צוריקלייגן איז יא אסור מדרבנן. פארוואס זאל צוריקלייגן זיין הארבער ווי אראפנעמען?

דיסקוסיע: פארוואס נוטלין מותר אבער מחזירין אסור

Speaker 2:

ער זאגט, אויב איך געדענק גוט, אז אין די גמרא זאגט מען, מ'מעג עס אראפנעמען ווייל מ'וויל נוצן די טיר. מ'וויל נוצן די טיר פאר עפעס אנדערש, די שטיקל טיר פון די קלאזעט. מ'וויל עס נוצן פאר עפעס אנדערש, מעג מען עס אוועקנעמען צו נוצן פאר עפעס אנדערש. אבער צוריקלייגן צו די שידה תיבה ומגדל טאר מען נישט. ווייל אוועקנעמען, דו נעמסט עס אוועק פאר עפעס אן אנדערע סיבה, דו ווילסט נוצן די שטיקל, ס'איז נישט מוקצה, לאמיר זאגן, און דו מעגסט עס נוצן. אבער צוריקלייגן זעט אויס ענליך צו צוריקלייגן א טיר.

ציר התחתון שנשמט – דוחקו למקומו

Speaker 2:

ואם נשמט ציר התחתון שלהם, אויב ס'האט זיך אוועקגערוקט, ס'איז אוועקגעגאנגען פון דארטן, ס'איז נשמט געווארן די אונטערשטע ציר, די אונטערשטע זאך וואס האלט די טיר, וויאזוי הייסט דאס? די הינדזשעס, די אונטערשטע הינדזש, **דוחקו למקומו**, מעג מען עס צוריק ארייינפושן אין פלאץ. וואס מיינט דאס צו זאגן? ער מיינט, ווען מ'האט נאכנישט אוועקגענומען די טיר. מ'רעדט נישט ביי די טיר, נישט א המשך, נישט די טיר וואס מ'האט אוועקגענומען ווען מ'לייגט עס צוריק. נאר די טיר ליגט דארטן, ס'איז פשוט נישט גוט קאנעקטעד מיט די הינדזש. דאס מעג מען יא טון, עס פשוט צוריק ארייינפושן אין די פלאץ וואו ס'באלאנגט.

ובמקדש מחזירין אותו, אין בית המקדש מעג מען עס געהעריג צוריקלייגן, נישט נאר דוחקו למקומו. מחזיר אין נויסא. וואס איז די חילוק צווישן דוחק'ן און מחזיר?

דיסקוסיע: חילוק בין דוחק'ן און מחזיר

Speaker 2:

זעט אויס אז דאס איז די געהעריגע וועג פון צוריקלייגן, און דאס איז די וועג וואס איז צוריקגעלייגט באופן ארעי, וואס עס ווערט נישט צוריק מחבר. ניין, איך מיין עס זעט זיך ווי אזוי. דוחק'ן איז די טייטש אז עס איז נאך דארט, און דו דארפסט עס נאר ארייינשטופן אין זיין פלאץ. מחזיר איז די פשט אז עס איז אינגאנצן ארויסגעפאלן, און דו דארפסט עס געבן א הייב אויף און צוריק ארייינלייגן. ס'איז נישט א חילוק פון וואס די ריזאלט איז, ס'איז א חילוק פון די פראבלעם וואס מ'סאלווט.

נשמט במקדש מיינט אפילו ס'איז אינגאנצן נשמט. דוחק'ן מיינט אז ס'איז נישט אינגאנצן נשמט, דו דארפסט נאר געבן א שטופ, ארייינקוועטשן אדער

עפעס אזוי.

ציר העליון שנשמט — אסור להחזירה בכל מקום

Speaker 2:

דאס איז ווען די ציר התחתונה האט זיך אוועקגערוקט. **אבל ציר העליונה שנשמטה**, ווען די אויבערשטע הינדזש פון די טיר האט זיך אוועקגערוקט, **אסור להחזירה בכל מקום**, טאר מען עס נישט צוריקלייגן בכל אופן, אפילו ווען ס'האט זיך נאר אביסל גערוקט, אפילו ווען ס'איז נאר דא אן דוחק'ן.

Speaker 1:

יא, להחזירה מיינט אויף די אופן פון... בכל מקום, די טייטש איז אפילו במקדש, נישט נאר אין די גאנצע וועלט.

Speaker 2:

אבער דוחק'ן אויך נישט דוחק'ן. יא, להחזירה מיינט נישט דווקא להחזירה, מ'טאר עס נישט צוריקלייגן בכל אופן. בכל מקום איז דא די גזירה אפילו במקדש. אבער להחזירה וויל איך נאכשטעלן... אפשר די טאפ קען מען נישט דוחק'ן.

Speaker 1:

ניין, ער זאגט דאך, ער האט אנגעהויבן "נשמטה ציר התחתונה" ווס. "מה שאין כן ציר העליונה איז אנדערש". ס'דארף זיין אנדערש ביי ביידע פעלער, סיי בגבולין אז דאס וואס מ'מעג יא געווענליך טון ביי ציר התחתונה טאר מען נישט, און סיי במקדש דאס וואס מ'מעג געווענליך טון ביי ציר התחתונה טאר מען נישט.

Speaker 2:

נו, ער זאגט "אסור להחזירה". אסור להחזירה בכל מקום, ס'איז נישט קיין חילוק צווישן בית המקדש און גבולין. "גזירה שמא יתקע". זעט אויס אז ביי די ציר העליונה איז דא א גרעסערע גזירה פון שמא יתקע.

דיסקוסיע: וואס איז א ציר און וואס מיינט שמא יתקע

Speaker 1:

יא, איך וויל וויסן אביסל די אינפארמאציע פון וואס מ'רעדט דאך, איך האב עס קיינמאל נישט פארשטאנען. סאו, אויב איינער ווייסט וויאזוי ס'זעט אויס די ציר, און פארוואס די אויבערשטע איז יתקע, וואס איז די טייטש פון די יתקע? איך פארשטיי נישט פלעין איבער די טייטש פון די הלכה.

Speaker 2:

די ציר איז א הינדזש, ס'איז דא צוויי הינדזשעס וואס קאנעקטן די טיר צו די וואנט. נישט א הינדזש און אונטערע הינדזש, יא? בערך.

Speaker 1:

ניין, נישט בערך בכלל. ווייל אונז האבן נישט די סארט הינדזשעס. די ציר איז פשוט אויף א נאגל...

Speaker 2:

אבער די אויבערשטע ציר האלט בעיקר די טיר. די אויבערשטע ציר איז וויכטיגער ווי די אונטערשטע ציר.

Speaker 1:

ביי אונז איז דא, איך ווייס נישט, איך האב געזאגט א חילוק. סאו אונז האבן נישט די סארט הינדזשעס. לאמיר זיין קלאר, א ציר... ס'איז הינדזשעס, אנדערע מיני הינדזשעס, וואטעווער ס'איז, ס'איז הינדזשעס. אנדערע מיני הינדזשעס.

Speaker 2:

איך האב נישט קיין הינדזשעס, איך וועל דיר מסביר זיין.

Speaker 1:

איך האב נישט קיין הינדזשעס, איך וועל דיר מסביר זיין וואס הייסט א ציר. סאו מ'רעדט פון... איך קען דיר יא זאגן אז איך ווייס וואס איז א ציר. א ציר איז אזא נוגעל אזויווי א שטעקן וואס שטעקט זיך ארויס פון די טיר, און ס'לייגט זיך אריין אין אזא לאך אין די משקוף פון די זייט. דאס איז די טייטש. די טיר דרייט זיך אויף דעם. ס'הענגט פון אויבן און פון אונטן. און מ'האט נישט קיין הינדזשעס. אונז האבן א הינדזש וואס איז אזא... אזא טיר אזא... די הינדזש וואס איך האב אין מיין הויז עט ליעסט, איז נישט קיין ציר בכלל. ס'איז אזא שטיקל וואס איז אזא... אזא טיר וואס מ'הענגט ארויף די טיר בעסיקלי, ס'עפנט זיך. דאס איז נישט בכלל די זעלבע סארט זאך פון וואס זיי רעדן.

אבער על כל פנים, וואס דא שטייט לכאורה איז אז די אויבערשטע ציר האלט די עיקר די טיר, און דארטן איז דא די גרעסערע חשש שמא יתקע. אבער ס'איז נישט אזוי שווער צו לייגן. קודם כל, וואס איז טייטש יתקע? וואס איז טייטש יתקע? פיקסן די ציר, מאכן די ציר זאל אריינגיין אין די לאך ווי ס'דארף אריינגיין.

Speaker 2:

און מ'קען נישט אריינשטעקן? מחזיר הנוטל.

Speaker 1:

אמת?

Speaker 2:

במקדש.

Speaker 1:

יא. סאו אוודאי איז יענץ נישט די בונה.

Speaker 2:

וואס הייסט? דו רעדסט בכלל אז עפעס אזא סארט יתקע איז אסור. איך רעד פון דלתות הכלים.

Speaker 1:

אקעי, און וואס איז די יתקע?

Speaker 2:

ניין, קודם כל, מ'רעדט פון אזא סארט יתקע וואס אפילו ביי מחובר לקרקע איז נישט בונה, ס'איז נאר א גזירה שמא יתקע. יתקע איז יא.

Speaker 1:

ניין, ווייל דארטן רעדט מען וועגן... וויאזוי קענסטו זאגן אז מ'איז מחלק? איין מינוט, איין מינוט. די דלתות המחוברות לא יטול ולא יחזיר. ער רעדט נישט בכלל נישט דא קיין צירים. אזויווי איך האב געזאגט, לייגן די טיר אויף די פלאץ.

Speaker 2:

ניין, "לא יחזיר ציר תחתון שלהם". העלאו?

Speaker 1:

יענע דלתות...

Speaker 2:

ניין, דאס גייט ארויף אויף דלתות שדה תיבה ומגדל.

Speaker 1:

זייער גוט. די זעלבע וואס דו האסט געזאגט א מינוט צוריק אז ס'האט נישט קיין ציר, האט יא א ציר סאדענלי.

Speaker 2:

אקעי. ניין. די ערשטע שטיקל. וכן, ער רעדט וועגן דלתות המחוברות לקרקע, טאר מען נישט טון קיין שום נטילה און קיין שום החזרה, נישט קיין אונטערשטע און נישט קיין אויבערשטע. שמא יתקע. יעצט זאגט ער, דלתות הכלים איז אייביג גרינגער. דלתות הכלים איז אייביג גרינגער. אז וואס? אז מ'מעג יא נוטל זיין און מחזיר זיין ווען מ'קאנעקט עס נישט צו די ציר. אבער אויב איז דא אן אנדערע פאל, די דלת של תיבה ומגדל וויל מען נישט

אוועקנעמען אדער צוריקלייגן, נאר ס'ליגט דארטן, נאר די ציר איז שוואך געווארן און מ'דארף עס אביסל פיקסן, מ'דארף עס אביסל צוריקרוקן.

Speaker 1:

אז די תחתון מעג מען צוריקלייגן.

Speaker 2:

שמא יתקע. די זעלבע גזירה, אמת?

Speaker 1:

דו האסט די זעלבע, דו האסט סאמטיים'ס די זעלבע גזירה שמא יתקע. סאו געווענליך ארייגלייגן איז נישט קיין תקיעה, וואטעווער דעט מיענס, אבער ער קען עס תוקע זיין. די זעלבע פונקט די זעלבע זאך ווי פריער, וואס לא נוטלין ולא מחזירין ביי א מחובר לקרקע וואס איז מער בונה מדאורייתא אדער עפעס אזוי, ווייל ס'איז דא אזא הלכה אין בנין בכלים מדאורייתא. סאו, דעמאלטס איז דא אלעמאל שמא יתקע, און דא איז דא אופן וואס ס'איז נישט דא שמא יתקע.

אבער איך, יצחק, פארשטיי נאך אלץ נישט איבערטייטש וואס מיינט שמא יתקע. וואס מיינט ארייגלייגן אן תוקע זיין? וואס איז דא תוקע זיין? און וויאזוי קען זיין די טיר העליון איז מער שמא יתקע? דאס איז א דריטע זאך וואס איך פארשטיי נישט. אבער קודם פארשטיי איך נישט פלעין איבערטייטש.

איך זאג, לאמיר נאכאמאל איבערזאגן די רמב"ם וואס איך האב עס פארשטאנען. איך שטעל נישט וואס איז די מציאות, זאג מיר וואס איז די טייטש, ער לייגט אריין א טיר און ער איז נישט תוקע. איבערטייטש, וואס מיינט עס?

Speaker 2:

אקעי. ווייל א זאך וואס איז מחובר לקרקע איז ממש דארטן איז דא בנין, בעיקר בנין. כלים איז אייביג גרינגער. סאו האט ער אנגעהויבן אזוי, אז די טיר פון די הויז, אפילו ס'איז נישט דא קיין שום הינדזשעס, ס'איז דא א גרויסע שטיק ברעט...

Speaker 1:

ניין, ניין, לאמיך. לאמיך. וואס דאס הייסט א דלת. שמא יתקע טייטשט תוקע זיין די ציר. סאו דאן קען זיין וואס דו זאגסט איז ריכטיג. פון עניטינג וואס איז מחובר לקרקע טאר מען נישט נעמען די שטיק זאך וואס הייסט א דלת און לייגן ביי די ליידיגע פתח אדער אוועקנעמען פון דארטן, גזירה מ'גייט בויען, גזירה מ'גייט ברענגען א ציר, מ'גייט מאכן א ציר און תוקע זיין די ציר. סטאפ דא. גזירה מ'גייט באפעסטיגן דארטן א...

Speaker 2:

וואס מיינט באפעסטיגן? דו שטייסט גארנישט. איך ווייס נישט וואס דאס מיינט. אפשר דו ווייסט, אבער איך ווייס נישט. וואס גייט ער טון? וואס טוט ער יעצט און וואס גייט ער טון? נאר פונקטליך.

Speaker 1:

ביים חיבור לקרקע טוט מען נישט אפילו עפעס וואס איז נישט בגדר ייחוד. מען שפילט זיך גארנישט מיט די ציור. מען איז נישט ביזי מיט די תנועות. נאר פון צו שלעפן א שטיק האלץ און עס ארייגלייגן ביי א פלאץ וואו ס'איז ליידיג. פארוואס? כדי דא איז פארמיטן אזוי, זאגט דער רמב"ם. אבער כלים וועט מען יא אוועקנעמען, אבער נישט צוריקלייגן.

דלתות מחובר לקרקע, נראה כבונה, ומחזיר חוליות של שדרה

דיון: וואס מיינט "באפעסטיגן" ביי דלתות?

Speaker 1:

וואס מיינט באפעסטיגן? You're saying words that you don't know what it means, at least. אפשר דו ווייסט, אבער איך ווייס נישט. וואס גייט ער טון? וואס טוט ער יעצט און וואס גייט ער טון? זאג מיר פונקטליך.

ביים מחובר לקרקע טאר מען נישט טון אפילו עפעס וואס איז נישט בגדר ידות. מ'שפילט זיך גארנישט מיט די ציר, מ'איז נישט ביזי מיט די ציר. זאל ער אפילו נישט נעמען א שטיק האלץ און עס ארייגלייגן ביי א פלאץ וואו ס'איז נישט געווען. פארוואס? ווייל ס'איז נישט פונקטליך, אזוי זאגט דער רמב"ם. אבער כלים מעג מען יא אוועקנעמען, אבער נישט צוריקלייגן.

You're not helping me. חוץ פון דעם וואס דו האסט ארייגעלייגט א גאנצע מעשה שלא היתה, אז די דלתות וואס מ'רעדט פון מחובר לקרקע האבן נישט קיין ציר – you made it up yourself. ס'שטייט נישט. אבער איך קען ברענגען ראיות פון גוטע וועגן צו זאגן אז דער רמב"ם שטימט נישט. איך טריי בכלל נישט צו מאכן סייעתא פון דער רמב"ם. ס'איז נישט דער פלאן. ס'שטערט מיך נישט, ס'העלפט מיך נישט, ווייל איך ווייס דאך אז ס'איז איבריג.

וואס איז "יתקע"?

Speaker 1:

וואס איז די טייטש "יתקע"? טייטש, זאג מיר טייטש. איך ווייס נישט וואס דאס מיינט. איך ווייס נישט פונקטליך ווי די ציר זעט אויס, אבער דו האסט אן אופן פון קאנעקטן עס צו די וואנט, און דאס הייסט "יתקע". דאס טאר מען זיכער נישט טון, דאס איז בונה. ס'איז נישט וואס ס'טייטש "יתקע". מיר וועלן זען, איך ווייס נישט.

ווייל דאס ארייגלייגן א דלת אין די ציר געהעריג, וואס לכאורה אזוי זיצט א דלת, דאס הייסט מ'מעג עס, נאר דא איז שמא יתקע. אבער אליבא דדלתות הכלים שטייט בפירוש אזא קעיס. ס'איז דא אזא זאך, ער לייגט אריין די דלת פון אויבן און פון אונטן אין חריצים, אבער ער לייגט עס אריין, אבער ס'איז נישט תקועה. יעצט פרעג איך דיר, וואס קען ער נאך טון וואס הייסט תקועה זיין?

תקועה, א תקועה איז חייב משום בונה. ס'קען נישט תקועה זיין. סאו, דלתות פון א בנין טאר מען נישט בכל אופן צוריקלייגן, אפילו ווען מ'איז נישט תוקע, שמא יתקע. אבער דלתות כלים טאר מען נישט מחזיר זיין, טאר מען טאקע אויך נישט מחזיר זיין מחמת די זעלבע סיבה. ביי דלתות כלים, אזוי ווי ביי דלתות בנין. נאר מ'רעדט פון אן אנדערע זאך, פון פיקסן די ציר, ווען ס'איז נישט מחובר מיט'ן ציר...

Speaker 2:

אבער די חילוק וואס דו מאכסט איז נישט שטעמפל אויף אלע חילוקים מיט ציר, ווייל איך ווייס וואס דאס טייטש ידקא. איך בין נישט דא צופיקסן דיין פראבלעם, איך האב נאר געטרייט אנצולערנען דעם שטיקל רמב"ם. אבער דאס שטימט...

Speaker 1:

און איך זאג פאר'ן עולם, די חילוק וואס דו מאכסט, דו קוקסט וואס דו מאכסט א גרויסע חידוש אז מען טאר נישט לייגן עפעס א... איך ווייס וואס זיי... קיצור, איי דאנט נאו די ריאליטי וואס מ'רעדט דא וועגן, איטס בעיסיקלי...

שאלות להלכה למעשה

Speaker 2:

הלכה למעשה איך ווייס נישט, אויב פארמאכן א טיר טוט מען?

Speaker 1:

טאמער איך האב א פענסטער וואס איז ארויסגעקומען די פענסטער, איך מעג עס צוריק ארייגלייגן?

Speaker 2:

אקעי, דאס איז אנדערש, ער האט געפרעגט א סאך דיטעילס וואס זענען אנדערש.

חזרה לסוגיית הציר

Speaker 1:

בכל אופן עפעס בין איך מיסינג איבער די טייטש פון וואס איז דער ציר?

און איך זע אז איך בין נישט מסתמא נישט דער ערשטער וואס ווייסט דאס, ווי אלעמאל איז ארויס... קיינער ווייסט נישט... דף ל"ג...

שו"ת מניח... שאלת יעבץ.

זיי זאגן פארשידענע פשטים וואס איז דער ידקא, ידקא מיינט...

Speaker 2:

זיי זאגן וויסן, וואס איך האב געטרייט צו זאגן בערך?

Speaker 1:

ניין, דו טרייסט צו פארשטיין און דו טרייסט מיר צו מאכן... ס'איז נישט אין גאנצן ארויסגעפאלן, עס איז אין גאנצן ארויסגעפאלן. דו מאכסט א דריטע חילוק פון מיט א ציר און אן א ציר וואס שטייט נישט.

אבער דאזענט מעיק א דיפערענס צו מיר, ווייל דער שם ידקא גייט זיכער א פערטע זאך, עפעס א אנדערע זאך וואס מ'האט נישט... נישט אין איינע פון די קעיסעס, רייט? מ'האט נישט מתיר געווען און נישט גע'אסר'ט די קיימתא! די קיימתא זיין איז עשה מדאורייתא.

איז דא וואס זאגן דא אויף די אונטן אז די קיימתא מיינט בכלל ארײנסקרוען די ציר אין די דלת, א גאנצע אנדערע מלאכה, נישט די קיימתא זיין ארײנלייגן די דלת, דאס וועל איך פארשטיין.

סא אזוי זאגנדיג מיין טעקסט קושיות וואס איך פארשטיי נישט א גאנצע צייט.

קושיא: א דלת איז געמאכט זיך צו דרייען

Speaker 1:

א דלת איז נאך א זאך וואס ער האט געמאכט זיך צו דרייען, נישט קיין זאך וואס ער האט געמאכט צו זיין סטאק, רייט? אויב ווילסטו זאגן אז דער קיימא מיינט באפעסטיגן, א טיר באפעסטיגן דארף מען נישט, ווייל עס קען זיך עפענען.

אדרבה, פארקערט, מען לייגט אריין אויל אויפ'ן הינדזש, איך ווייס נישט ווי אזוי מ'רופט עס, דאס זאל זיך קענען עפענען. א טיר האט מען נישט געמאכט צו בלייבן סטאק, סאו וויאזוי זאל איך זעהן צו מאכן שטערקער? וועגן דעם אפשר, אזוי ווי ער זאגט אז תוקע איז עפעס א גאנצע אנדערע זאך. I don't know what it could mean, באט עפעס א גאנצע אנדערע סטעפ איז דעי תוקע, נישט ארײנלייגן. אבער עס קען זיין, מען דרייט זיך דערמיט און מען פארעט זיך מיט דעם טיר. "ושמא יתקע", אזויווי "שמא" איז טאקע כל שהו, whatever, אנדערע "שמא'ס".

כך צריך להדליק דקה. זייער גוט.

הלכה כו: אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו

Speaker 1:

מיר גייען זען נאך מלאכות דרבנן וואס האט עפעס א שייכות צו בונה. דאס איז ווייטער פון בונה. **"אין גודלין שער הראש ואין פוקסין אותו"**. מען טאר נישט פלעכטן די האר פון די קאפ, און נישט נאר פלעכטן נאר אויך **"אין פוקסין אותו"**. "פוקסין אותו" מיינט עפעס איז דרייען. ס'טייטש מאכן, לאמיר זאגן, מאכן א צעפ און מאכן סתם געדרייטע שיינע האר. **"משום שנראה כבונה"**, ווייל ס'זעט אויס ווי בונה. ס'טייטש צוזאמנעמען אלע האר זאל לויפן אין איין געוויסע וועג, ס'זאל אויסקוקן ענליך צו בונה.

"נראה כבונה". ס'זעט אויס, מיינסטו נישט קיין בונה, ווייל מ'האט נישט געזאגט קיין בונה אויף האר, אויף מענטשן. בונה האבן מיר געלערנט נאר מחובר לקרקע אפילו. אבער בונה האבן מיר יא געלערנט אז אויף דארטן מחט על גביהן. אמת, חיים איז שוין בונה. איך ווייס, מ'דארף פארשטיין. ס'איז אויף וואס פשט האט מען געלערנט אין בנין בכלים? ס'איז עפעס נישט אזא כלל וואס איך האב געמיינט. I don't know. אקעי. **"משום שנראה כבונה"**, ס'זעט אויס ווי בונה.

הלכה כו: ואין מחזירין מנורה של חוליות

Speaker 1:

"ואין מחזירין מנורה של חוליות". א מנורה וואס איז געמאכט פון שטיקלעך, מ'קען עס אויפשטעלן און צונעמען. טאר מען נישט צאמשטעלן. אפילו ס'איז נישט בונה, ס'איז דאך געמאכט מ'זאל עס גרינג צונעמען און צאמשטעלן, אבער ס'איז ענליך צו בונה. **"ולא כסא מפורצל או שולחן מפורצל"**, אדער א בענקל אדער א טיש וואס איז געמאכט פון שטיקלעך וואס מ'קען צונעמען. **"משום שנראה כבונה"**. די אלע זאכן איז נראה כבונה. ס'איז נישט עכט געבויט, ווייל מ'קען עס אייביג נאכאמאל צוריקצונעמען און צוריקבויען. ס'איז א צאמלייג זאך. נראה כבונה. **"ואם החזיר"**, אויב האט מען יא מחזיר געווען, צוריק צאמגעשטעלט די מנורה אדער די כסא, **איז פטור**. ס'איז נאר דרבנן. פארוואס? **שאין בנין בכלים, אין סתירה בכלים**. די דין איז אז ביי עצם איז נישטא קיין בנין און סתירה בכלים, בנין איז במחובר לקרקע.

דיון: מחזיר – טייטענען אדער צוזאמשטעלן?

Speaker 2:

און מה רופוי, דאס פארשטיי איך אז מ'טאר נישט מחזיר זיין ווען ס'איז אינגאנצן צענומען. אבער אויב ס'איז שוין געבויט, ס'איז נאר שוואך, און ער וויל עס נאר טייטענען מיט די החזרה, מעג מען עס מחזיר זיין.

Speaker 1:

יא, מחזיר זיין מיינט טייטענען? דאס זעט מיר אויס.

Speaker 2:

ביי אונז זאגט ער אין חוליות של שידה תיבה ומגדל, אפשר איז רופוי א סארט רופוי מעג מען בכלל, אפשר דאס איז די חילוק. דאס הייסט א טייטע זאך וואס באלאנגט רופוי?

Speaker 1:

יא, וואס איז א גוטע אטאטשטער, אז ס'איז גוט אטאטשטער. אויב ס'איז א זאך וואס ווערט גוט צוזאמגעשטעלט, מעג מען נישט. אבער א זאך וואס ווערט קיינמאל נישט עפעס גאר שטארק צוזאמגעשטעלט, ס'בלייבט אלעמאל רופוי, איז עס וויניגער בונה בשעת'ן...

Speaker 2:

פארוואס זאגט ער מותר להחזירה? ער וואלט געדארפט זאגן מותר לבנותה. דאס איז א ראיה צו דיין פשט.

Speaker 1:

יא, אבער ער גייט די זעלבע לשון, מחזירין. מחזירין מיינט צוריק צוזאמשטעלן וויאזוי ס'זעט אויס ווען ס'איז געבויט. און צענעמען וועט אויך זיין די זעלבע איסור.

דיגרעסיע: פיאות מאכן שבת

Speaker 1:

ער רעדט, למשל, די אידיאלע הלכות זענען זייערע גייסט. ס'איז דא למשל אידן וואס האבן געזאגט אז מ'טאר נישט מאכן קראצליג די פיאות שבת, ווייל דאס איז א גודלין אדער פוקס, איינע פון די זאכן. אבער די מנהג איז נישט אזוי, די מנהג פון אלע אידן איז צו מאכן די פיאות שבת, אדער כמעט אלע אידן חוץ א פאר פרומע. זעט אויס אז דאס איז נישט די לעוועל, ס'מוז זיין עפעס א גרעסערע סיטואציע צו זיין אן איסור. מ'רעדט דא פון עפעס א צעב וואס מ'מאכט איינמאל אין א שטיק צייט, נישט עפעס וואס מ'מאכט יעדן טאג אדער וואס מ'פיקסט יעדן שטיק צייט.

דיון: פאלדינג טעיבל און בנין ארעי

Speaker 1:

די זעלבע זאך די, למשל די כלים, מ'טאר עפענען א פאלדינג טעיבל שבת? ס'איז אזוי ווי ער מאכט עס צובראכן, ס'איז פאלט. ס'איז מער אזוי ווי עפעס וואס איז צוזאמגעשטעלט אזוי ווי לעגאוס, צוזאמגעשטעלט פון שטיקלעך. ס'איז דא עפעס, איך טראכט א פאלדינג טעיבל, אויך, ס'איז פאלט, עפעס אנדערש. ס'איז דא עפעס שטיקלעך. בקיצור, חוליות מיינט עקסטערע שטיקלעך, מ'שטעלט צוזאם שטיקלעך.

Speaker 2:

יא, נישט קלאר. ס'איז דא פוסקים וואס זאגן אזוי ווי דו זאגסט, אז זאכן וואס איז געמאכט כסדר צו צונעמען איז נישט קיין בונה. ס'איז נישט דא אזא הלכה בנין ארעי.

Speaker 1:

וואס הייסט? ווען דו זאגסט "בונה וסותר", וואס מיינט דאס? ס'מיינט אז ס'איז געמאכט צו צונעמען. ס'איז נישט קיין בנין של קיימא, ס'איז נישט באפעסטיגט. וואספארא פונקט יעצט בלייבט עס?

Speaker 2:

אבער דו גייסט זען, אוהל עראי איז אויך דא אסור מדרבנן. אפשר דאס האט בנין? ס'איז נישט אזוי ווי ביי א קשירה איז דא א זאך פון קשר שאינו של קיימא. איז נישט דא אזא זאך ווי בנין שאינו של קיימא? איך ווייס נישט.

Speaker 1:

דער עולם זאגט אז חוליות של שדרה של קטן זו בצד זו, א קליין קינד וואס האט זיך פארקרומט זיין רוקן, טאר מען נישט פיקסן די שטיקלעך פון די שדרה, ווייל ס'איז נראה כבונה. ס'זעט אויס ווי בונה. אן אינטערעסאנטע זאך.

הלכה כו: מחזיר חוליות של שדרה של קטן

Speaker 2:

מוז זיין אז דאס איז נישט קיין עכטע רפואה. יא, דאס איז עפעס א זאך וואס מ'מאכט סתם פאר שיינקייט, נישט אז ס'איז צעבראכן זיין שדרה.

Speaker 1:

אבער ס'איז צעבראכן די חוליות של שדרה, ס'איז עפעס א סכנה, נישט? יש בו סכנה? איך ווייס נישט פונקטליך פון וואס מ'רעדט. ס'מיינט עפעס א מאסאזש וואס דארף פיקסן דיביינער זאלן גיין אין פלאץ.

Speaker 2:

אממ, יא. אקעי, זייער גוט.

Speaker 1:

אה, האסטו פריער געלערנט אז מ'מעג, יא, מאסאזש איז נאר די איסור וועגן זייער. אקעי, מ'דארף וויסן פונקטליך וואס דאס איז, די מחזיר חוליות של שדרה זו בצד זו. ס'איז זיכער עפעס א סארט זאך, עפעס א זאך צו דירעקט פיקסן די חוליות של שדרה. ס'זעט אויס אז מ'רוקט ארום א ביין ממש. אפשר היינט טוט מען נישט דאס. איך ווייס נישט.

איך בין נישט קיין בקי אין די חוליות של שדרה. איך האב געהאט א חבר וואס האט געהאט א פראבלעם מיט די רוקן, און ער האט מיר געזאגט אז ער האט געדארפט גיין צו א כירופרקטור.

דיון: וואס איז נראה כבונה?

Speaker 2:

ניין, ס'זעט אויס נראה כבונה איז אזוי: איינער שטייט און קלאפט אויף יענעמ'ס רוקן. א מענטש אליין...

Speaker 1:

ניין, ניין, ס'איז נישט קלאפן. קלאפן אויף די רוקן איז מותר. ס'מיינט אז דו רוקסט. זו בצד זו. ס'מוז אויסזען ווי א בנין. קלאפן אויף די רוקן אדער א מאסאזש זעט נישט אויס ווי בונה. ס'זעט אויס ווי עפעס אנדערש, ווי דו זאגסט, אפשר א שאלה פון מעדיצין שבת וכדומה. אבער דאס איז נישט קיין נראה.

ס'דארף אויסזען אזוי ווי דו שטייסט און דו מאכסט די פאות, אדער איך ווייס נישט וואס, דו מאכסט א פלעכט די האר. ס'זעט אויס ווי דו בויסט עפעס. ווען ס'זעט אויס, דו נעמסט סתם שטיקלעך און דו מאכסט פון אים עפעס. צו געבן א קלאפ אין רוקן זעט נישט אויס ווי בויען. זעט אויס און קלאפט יענעם.

דיגרעסיע: לעגא שבת

Speaker 1:

ס'איז דא א גרויסע מחלוקת ביי די היינטיגע רבנים צו מ'מעג שפילן לעגא שבת. איך ווייס נישט וואס די הלכה איז. ס'שטייט נישט. דאס איז אזא שטיקל הדעת, קענסט טראכטן אין דעם. ס'איז אויסגעשמועסט מיט רבנים. ס'איז אזא נערע. איך וואלט געזאגט אז די אלע מנוחה'לעך און די אלע זאכן איז, לאמיר זאגן אז מ'קען עס צונעמען אז ס'זאל זיין איזי אוועקצולייגן.

הלכות בונה וסותר — אוהל קבוע ואוהל עראי

מחלוקת בנוגע ללעגא שבת

עס איז דא א גרויסע מחלוקה ביי די היינטיגע רבנים צו מ'מעג שפילן לעגא שבת. איך ווייס נישט וואס די הלכה איז, עס שטייט נישט. דאס איז אזא שטיקל, די הייסט, דו קענסט טראכטן. ס'איז אויך שוין מדרבנן, ס'איז דאך נאר א מדאורייתא איז זיכער נישט, לכאורה.

איך האב געזאגט אז די אלע מנורות און די אלע זאכן איז, לאמיר זאגן אז מ'קען עס צונעמען אז עס זאל זיין איזי אוועקצולייגן, אז עס זאל נישט אויפנעמען צופיל פלאץ, אבער once מ'שטעלט עס אויף נוצט מען עס. לעגאס איז דאך געמאכט צו אויפשטעלן, אראפוואַרפן, אויפשטעלן, אראפוואַרפן. דאס איז די שאלת הספק.

אקעי, איך זאג דיר, "במה דברים אמורים" קען זיין דאס וואס דו מיינסט. "במה דברים אמורים" מיינט אז ווען ס'איז אזא מין כלי וואס מ'שטעלט אויף פאר א האלבע שעה און מ'שטעלט עס נישט שטארק אויף, אבער די לעגאס איז אפשר בגדר רופף פאקער. יא, אזוי קען מען טראכטן.

הלכה כז: העושה אוהל קבוע חייב משום בונה

ווייטער, נאך א מלאכה פון בונה איז אזוי: **העושה אוהל קבוע**, נישט נאר ווען מ'מאכט א בנין איז חייב משום בונה. ס'איז א מדרש אזוי, ווייל די משכן איז נישט געווען קיין בנין, ס'איז געווען אן אוהל. **העושה אוהל קבוע חייב משום בונה.** דאס איז אויך א וועג פון בויען, מאכן אן אוהל קבוע. דאס איז פשוט, מיר האבן געלערנט, איך מיין בפירוש אין הלכות בונה, אז אוהל איז אויך בונה. דאס איז נאר אוהל קבוע.

איסור דרבנן: אוהל עראי

לפיכך, פארדעם, וואס איז די איסור חכמים צוגעלייגט? **אין עושין אוהל עראי לכתחילה.** דער איסור פון די רבנן איז אז מ'טאר נישט מאכן אן אוהל עראי לכתחילה, מיינט די ערשטע מאל ווען מ'שטעלט עס אויף. מ'טאר נישט סותר זיין, צונעמען אן אוהל עראי. פארוואס? **גזירה שמא יעשה אוהל קבוע.** דאס איז טאקע אן אוהל עראי, אבער אויב מ'וועט לאזן מאכן אן אוהל עראי איז גזירה אז מ'וועט מאכן אן אוהל קבוע.

דיון: וואס איז דער חילוק צווישן אוהל קבוע און אוהל עראי?

דאס איז, אוהל עראי איז אן אנדערע מין, אן אנדערע סארט אוהל. ס'איז נישט סתם א decision צו מ'גייט עס לאזן לאנג אדער... ווייל די משכן איז דאך אויך געווען על פי ה' יחנו, יעשו שם יום או יומים, יעשו שם... זיכער. ס'הייסט אבער אייביג אוהל עראי, ווייל ס'איז א משכן, ס'איז א חשוב'ע זאך, ואפילו מ'האט עס אויפגעשטעלט פאר א טאג.

גרעדע דא דארט איז דא א מחלוקת אין די ראשונים צו דאס צושטייט אז מ'האט יעדע מאל געבויט, צו אויך ווען ס'איז נאר געווען א חניה, א קורצע חניה, צו האט מען נישט געבויט די משכן. דארט שטייט דאך א פסוק "על פי

ה'", ואין אסאך מאל, "יעשו שם יום או יומים". פרעגט ער צו ווען ס'איז געווען יום, האט מען אויך אויפגעבויט די גאנצע משכן. ס'איז דאך א ריזיגע עבודה, אויפבויען די משכן אליין נעמט א טאג.

אני האב געזען איינער זאגט אז די צברא איז וועגן דעם, אז ס'האט געהייסן אוהל עראי, ווייל אוהל עראי איז נאר ווען א גרעסערע צייט האט מען אויפגעבויט די משכן. אקעי, מ'איז זיכער איינער וואס רעדט וועגן די שאלה פון אוהל עראי לגבי יענץ.

ניין, אבער איך מיין צו זאגן אז די חילוק צווישן אוהל עראי ואוהל קבוע מיינט נישט צו זאגן צו דער מענטש איז מחליט אז ס'איז זיין לאנג אדער נישט. ס'מוז זיין אן אנדער מין בנייה אדער אן אנדער מין אוהל. יא?

אני בין זיכער אז די שאלה פון די משכן האט איינער שוין געפרעגט. אבער די משכן האט אויך... אקעי, וואס הייסט... אפילו מ'שטעלט עס אויף פאר א טאג, אפשר קען עס הייסן אן אוהל קבוע. אני ווייס נישט וואס ס'טייטשט. לאמיר זען די גמרא. ווייל ביי מיר, יעדע אוהל איז אן עראי. אני מיין, פאר דעם איז דאך אן אוהל נישט קיין בית, ווייל ס'איז א טענט. ס'איז דא געוויסע קולטורן וואו מ'לעבט אין אוהלים, דאס איז זייער בית. יא, ווי מ'לעבט אין מדבריות. ואין דאס איז זייער וועג פון בויען. ניין, אבער ס'איז אויך דא מענטשן וואס האבן אין זייער בעקיארד אן אוהל וואס זיי שטעלן אויף, ואין מ'שטעלט עס אויף איינמאל פאר א לאנגע צייט. אני ווייס נישט. אן אוהל מיינט נישט...

סאו וואס מיינט אוהל, א הויז פון סחורה? זאגט ער אז אן אוהל קבוע איז א הויז פון סחורה, ואין אן אוהל עראי איז עפעס אזא פאפ-אפ טענט, עפעס אזא קליניגקייט וואס מען בויעט אויף ומ'נעמט אראפ. אקעי.

ואם עשאו — פטור אבל אסור

זאגט ער, **ואם עשאו איסור אוהל עראי**, אויב האט מען יא... ס'איז נישט בונה געווען, דאס הייסט, ער רופט עס נישט בונה. סותר רופט מען עס יא די זעלבע, אבל ביים בויען רופט מען נישט בונה אויף... ער האט נישט געמאכט בונה, ער האט נאר געמאכט אן איסור. אבער ער רופט עס יא, אבער ער רופט עס יא סותר. וויאזוי קען ער עס רופן? פטור? אני הער. אקעי, איז ער פטור. ער איז פטור, ס'איז נאר א דרבנן, אזויווי געזאגט.

מותר להוסיף על אוהל עראי בשבת

זאגט ער ווייטער, וואס מעג מען? **ומותר להוסיף על אוהל עראי בשבת**. מען מעג מאכן אן אוהל עראי גרעסער בשבת. דאס מעג מען יא. די חומרא איז נישט געגאנגען אזוי ווייט.

ער איז מסביר בקצרה, **טלית שהיא פרוסה על העמודים או על הכתלים**, א טלית איז אויסגעשפרייט אויף ווענט אדער אויף עמודים, **והיתה כרוכה קודם השבת**, ס'איז געווען צוזאמגעדרייט פאר שבת, וממילא איז נישט קיין אוהל, האסט נישט געגוג א גרויסע אוהל, **אבל יש בה טפח**, אבער ס'איז דא א טפח, אומניש א מינימום גאק טפח מסיך, אויב אט ליעסט א טפח איז אפן, איז דא שוין פשט אז ס'איז שוין דא דא עפעס א שטיקל אוהל, מעגסטו אויפשטעלן די איבריגע, **הרי זה מסככה בשבת עד שיעשה אוהל גדול**, מעג מען אויפדרייען די צוזאמגעלייגטע טלית און עס אויסציען אז ס'זאל ווערן אן אוהל גדול, ווייל דאס איז ער שוין נאר מוסיף געווען אויף אן עקזיסטינג אוהל. החיים כלל פוסקים אז גרעסער מאכן אן עקזיסטינג אוהל מעג מען, אוהל עראי.

דיון: היתר פון שלאק שבת

יא, ס'הייסט דא איז די היתר פון א שלאק, יא? עפענען א שלאק שבת, ס'הייסט לכאורה מוזאכעך, איך ווייס שוין אויב ס'רעדט פון די הענט, ווייל דו יענצט קענסט פרעגן אז ס'איז דארק... איך ווייס נישט די הלכה, אבער עס איז זיכער דא וואוסט טראכטן אז דאס איז א עולה הרה. ווייל דו דארפן מאכן זיכער אז ס'איז אלעמאל דא א טפח. דעמאלטס וואס ס'איז א מוסיף אויף די עולה הרה. אויב דו מאכסט א נייע שלאק, שבת, קען דיין טער, טאר נישט אפילו די פורות זענען א תלית.

דאס וואס שטייט דא, רייט? קענסטו נישט נעמען א תלית און לייגן איבער א מידים בק שלום? וויאזוי מעגן מיר מאכן די שמחת תורה וואס מיר מאכט די... וואס איז גארן ענרים? ווי די מענטשן... אויב מענטשן קענען ווערן די חיצות, קענען עס אויך דערן עמידים. ווייס נישט. אקעי, לאמיר זאגן ס'איז נישט אויף מענטש. לאמיר זאגן מיר לייגט נישט צו ווערן נאס. עס איז נישט געשטאנען דארטן אסאך א חשש פון אוהל. ארי, עס איז נער נאך א חשש פון א שאלה פון טראגן. ווייל א אוהל עראי מיינט עפעס וואס מ'בויעט, עפעס וואס זאל ליגן אויף עפעס. האלטן א תלית אין די הענט, האט נישט קיין... אקעי, לאמיר זען נאך אפאר הלכות ווייטער. עס איז דא ווי צו טראכטן.

הלכה כח: כילה — אוהל עראי

איין תולה איז א כילה. מ'טאר נישט אויפהענגען... די כילה איז א... כילה איז וואס איך האב יעצט גערעדט וועגן... די כילה איז די דעקל אויפ'ן בעט, אזא... אזא... וויאזוי הייסט עס נישט? אזא... קענאפי בעד. יא. א ווילאן. יא. מ'טאר נישט אויפהענגען אזא שטיק סחורה וואס די כילה איז געמאכט לצל, מ'זאל קענען זיצן אונטער דעם, **שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי**. ס'איז טאקע נישט די אופן וויאזוי מ'מאכט אן אוהל, ס'איז אנדערש.

דיון: וואס איז דער חילוק צווישן כילה און מיטה?

אוהל עראי? ניין, ער זאגט דאך **"שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי"**. ער זאגט נישט אז דאס הייסט בויען אן אוהל. ניין, דאס מיינט ער. אוהל איז איינמאל דעם. און די לשון זעט נישט אויס אזוי. **"שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי"** — אונטער דעם האסטו עפעס וואס איז ענליך צו אן אוהל, אדער האסט א פלאץ וואס איז באדעקט, וואס איז צוגעדעקט פון אויבן. איך מיין אז אלע אוהלים זענען אונטערן, אזוי ווי א סוכה. אן אוהל איז א זאך וואס איז מאהיל, ס'דעקט צו.

ער האט געמאכט לצל? יא, איז לצל אדער וואטעווער, יא. די לשון איז דא זייער אנדערש, און נישט וואלט איך געדארפט זאגן אז א כילה הייסט אויך אן אוהל עראי. ער זאגט דאך שוין **"שהרי נעשה תחתיה אוהל עראי"**.

מותר להניח מיטה וכיסא וטרסקל — מ'מעג יא לייגן א מיטה וכיסא וטרסקל, לאמיר זאגן, הויך, און זיך קענען זיצן אונטער דעם, **ואף על פי שנעשה תחתיהם אוהל**, אפילו אונטער דעם ווערט אן אוהל, **שהרי אין זו דרך עשיית אוהל**. ס'איז נישט קיין וועג. אפילו קינדער שפילן אסאך מאל אזוי, יא, מ'שפרייט אויס א דאכענע און מ'זעצט זיך אונטער דעם. דאס הייסט אבער נישט קיין אוהל, ווייל ס'איז נישט קיין דרך פון מאכן אן אוהל, **לא קבוע ולא עראי**. ס'הייסט ניטאמאל אן אוהל עראי, ס'הייסט גארנישט.

אקעי, סאו א כילה איז א נארמאלע זאך, ס'איז צוגעקומען אזוי. די כילה איז א פשוט'ע וועג וויאזוי מ'מאכט אן אוהל עראי, יא. אבער א בעט, א בעט איז א בעט, ס'איז נישט געמאכט צו זיין אן אוהל.

ניין, אפשר מיינט ער... סארי, ער מיינט אסאך א פשוט'ערע זאך. ער מיינט נישט אז מ'נעמט א בעט און מ'הענגט עס אויפ'ן טאפ פון די בעט. ער מיינט סתם, דו נעמסט א בעט, הייבסט אויף א בעט, און דו לייגסט עס אראפ ערגעץ, און לאמיר זאגן ס'איז א הויכע בעט, און ס'איז נישט דא די שיעור אוהל. דאך, אונטער די בעט איז דאך אן אוהל. עניוועי, דו ברענגסט א בענקל, אונטער די בענקל איז אן אוהל. טאקע, דו מאכסט נישט קיין אוהל, דאס איז נישט די דרך אפילו. פארשטייסט? אבער אויב ער נעמט יא א בענקל און ער לייגט עס פון די הייך, נישט דאס, נישט די היתר שטייט דא. פארשטייסט? ס'איז נישט קיין נארמאלע פון די טאלס. די שאלה איז, אונטער א בענקל... אונטער יעדער בענקל איז אן אוהל, איז די חיוב איז יעצט אויך געווען אוהל. ער האט געגרוקט די אוהל. איך מיין, וואס איז די...

און אזוי איז דאך סתם.

ניין, דא שטייט די היתר.

איך מיין לכאורה, ניין, איך מיין אפילו ער לייגט עס אויף א מיטה, אפילו ער לייגט עס אויף א הויכע פלאץ, אבער דאס איז נישט קיין דרך עשיית אוהל. לא איכפת ליה. דא רעדט זיך פון יענע הלכה. דא שטייט די היתר פון אראפלייגן א בענקל אויפן פלאר, ווייל עס קען מיינען אז ער מאכט אן אוהל,

טייטשט ער נישט אזוי מאכט מען אן אוהל. אויב ער נעמט די בענקל און ער לייגט עס אין דער הייעך, אדער עפעס מאכט אן אוהל, שטייט נישט דא די היתר, דארף מען זוכן אן אנדערע היתר אויב ס'איז דא.

יא, ער זאגט אז אן אוהל איז א זאך וואס איז געמאכט צו נוצן פון אונטן. א בענקל איז געמאכט צו נוצן פון אויבן, נישט געמאכט צו נוצן פון אונטן.

אזוי איז דאך די אוהל.

רייט, ס'איז צווייערט, אבער ס'איז בדרך עראי.

א כילה האט ער דאך יא געמאכט פאר דעם, צו זיין תחתיו.

א כילה איז אבער אן אוהל עראי, נישט געמאכט פאר א תחתיו.

איז געמאכט לעילא, אבער כילה איז געמאכט לתחתיו.

דעה פון מגן אברהם ורשב"א

ס'איז דא פנים וואס זיי אסר'ן. דער... ער ברענגט די מגן אברהם וואס זאגט אז ס'איז דא א סארט מיטה וואס מ'נוצט טאקע אויף די אונטן, איז טאר מען נישט ארויפמאכן די בעט. לאמיר זאגן, די בעט איז ליידיג, לאמיר זאגן ס'איז נישט קיין בעט וואס אונז האבן וואס האט שוין א מאטראץ, נאר ס'האט אזעלכע לעכער, און ס'איז נישט קיין לבוד, וואטעוועך, טאר מען עס נישט צודעקן ווייל דו מאכסט אן אוהל פון אונטן. אזוי האט די רשב"א גע'טענה'ט.

הלכה כט: אוהל משופע

שוין, זאגט ער היינט ווייטער. **כל אוהל משופע שאין בגגו טפח**, ס'איז דא... מ'לייגט צוויי שטיקלעך סחורה שיף, אז אונטער דעם איז דאך ווי אן אוהל, אבער ס'איז נישט דא קיין טפח, ס'גייט אין גאנצן שיף פון ביידע זייטן. ס'איז ווי די הלכות סוכה וואס ער גייט אראפ אין צלם, אז די צוויי ווענט ווערן אויס די דאך, די וואנט איז די דאך. אדער עט ליעסט ווען ס'איז דא **פחות משלושה סמוך לגגו רוחב טפח**, אדער אן אוהל וואס האט אויך נישט אין די דריי טפחים נאנט צו די שפיץ א רוחב טפח, **הרי זה אוהל עראי**. איך האב געוואלט זאגן אזוי, איך האב געוואלט זאגן אזוי ווי די דאך האט א רחב טפח, אפילו ביי די דאך איז שוין נישטא קיין רחב טפח, אדער אביסל פארדעם איז דא א רחב טפח.

איז אריין די אוהל עראי. איז דאס די אוהל עראי, ולבוש אוסר לכתחילה בשבת אסור.

זייער גוט. **טלית כפולה**, וואס הייסט כפולה? ער האט צאמגעלייגט די טלית,

פרק כב: שבותים מאופה ועד הסותר — המשך דינים (חלק יג)

אהל עראי — המשך דינים

טלית כפולה מיט חוטים

עס טייטש, אוהל ארעי וואלט עס יא געהייסן. לאו דווקא אזוי וואלט עס יא געהייסן, אזוויוי די דאך האט א רוחב טפח. אפילו ביי די דאך איז שוין נישטא קיין רוחב טפח, אדער אביסל פארדעם איז דא א רוחב טפח, עס מוז זיין ברייט בעיסיקלי. איז אריין אין אוהל ארעי.

הייסט עס אוהל ארעי, והעושה לך תחילה בשבת איז פטור.

דא גייט ער, **טלית כפולה**, וואס הייסט כפולה? צוזאמגעלייגט די טלית? איבערגעדעקט, זאגט ער, אויף א... אזוויוי מ'הענגט א האנטוך אויף די... אזא שלאק אזא פון א צוזאמגעלייגטע וואס מ'לייגט אויף די דאך. נישט צוזאמגעלייגט, צוזאמגעלייגט מיינט אזאך וואס הענגט אין די מיטן, אזוויוי מ'הענגט א האנטוך אויף א... און מ'קען פון דעם מאכן א דאך. איז אזוי, אויב **הוה ליה חוטים שיתלו בה מערב שבת**, וואס איז דאס די חוטים? דאס הייסט די טלית האט חוטים, **מותר לנטותה**, מעג מען עס אויסשפרייטן. **וכן הפרכות מותר לנטותן ומותר לפרקן**, ווייל איינמאל ס'האט חוטים זעט מען אז ס'איז א מין כלי וואס איז געמאכט צו רוקן, צו אויפשטעלן און צו נעמען.

אה, ער רעדט נישט אז מ'מאכט א דאך, ער רעדט אז מ'מאכט א וואנט דערפון, א מחיצה. אזויוי א מחיצה וואס מ'האט וואס הענגט אזוויוי א טלית, און מ'רוקט עס, דאס איז מותר. אזוי ווי פרוכות. אבער די ווארט איז, די חוטים מאכט עס אז ס'ליגט שוין דארט אזוי בקביעות, און דו מאכסט יעצט נישט קיין אוהל. אנטקעגן נישט, האט מען נישט געמיינט פארוואס. ס'איז נישט קיין אוהל, לאמיר זאגן אז מ'רוקט עס, מ'מאכט נישט פון אויבן.

איז די שאלה צו ס'איז געווען, יא, אויב איז דא א טפח בגג, און די טלית קען שאפן א טפח בגג, אבער ווייל ס'האט חוטים... עפעס בין איך נאך מיסינג. איך פארשטיי נישט וואס איז דאס די חוטים. לאמיר זאגן ס'וואלט נישט געווען קיין חוטים, טאר מען נישט אויפהענגען א טלית צו מאכן א מחיצה אויב מ'מאכט מיט דעם א גג טפח. אויב איז דא א גג טפח, דאס איז די קשיא. ס'איז א המשך פון די הלכות פארדעם. אפילו באופן וועלכע א גגא טפח. אבער ווען ס'איז דא א חוטים אויף דעם, איז עס א חוטים. איז עס שוין... איך ווייס נישט. ס'שטייט נישט געהעריג. איך ווייס נישט.

אפשר די ווארט איז ווייל דו האסט גארנישט געמאכט שבת. ס'ליגט דאך שוין דארטן פון ערב שבת. דו שפרייטסט עס נאר יעצט אויס ביי די חוטים. דו כאפסט עס אן ביי די חוטים, און דו געסט עס א שלעפ. ס'איז אזוי ווי מוסיף על האהל. ס'איז שוין געמאכט. איך וואלט געקענט פארשטיין אז ס'איז א היתר וואס איז אזוי ווי פריער, אז מוסיף על האהל ערב, אבער דא כאפ איך נישט וואס פעלט אויס אז די שטריק זאל טון. איי דאונט נאו. נישט קלאר. דער מוז פארשטיין... קען זיין די שטריק מאכט עס אזוי ווי ס'איז שוין געמאכט. ס'איז שוין דא דארטן א דאך. אפילו ס'איז ארויפגעלייגט, אבער ס'איז דא דארטן א חוט וואס איז זייער גרינג צו געבן א מאך צוריק צו. מ'ווייסט נישט וואו דאס איז יעצט מתקן געווען אן אהל.

אין תוספות שטייט, יא, ס'שטייט נישט מיט טרעלי... איי דאונט נאו. אקעי.

כילת חתנים

כילת חתנים. דא שטייט נאך א... כילת חתנים, אזא אהל וואס מ'מאכט פאר חתנים, אזא חופה אזא, יא. **שאין בגגה טפח**, סיי די גג האט נישט קיין טפח, **און אויך האט עס נישט קיין בפחות משלשה סמוך לגג רוחב טפח**, איז אזוי, **הואיל והוא מתוקן לכך**, הואיל און די כילת חתנים איז געמאכט אויף צו זיין א שטיקל... ס'איז געמאכט צו עפענען און צומאכן, און ס'הייסט נישט ווי ווען דו עפנסט עס אויף און דו מאכסט עס צו מאכסטו אן אהל. **מטלטלין אותה ומתלין לפרקה.** נטותה איז א טייטש אזוי ווי ס'פארמאכן, און לפרקה מיינט עס עפענען. ס'איז צוריקן אויף ארויס צו מאכן אן אהל, און לפרקה איז צוריקן אויף אריין אז ס'זאל נישט זיין די העכסטע אין אים.

אה, דא זעסטו יא די תנאי, אפילו די זאך וואס איז מתוקן לכך, איז דוקא אויב ס'איז נישטא קיין טפח עפעס ווי הי'. **שלא תהא משולשלת מעל המטה טפח.** איך כאפ נישט די איבריגע טייטש, משולשלת מעל המטה. ס'איז דא פלאץ אין טאפ פון די מטה? איי דאונט ריעלי אנדערסטענד. וואו איז דא משולשלת מעל המטה? אבער די טאפ פון די מיטה איז נישט אין גובה פון א טפח, ערגעץ כאפט מיך נישט פון וואו מ'רעדט. דו זעסט, אויף די הלכות וואלט מען געדארפט מאכן פיקטשערס. ס'איז דאך זייער אפן, זייער סימפל, ס'איז געאמעטרי. מ'דארף האבן פיקטשערס צו וויסן וואס מ'רעדט. I don't know.

ווייטער.

מ'דארף וויסן, ס'זעט מיר אויס זייער אסאך זאכן וואס מענטשן ווייסן נישט צו מ'מעג, אדער צו ס'איז בכלל א שאלה פון אהל.

פקק החלון

פקק החלון, אן עפעס צוצושטאפן די פענסטער. דו האסט דאך געמיינט אז דו מיינסט אזוי ווי ס'איז דא א שטיקל ברייט. ס'איז א פשוט'ע ברעט. ס'איז לעבן א לאך אין די וואנט, לעבן א פענסטער, איז ממש ס'איז מסוכן לכך. ווען ס'איז דא דארטן א שטיקל פקק וואס איז צוגעגרייט פאר די חלון, איז אפילו ס'איז נישט אן ענין קשור ונתון, מיט א ליקוט על החלון, מעג מען עס ארייגלייגן אין די לאך און צודעקן מיט דעם די חלון. אפילו ס'איז נישט, ווען ס'איז קשור ונתון איז דאך זיכער, אבער אפילו אן דעם הייסט עס נישט בנין. לאזטו שוין מסוכן פאר דעם.

כובע — הוט מיט ברים

כובע, א הוט. **כובע שנותנין על הראש**, א הוט וואס מ'לייגט אויפ'ן קאפ, **שיש לו שפה מקפת**, וואס האט אזא ברים ארום די הוט, **שעושה צל כמו אהל ללובשו**, וואס ס'מאכט א צל ארום דער וואס טוט עס אן, א ברייטע הוט, **מותר ללובשו**, מעג מען עס אנטון, **לפי שאינו אהל אלא מלבוש**, ווייל דאס הייסט נישט קיין אהל, דאס הייסט א מלבוש.

אם הוציא מן הבגדים סביב ראשו או כנגד פניו כמו אהל, אויב אבער ער מענעדזשט יא צו מאכן עפעס סביב ראשו או כנגד פניו וואס ס'זאל יא זיין כמו אהל, **והידק על ראשו**, און ער באפעסטיגט עס אז ס'זאל גוט ליגן אויף זיין קאפ, **ועשה סביבו שפה קשה ביותר כמו גג**, און ער האט געמענעדזשט צו מאכן פון די בגדים אזא שטיקל אהל ארום זיין קאפ, אבער ס'זאל זיין הארט כמו גג, נישט עפעס וואס פאלט אראפ, **אסור מפני שעושה אהל עראי**. טייטש, דאס וואס איך זאג אז אזא בגד הייסט נישט קיין אהל עראי איז נאר ווען ס'איז טאקע א געהעריגע בגד, אבער אויב איז עס דווקא געבויט אנדערש ווי א נארמאלע בגד, און ס'איז געמאכט צו זיין הארט, א נארמאלע בגד פאלט אראפ, און ווען ס'איז געמאכט הארט, איז יא, דעמאלטס איז עס יא מדרבנן ווייל ס'איז עפעס א שטיקל אהל עראי.

וויאזוי חילוק'ט דאס מיט א הוט? א הוט איז אנדערש פון דעם עפעס. הוציא מן הבגדים, ער רעדט נישט פון א הוט. כובע איז א הוט. אויב איז מען מקפיד אז די מחצלת זאל זיין מהודק, און ס'איז שטארק, ס'איז קשה, ס'איז נישט אזוי ווי א טלית. אקעי.

פרוכת אויפהענגען

זאגט די רב"א, **"הנוטה פרוכת וכיוצא בו"**. וואס הייסט נוטה? נוטה, מ'זאגט דאך א גאנצע צייט נוטה. נוטה מיינט אויסשפרייטן? יא, אזוי מיין איך. א פרוכת ליגט דאך אויף די באר אדער אויף די הוק, ווען ער הענגט עס, יא. ער הענגט עס אויף. א גאנצע, ס'איז נישט געמאכט בכלל פאר די דאך, ס'איז געמאכט פאר די וואנט. אבער ווען ער הענגט עס אויף, איז ער נוטה. ווען ער האלט עס, לאמיר זאגן, ער וויל עס לייגן די פרוכת וואו ס'באלאנגט, אבער פאר ס'גייט אראפהענגען, האלט מען עס אין די הענט אז מ'זאל עס גוט קאנעקטן. איז בשעת ווען ער האלט עס און ער לייגט עס, **"צריך ליזהר שלא יעשה אהל בשעת שנוטהו"**, אז ווען ער פיקסט די פרוכת, ער לייגט ארייין די פרוכת אין פלאץ, זאל נישט ערגעץ ווערן מטעה צו זיין קיין אהל.

פון דא זעט עס אויס אז אהל עראי מיינט עראי, ממש אזוי ווי פאר די איין מינוט וואס ס'הייסט אן אהל. דארף מען זיך היטן אזוי ווי די רבנן. רייט. **"לפיכך אם היתה פרוכת גדולה, תולה אותה שנים"**, זאלן עס צוויי מענטשן אויפהענגען. **"אבל אחד אסור"**. פארוואס? ווייל ווען צוויי מענטשן טוען עס, גייט נישט דורכלאנג, יא. גייט נישט ווערן די חשש. גייט נישט ווערן די אהל, ווייל מ'קען עס טון אן אן... איין מענטש וועט עס מוזן האלטן מיט איין האנט און עס האלטן אויסגעשפרייט, אבער צוויי מענטשן קענען עס... יא.

"ומוסיף כילה", דאס איז א גמרא. אקעי. ס'איז נישט פאר די פריערדיגע כילה, ס'איז א דאך. רוב מאל הענגט מען א פרוכת, יא? סתם אזוי, איך גיי צוריק צו די הלכה פון א כילה מיינע. אה, רייט. נישט א פרוכת, נאר א כילה. רייט. אבער מ'רעדט יעצט פון אויפהענגען די ווענט, נישט פיקסן די דאך. די דאך האט ער שוין געזאגט פריער, א כילה טמאה. אקעי. **"אין מושכין אותה אפילו עשרה"**. פארוואס? **"אפשר שלא תקבע יפה מלמטה ויצא תחתיה אהל עראי"**. ביי א פרוכת, אויב צוויי מענטשן הענגען עס אויף צוזאמען, מאכט נישט קיין אהל עראי. אבער א כילה שיש לה גג, ווען מ'שפרייט עס אויס, איז אויטאמאטיש מאכט מען אן אהל עראי.

בגד אויף א חבית

בגד שמכסה בו פי החבית, בגדים וואס מ'הענגט אויף אויף די פי החבית, אזוויי מיר האבן געהאט שוין בסוכה אזא סארט זאך, **לא יכסה בו את כולו משום עשיית אהל**. אה, אינטערעסאנט. עשיית אהל אינעווייניג אין די... טעקניקלי, אויב א מיניטשור מענטש וואלט זיך ארייינגעזעצט אין די חבית, וואלט ער געהאט אן אהל? די געוועגליכע אהל איז פשט אז אונטער דעם ווערט אן אהל. אקעי. **לא יכסה בו את כולו משום עשיית אהל**, אבער **מכסה הוא מקצתו**. מ'קען נישט איבערדעקן די גאנצע חבית.

ס'איז זייער אינטערעסאנט, פארוואס הייסט דאס אן אהל? ווען די פשטות'דיגע כלל איז א באטל, ווען איינער לייגט א דעקל אויף א גרעיפ דזשוס, האט ער יעצט געמאכט א דאך? א גרעיפ דזשוס איז אפשר צו קליין, אבער אויב ס'איז א חבית, איז עס א גרעסערע זאך. אבער ס'האט נישט קיין חלל טפח. טפח? ס'דארף נישט זיין א סייז פאר א מענטש. אן אהל דארף נישט זיין בכלל א סייז פאר א מענטש. אקעי, מיר האבן דאך געזען אויך ביי די בענקל, א שיעור טפח.

אהל עראי. ס'הייסט, אפשר פאקטיש וועגן דעם איז עס אהל עראי, ווייל ס'איז אזוי געלייגט, ס'איז נישט קיין אהל מדאורייתא, נאר אן אהל דרבנן. יא.

נאך אן אינטערעסאנטע זאך. ער זאגט דא דאכט זיך ביי די סוף פון אורח חיים סימן ש"א, אז דאס איז נאר ביי חביות יין, ווייל די יין דארף די אוויר, און ממילא הייסט עס ממש ווי מ'מאכט אן אהל. אינטערעסאנט.

כפיפה מצרית

המסנן בכפיפה מצרית, דער וואס ניצט א כפיפה מצרית דורך זיין... דורך זיין וואגן, וואטעווער, **לא יגביה קרקע הכפיפה מן הכלי טפח**. ער זאל נישט אויפהייבן די כפיפה... די טייטש איז, מ'לייגט א סחורה. איך ווייס נישט פונקטליך וואס א כפיפה מצרית איז. כפיפה איז א באסקעט, א וואויוועון באסקעט. זאל מען נישט לייגן די כפיפה, די... ארוגדיגע זאך, די זאך וואס מ'האט געשפינט, זאל מען נישט לייגן היבש הויך העכער פון די כלי, ווייל דעמאלטס ווען דו לייגסט עס העכער די כלי, ווערט עס אזויווי א דאך, וואס איז א... ווערט עס אן אהל עראי, **כדי שלא יעשה אהל עראי**.

איך פארשטיי נישט, מיר האבן פריער געלערנט אז וואס איז דאס אנדערש ווי א בענקל? זעט אויס אז דא איז דא יא תועלת פון די כפיפה. א בענקל, איך פארשטיי אזוי ווי פריער, א בענקל איז געמאכט צו נוצן אויבן פון די בענקל, נישט אונטן פון די בענקל. די זאכן זענען יא געמאכט צו נוצן אונטן, ס'איז געמאכט פאר די חובות, ס'איז געמאכט פאר די חובות וואס איז אונטן פון די קו פון מיט פון די תחת. יא, ער לייגט עס העכער די קהלה תפלה.

סיום הלכות אוהל עראי — שאלות אין כיפה, האלטן אין די הענט, און שירעם

כיפה אויף כלים — חילוק צווישן כיפה און בענקל

חברותא א:

איך פארשטיי נישט, מיר האבן פריער געלערנט אז למשל, וואס איז דאס אנדערש ווי א בענקל? זעסטו אז דא איז יא דא א תועלת פון די כיפה. א בענקל פארשטיי איך פריער.

חברותא ב:

ניין, א בענקל איז געמאכט צו נוצן אויבן פון די בענקל, נישט אונטער די בענקל. די זאכן זענען יא געמאכט צו נוצן אונטער. ס'איז געמאכט פאר אונטן, פאר די חובות. ס'איז געמאכט פאר די חובות וואס איז אונטער די כיפה, מתחת.

יא, ער לייגט עס העכער די כלי א טפח, און וואטעווער ס'דעקט צו די כלי פון אויבן, איז דאס אן ענין פון אוהל עראי.

אקעי, עד כאן הלכות אוהל עראי.

פסקי תשובות — טלית ביי א כלי נארים

חברותא ב:

ער ברענגט דא פון אונטן טאקע אז די פסקי תשובות זאגט אז ער מעג יא לייגן א טלית ביי א כלי נארים, ווייל מ'מאכט נישט קיין מחיצה, מ'מאכט נאר עפעס אנדערש ארום די סטענד. וואטעווער ס'איז סופאוסד צו מיין, איך ווייס נישט.

דיון: האלטן עפעס אין די הענט — צי דאס איז אוהל?

חברותא א:

אונז האבן נישט געהאט בכלל דא עפעס וואס א מענטש האלט אין די הענט. מ'האט די גאנצע צייט גערעדט ווען מ'לייגט עס אויף עפעס.

חברותא ב:

ניין, אונז האבן יא געהאט. אונז האבן יא געהאט. אונז האבן געהאט בפירוש, ווען מ'הענגט די פרוכת זאגט ער אז מ'דארף עס נישט האלטן.

חברותא א:

יא, אבער ער גייט עס נאכדעם קובע זיין אויף די זייט.

חברותא ב:

אויף די סעקונד וואס ער האלט עס אינמיטן הענגען און ער האלט עס מיט די הענט.

חברותא א:

ער האלט עס טאקע יעצט, אבער ער איז עס קובע. אבער ווען די גאנצע סך הכל האלט ער עס אין זיינע הענט, איך ווייס נישט. דארף מען טראכטן. איך ווייס נישט קלאר. איך ווייס נישט קלאר.

כללות'דיגע שאלה אויף הלכות אוהל עראי

חברותא א:

איך פארשטיי נישט די הלכות אוהל עראי, די דרבנן'דיגע אוהל. עפעס איז נאך מיסינג. וועלכע אוהל? די אוהל עראי אליין איז נאך אקעי, אבער ווען ס'קומט צו קליינע זאכן, פארוואס זאל מען נישט מאכן א כלליות'דיגע זאך, עפעס וואס האט אן ענליכקייט צו אן אוהל? אבער א בענקל איז דאך זייער ווייט פון אן אוהל, א טפח. ס'איז זייער אינטערעסאנט.

שירעם בשבת — עפענען און האלטן

חברותא ב:

יא, די אחרונים האבן געזאגט אז מ'טאר נישט גיין מיט א שירעם בשבת, ווייל מ'מאכט אן אוהל. מ'טאר נישט עפענען א שירעם. די שאלה איז ווען די שירעם איז שוין אפן, צו ס'האלטן העכער די קאפ איז אויך אן אוהל.